

Ŋwa' Lemme di boom bo ntum e bo Jisos e

Fiεε fi nu ê Ŋwa' Lemme wvun e

Ŋwa' lemme di boom bo ntum e bo Jisos e wvun to saŋ Luka, biise saaka wvù jee wvu ekumε Jisos wvù wvù to yawεε wase saŋ ê Ŋwa' Luk le. Saaka wvù jee wvun nu le Jisos to nu ε kpwe yî kentam e fô bibefe bisεεbeene le, ε bó dwey wvù, ε Nyo' kase bvuse wvù yî kpwe le.

Wvuy fiεε fi Ŋwa' wvun jemyi ekumε fí nu keesee no Keyoy ke Yuule to gee ε boom bo ŋgoo le bo Jisos e ge ε saaka wvù jee wvu ekumε Jisos wvun saanŋken, gen Jelusalem noo biba bì Judea bô Samalia le bicii, gen buy εbuw ε woŋ yo ena le (1:8). Ŋwa' wvun nu kenfe ekumε no ŋgoo bonyii bo Klistu le to kewεε enteleŋ jo Bojuu, lese fitele yî Jisos e, ε fí ke mum ne tu fiεε fi ekole ke nshe le kecii.

Bikuu bi mwεem e ê Ŋwa' wvun e

1:1-26 ε Nyo' seyse bonyii bo nfewce le

1:1-14 ε Jisos nya ntefe wvu fokemese bô ŋkawma

1:15-26 ε wee jo bvudvuu bvud Judas e

2:1-8:3 ε bó fewce saaka Jisos Jelusalem

8:4-12:25 ε bó fewce saaka Jisos Judea bô Samalia

13:1-28:31 Lemme di Baul e

13:1-14:28 Ghane di Baul e di fwe

15:1-35 Nshii wvu Jelusalem

15:36-18:22 Ghane di Baul e di bokanŋ bofεε

18:23-21:16 Ghane di Baul e di bokanŋ botete

21:17-28:31 ε Baul no nu wee ncaw fewci ke diew Nyo'

Jelusalem bô Kaysalia noo Lum

¹ Cee la Teofilus, ê Ŋwa' wvu fwe wvù me nto nsarɛɛ fô wo le, me nto nu e nsarɛ jó ekumɛ mwɛɛm mvunciim mvù Jisos to gee noo mvù wvù to yɛɛyi bonyii dvù, e kew no wvù to kɛwɛɛ lemme diew, ² gen buy diuu dì Nyo' to joɛ wvù e wvù ben we. É Nyo' sɛ jo wvù é wvù eben we, wvù to nu e bɛɛ Keyoy ke Yuule tefe boom bew bo ntum e bò wvù to cawɛɛ. ³ Seke wvù to buyɛɛ yî kpwe le, wvù to nu e duŋɔɔ ekolɛ kew ê bó yî ɛdiuw e mbaanyɛ ê jé le nteen nteen yì duŋci le wvù nu dvù. E wvù bvuu no jemɛi ê bó ekumɛ bvunfon bvu Nyo' le. ⁴ No bô bó to nu nonɛn, e wvù gay ê bó lɛ, “Fo ben ke enɛ Jelusalem kɛ. Ben ecɛytè nnya yì Icem to kawɛɛ ben dvù yì ben to yuwɛɛ e me njemɛi ekumɛ yí. ⁵ Ben ekeè lɛ Jon to leese bonyii ê joo, geenɛn ejim jó ɛdiuw caan nu e Nyo' nu ke elese ben e è nu can Keyoy ke Yuule le.”

E Jisos ben we

⁶ E Jisos bô boom bew bo ntum e ke no nu kefew kemew e, e bó bife ê wvù lɛ, “Tata, kefew nu e kocɛn wase kè wo nu ege é bonyii bosɛɛbeene bo Islael ekase esaake bvunfon bvubole le?”

⁷ E wvù tfuse ê bó lɛ, “Kefew kè fí nu ke ekooy nu e è seyse Icem bô mvuŋgay mwew, e ke è nu bvudvuu bvunen keekiɛ kɛ. ⁸ Fì ben ekeè nu lɛ Keyoy ke Yuule nu ke eto eyiŋsɛn yî yene le, é ben emum ekeŋke mvuŋgay, ekew eseŋɛ ekumɛ me Jelusalem noo biba bì Judea bô Samalia le bicii, egen ebuy ebuw e woŋ yo ɛna le.” ⁹ Ke no wvù jeme nonɛn, e Nyo' jo wvù e wvù no bene we e bó taale no wvù bene, ben e kembɛw barɛ wvù, e wvù la ê bó ejise.

1:1 Luk 1:1-4 **1:2** 10:41; 13:31; 28:23; Luk 24:36-42, 46-51; 1Tim 3:16

1:4 Luk 3:16; 24:49; Jon 14:16 **1:5** Mat 3:11; Mak 1:8; Luk 3:16; Jona 1:33

1:6 Luk 24:21 **1:7** Mak 13:32 **1:8** Luk 24:47-48; 1:21-22; 2:32; 3:15;

5:32; 10:39; Jon 15:27 **1:8** Mat 28:19; Mak 16:15; Luk 24:47-48 **1:9** Luk 24:51; Jon 6:62; 1Bi 3:22

¹⁰ No bó lɔŋɛ ejise we etaale no wvú bene, ε fí kooy le bolemse bofɛ to nu ε ja sɛsɛ buynɛn ε bó ε tfume ndvú ε yí baa, leem mbew bó le, ¹¹ bife ê bó le, “Bolemse bo Galilee, ben leeme taale la we? Jisos wvun wvù Nyo' jo ê ben ɛntelɛŋ wvú ε ben we nu ke ekase eto ke lɛŋlɛŋ no ben be yɛn ε wvú bene we.”

ε Matiaa jo bvudvuu buv Judas e

¹² ε boom bo ntum e bo Jisos e mum nɛ fô Kum Bite bi Olif e no tuu jim Jɛlusalɛm, ε è to nu ke diɛwɛ kɛŋgawtɛn ke may e keɛɛn buy jó. * ¹³ No bó ley jó, mum ben ɛn ê kebuw ke yew e ke ɛwe fò bó to ké no ɛne bæle. Bonyii ban to nu Bitá, Jon, Jɛm noo Andulu, Filew bô Toma, Batolomu bô Matio, Jɛm wvù waa Alfiyus, Semon wvù to nu wee ŋgoo Bosɛlot † noo Judas wvù waa Jɛm. ¹⁴ É bô bokɛnɛ bomew noo Maalia wvù bwee Jisos bô boom bo bwee Jisos e ké no taashi yí fiɛɛ le fimwaanŋ keebunlee sekecii.

¹⁵ ε è ke no nu ɛdiuw yoya le, ε boom bo ŋgoo le bo Jisos e taashɛ. Bó to nu fó wee diɛwɛ gbwee kecow mbaanfɛɛ le (120). ε Bitá ja we jeme ê bó le, ¹⁶ “Boom bo bwɛɛm e, fiɛɛ fi Ŋwa' Nyo' jemyi to kɛŋke ke keekooy. È nu fiɛɛ fi Keyoy ke Yuule to gee ε Dawe jeme ε è bæɛ lo ekumɛ Judas wvù to joɛ fwe ε bó sɛ koo Jisos. ¹⁷ Ben kee le Judas wvun to nu wee mvu ŋgoo yesebeene le, kɛŋke diew lemme ê beene ɛntɛ.”

¹⁸ (É Bitá sɛ no jemyi nonɛn nu ε Judas to jo wase bigew bì bó to nyaɛ ê wvú yí fiɛɛ fi wvú to buwɛɛ le, guy bvudvuu

1:10 Luk 24:4 **1:11** Luk 21:27; Mwm 1:7 **1:12** Luk 24:52 * **1:12** Kɛŋgawtɛn ke may e nu no wee to nulo elɛn diuu di mbam e. **1:13** Luk 6:14-16 † **1:13** Bosɛlot to nu Bojuu bô to tomte wonŋ, diuu keebvuse yí ŋɛw e can bonyii bo Lum e. **1:14** Luk 23:49 **1:16** Mben 41:9 **1:18** Mat 27:3-8

dvú. Bvudvuu bvun nu fò wvú to gbwee ncine ε tee bvuye, ε bvulew buy bvucii. ¹⁹ Ε bonyii bo Jelusalem bocii yuw, mum no teje bvudvuu bvudvu ê díew yibole le Akeldema, fi nu le, “Gbwen Ελεμε.”)

²⁰ Ε Bitá bvuu gay le, “Dawe to nu ε saŋ ê Ŋwa' Mbense le le,

‘Bó ecine é la diew etu binffuy,
é wee saa ebvuu eceè fó ké.’

Fí bvuu nu ε wvú ε saŋ le,

‘Wee mvu keŋke keejo bvudvuu bwew bvú lemme le.’

²¹⁻²² No fí nu nonen, wee mvu keŋke keebene bese le, é bee bó efewcì le Tata Jisos to nu ε buy yí kpwe le. Wvuwe wee keŋke keenu wee wvù to lene bee bó sekecii kè Jisos to ghane bee bó ε kew yí kefew kè Jon to leese bonyii ê joo le, ε gen ε buy diuu di Nyo' to joε Jisos ê bese ente ε wvú ben we le.”

²³ No wvú jeme nonen, ε bó cu bonyii bofεε. Wvumvu to nu Yoσεw wvù bó to teje le Basabas bvuu teje le Justus, ε wvumvu nu Matiaa. ²⁴ No bó cu nonen, mum bunle le, “Tata, wo kee mvuntelem mvu bonyii bocii le. Nonen, duŋce ê bese wee wvù wo nu ε caw enteleŋ jo bonyii bo bofεε ban, ²⁵ le wvú enù waa ntum Jisos wvù ejo bvudvuu bvú Judas e bvú lemme le, bvù wvú to cin'yεε gen fò wvú nu fó le.” ²⁶ No bó bunle nonen, mum saŋ ediee εbo, jem, ε di Matiaa le buy gbwe. Ε bó mum bise wvú ηgoo boom bo ntum e bo Jisos e bo yuufe ncow mwaan e.

2

Ε Keyoy ke Yuule to

¹ Ε diuu di ηkaw mvu wvù bó to teje le Bentekos e ke to kocen, ε bonyii bocii bò to nu ε lese fitele yí Jisos e ε

taashe bvudvu bvumwaarj. ² E bó ke ne sese yuw e fiε dvûmte shiile we ke diewe keeke le. E fí shii, ley yijsen yew yì bó to nu dvú le. ³ E bó dioo taa, yen fiε fimew e e fí nu ke diewe leme di nguy e, e fí mum saanken gen yî bó le wee mwaarj mwaarj. ⁴ E Keyoy ke Yuule mum yijsen yî bó le bocii, ge e bó no jemyi díew bitum jεy jεy. ⁵ È to nu kefew kekíe le, e Bojuu bò to nu e looce e lese fitele yî Nyo' le nu Jelusalem, e bó ja bitum bicii bi yî ekole ke nshe le. ⁶ No bó yuw nonen, mum tase to nteen fô bonyii bò to nu e lese fitele yî Jisos e to nu. E bonyii bò to leseε fitele yî Jisos e bodvu no jemyi, e wee mwaarj mwaarj yuuke ê díew yibole. E fí ffumse bó. ⁷ E diuw yum bó, e bó no ghayte, gayte le, “Ke bonyii bò jemyi ban bocii nu bonyii bo Galilee le? ⁸ Fí ghan neε le beene e se no yuuke e bó jemyi ê díew bitum bisεεbeene le? ⁹ Beene bomew ne Baatia, bomew e ne Medes bô Elam, bomew e ne Misobotemia bô Judea noo Kafadosia, bomew e ne Bontus bô Esia. ¹⁰ Beene bomew e ne Fligia bô Bamfilia, bomew Ijiw bô biba bi Libia le, bi nu mbew kelaante kè Selin e. Beene bomew e ne Lum, e è nu Bojuu bô bonyii bò banke lo e tu bonyii bo mbee Bojuu le. ¹¹ Beene bomew e ne Klet bô Alebia. Beene e no yuuke ê díew bitum bisεεbeene le jεy jεy no bonyii ban jemyi biŋghaw bi mwεem e bi Nyo' ge.” ¹² E diuw yum bó, e bó no ghayte εbonebon le laa fifin fiε lo se dujci le la le. ¹³ E bomew bonyii no sewsee lo fibole gayte le, “Bonyii ban nu e mbvuum e koo bó.”

E Bitajeme ê bonyii

¹⁴ Nonen, e Bitajeme bô kebase ke boom bo ntum e bo Jisos e bo yuufe ncow mwaarj mum leem fô. E Bitajeme mum kew no jemyi ê kebombom ke foweewe le, “Ben Bojuu

noo bonyii bocii bò cee Jelusalem, ben enya bitem ntay ê fiε fi me nu enjeme ê ben. ¹⁵ Mbvuum baa koo bonyii ban no ben kpwaake ke. Keseen bæε ke lo didiuu bvuuके fontaŋentaŋ. ¹⁶ Fiε fi kooyi fin keseen nu fi Juεl wvù wee ntum Nyo' to jemyεε wase le,

¹⁷ 'Nyo' gayte le, è nu ke edioo enu yî εdiuw yo fokemese le,

é wen etfuw Keyoy kewene yî bonyii bocii le.

Nonεn, é boom bonεn bò bolemεε noo bò bokεnε eyuuke mwεεm mvù wen jemyi, seŋe ê bonyii,

é mwεεm diεwe bifile le etoo fô cubonyii bonεn e,

é bifile elamte ŋgaybonyii bonεn.

¹⁸ È nu ke edioo enu εdiuw yoya le,

é wen etfuw Keyoy kewene yî bonyii bo lemme le bowene bocii,

bò bolemεε noo bò bokεnε,

é bó eyuuke mwεεm mvù wen jemyi, seŋe ê bonyii.

¹⁹ Wen nu ke ege mwεεm mvu diuw wvù yumεεn e we,

ebvuu ege mwεεm mvù duŋci mvuŋgay mvuwene yî nshe le.

ελεμε bô ŋguy noo njiim yî bemte nu ke enu.

²⁰ Diuu nu ke ejjim,

é kpwee ene eyεεle diεwe ελεμε le,

é diuu di baay di Tata le di keŋghaw e sε keeke eto.

²¹ Nonεn, é naa yeε wvù nu ke eleke Tata, ke eboy' ”

²² ε Bitā bvuu gay le, “Bonyii bo Islael, ben eyeke eyuw ntay fiε fi me njemyi. Jisōs wvu Nasalet to nu wee ε Nyo' to looε duŋε ê ben le è tum wen wvù no wvù to gee é Jisōs egee mwεεm mvù duŋci mvuŋgay mvu Nyo' le bô mvu diuw wvù yumεεn e noo biŋghaw bi mwεεm e ê ben

entelerŋ. Ben kee naa mwεem mvun ntay. ²³ Jisos wvun nu wee wvù bó to nyaε ê ben, ε è to seyse ke Nyo' ε fí ke no kooyi ε wvù to kee wase. Ε ben mum yu wvù no ben to nyaε wvù can bonyii bò befe le, ε bó ta yî kentam e.

²⁴ Geenεn, ε Nyo' kase bvuse wvù yî kpwe le, ε wvù boy can kpwe le njefo ke è to nulo é kpwe emey ejici wvù le ke.

²⁵ Dawe to nu ε jeme ekumε Jisos wvun gayte le, 'Me n'yene Tata Nyo' le ε wvù nu bee wvù sekecii ê εbo kem ke εεεy e, ε è yaa nulo é fiεε eshiw me ke.

²⁶ Nonεn, fitele fiem ε mum ε no yuuke njoŋ, ε me njemyi bô nlanlan.

Me nu wee ε me nu ŋke eŋkpwe ke lo, geenεn ε me ntaale ke fwe,

²⁷ njefo ke wo wvù Nyo' nu ke ecine keyoy kem e woŋ boŋkfu le ke.

Ε ke wo nu ke ecine Waa wo lemme wvù Yuule le é wvù efo ê jem ke.

²⁸ Wo nu ε duŋce wase me je yì è nulo é me enfey jó nse mboy.

Me nu ŋke enlanlanε no me nu ŋke enu ê wo fwe.' ”

²⁹ Ε Bita bvuu gay le, “Boom bo bwεem e, è nulo é me enjeme ê ben se kemaŋεn le icee cee wesebeene wvù Nfon Dawe to nu ε kpwe, ε bó dwey wvù, ε jem ye nu fen ε to ε buy εben e. ³⁰ Wvù to nu wee ntum Nyo' bvuu kieε ŋkawma wvù Nyo' to kawεε wvù dvù lew le wen nu ke egeε wan wvu ê kfuu diew e yî kawla we le. ³¹ Ε wvù mum yaŋsen yen fiεε fi Nyo' to nu keeke ege le, mum jeme le Mboyse wvù Nyo' to kawεε nu ke ebuy yî kpwe le. È nu fiεε fi wvù to gayεε le,

'Wvù to baa emey woŋ boŋkfu le ke,

ε ye ye to baa efo ê jem ke.'

³² Jisos wvun nu ε Nyo' to bvuse wvú yî kpwe le, ε bese bocii bò nu bonyii bew bo ŋgoo le to nu ε yen wvú le.

³³ Nyo' nu ε bense wase wvú ε shike ê ebo kew ke εεεy e, ε nya Keyoy ke Yuule ê wvú no wvú to kawεε. Fieε fi ben yene bvuu yuuke keseen nu Keyoy kedvu ε Jisos ε nya ê bese. ³⁴ Ke è yaa nu Dawe wvú to benεε we ke. Dawe kebεε to nu ε gay fiew le,

'Tata Nyo' to nu ε gay ê Tata wεm le,
shiile ê ebo kem ke εεεy e,

³⁵ egeŋ ebuy seke me nu ŋke enshike bonyii buw bo
bvuban e ê wo ejise,

é wo etome bikaa biuw yî bó le diεwε kedvuushεε ke bikaa
biuw e.'

³⁶ Nonεn, bonyii bocii bo Islael emum ekeè lo ntay le Jisos wvun wvú ben to tae yî kentam e nu wvú wvú Nyo' nu ε gεε wase le è nu Tata bvuu nu Mboyse wvú wvú to kawεε." ³⁷ No bonyii bodvu yuwεε nonεn, ε njeme wvudvu koo bó. ε bó mum bife ê Bita bô kebese ke boom bo ntum e bo Jisos e le, "Boom bo bwεε wese le, bese nu ege nεε keseen?" ³⁸ ε Bita tfuse ê bó le, "Wee mwaanŋ mwaanŋ ekumεn fitele fiew, é bó elese wvú ê joo ê diee di Jisos Klistu le wvu le Nyo' elεεshε bibεfε biew ebvuu enya wvú bô nnya ye yî è nu Keyoy ke Yuule. ³⁹ Ŋkawma wvudvu wvun nu fô ben e, noo fô boom bonεn e, bvuu nu fô bonyii bocii bò nu fonfwan e. Wvú nu fô bonyii bocii bò Tata wvú Nyo' wesebeene teŋε ε bó too fô wvú le." ⁴⁰ ε Bita bvuu jeme mwεεm nteŋ, tefe bó, lεke le bó efi bikuu bibole yî

2:32 1:8 2:33 2:34; 3:13; 5:30-34; 7:55; Mak 16:19; Luk 20:42; 22:69; Lum 8:34; εfε 1:20; Kolo 3:1; Ibu 8:1; 1Bi 3:22; 1:4; Jon 14:16-17; 15:26 2:34 Mben 110:1; Luk 20:42-43; Ibu 1:13 2:36 3:15 2:37 16:30; Luk 3:10, 12, 14 2:38 3:19; Luk 3:3 2:39 YeSa 57:18-19; εfε 2:17

ŋgew wvù nu keeke eto yî ɛŋgokè kè befe kin e. ⁴¹ Ɛ bonyii yuw njeme Bita wvun, ɛ nteen bee, ɛ bó mum lese bó ê joo. Ɛbvubwe ɛ bonyii bise ŋgoo bonyii bo Jisos e diewe bontfuke botete (3,000) le. ⁴² Ɛ bó mum nya bikuu bibole no yuuke mwɛɛm ɛ è nu mvù boom bo ntum e bo Jisos e to yɛɛyi. Ɛ bô bó no nu yî kentaashe le, guutene blɛɛd, bvuu bunlee yî kentaashe le.

Nce ŋgoo bonyii bo mbee le

⁴³ Ɛ boom bo ntum e bo Jisos e no gee mwɛɛm mvu diuw wvù yumɛɛn e bô mwɛɛm nteen mvù dunji mvunɔgay mvu Nyo' le, ɛ bonyii yene, ɛ fí ghaake lo bó. ⁴⁴ Ɛ ŋgoo bonyii bo mbee le bocii no nu yî wee le mwaan, keŋke fieɛ fibole fimwaan. ⁴⁵ É bó ké nɛ gese mondvuum mobole bô mwɛɛm mvubole, gaw bigew bidvu ɛbonɛbon no ŋgew wee nu. ⁴⁶ Ɛ bó no shee taashi yew ncese le ɛdiuw ɛcii, diekene yî kentaashe le ɛla le bô nlanlan fô mvuntelem mvubole, yaa yɛɛle ɛjise ke, ⁴⁷ bensee Nyo'. Ɛ bonyii no yene nonɛn, bensee bó. Ɛ Tata no boysee bonyii ɛdiuw ɛcii, biise ŋgoo yibole.

3

Ɛ Bita bô Jon fɛ ŋkewɛ

¹ Ɛ è ke no nu diuu dimew, ɛ Bita bô Jon nɛ no bene fô yew ncese le ke diewe didiuu ditete le fomvunsheen, ɛ è to nu kefew ke bunle le. ² Ke kefew kedvu le, ɛ bonyii ɛ tuu wee mvu ɛ no too dvú, to shike diuw ketaan wvù bó to teje le wvù Jee le wvù to leyte fô yew ncese le. Wee wvudvu nu ɛ bó to boke wvú ɛ è nu ŋkewɛ, é bonyii ké no tuule wvú ɛdiuw ɛcii too shiwse fó ɛ wvú leke bigew ê

2:41 2:47; 4:4; 5:14; 6:1, 7; 8:4; 11:21, 24; 12:24; 13:49; 16:5; 19:20; 21:20; 2TES
 3:1 2:44 4:32-35 2:46 Luk 24:53 2:47 2:41 3:1 10:3, 9, 30
 3:2 14:8

bonyii bô fele leyte yew ncese le. ³ E wvú yen Bita bô Jon e ε bó fele keeley fó, mum no lεke bigew ê bó. ⁴ E bó luŋ ejise yî ye le. E Bita gay ê wvú le, “Taa bese!” ⁵ E wvú mum taa bó, kpwaake le bó nu enya fiεε ê wen. ⁶ E Bita gay ê wvú le, “Kε me ŋkeŋke naa lo bigew ke, geenεn fiεε fi me ŋkeŋke nu ε me nu enya ê wo. Me ŋgayte ê wo ê diee di Jisos Klistu wvu Nasalet e, ja we elεnè!” ⁷ No wvú gay nonεn, mum jice wvú le yî kebo ke εεεy e, cake we. Kaŋ mwaan, ε bikaa bô mvuŋkoko mvu wee wvudvu le mum tεme. ⁸ E wvú sele we leem, mum kew no lεne. E bô bó gen ley fô yew ncese le, ε wvú no ghane fó maymayi, bensee Nyo'. ⁹ E bonyii bocii bô to yenεε no wvú ghane bensee Nyo', ¹⁰ kieε le è nu wee wvù se shee lεke εlεkεε diuw ketaaŋ we wvù bó teŋe le wvù Jee le wvù leyte fô yew ncese le. E ejise jiim bó, ε bó no keŋke ŋghaw yî fiεε fi kooy bô wvú le.

E Bita jeme ê bonyii fô yew ncese le

¹¹ E wee wvudvu ŋεεm lo yî Bita bô Jon e. E bonyii yen ε diuw yum bó, ε bó no lewte gene bεwse bó le fô bvudvuu bvù bó to teŋe le cile Saamun e. ¹² E Bita yen no bonyii tase ε to, mum jeme ê bó le, “Bonyii bo Islael, è nu nje la wvù diuw yumte ben εkumε fiεε fin ε ben taale bese nen? Ben kpwaake finen le è ge mvuŋgay mvuseεe wee wvun ε se no lεne le? Nu ben kpwaake ten le è ge nce wese wvù yuule le? Kε è nu nonεn ke. ¹³ Fí nu le Nyo' Aba'lam bô Aysik noo Yakow, wvù nu Nyo' bo'icee cee bosεεbeene bocii to nu ε bense wase Jisos wvù wee we lemme gεε mbew ye le. Jisos wvun nu wvù ben to tunεε jo nya ê bonyii bo nsaw e, ε Baylet no gomte keecinε wvú le, ε ben faŋ. ¹⁴ Jisos to nu wee wvù yuule, nu teytey, ε ben tun wvú, gay le bó ebvuse ε è nu wee wvù to yuwyεε bonyii, enya ê ben. ¹⁵ E ben

ge nonen mum yu wee wvù nyaa nshii ê bonyii, geenen, ε Nyo' kase bvuse wvù yî kpwe le, ε bese yen wvù le ε mum ε no seje. ¹⁶ È ge mvungay mvu diee di Jisos wvudvu le ŋkewle wvun wvù ben yene, kee, ε se no lene. Fí kooyi nonen njefo bese nu ε lese fitele yî Jisos e, fitele fi bese lese yî ye le ε mum ε ge wee wvun ε no temyi ntay nen no ben yene.

¹⁷ Keseen boom bo bwεem e, me ŋkee le fiε fi ben ε bikuu bi woj e to gee bô Jisos nu ε ben ε bó to ge yaa kee ke. ¹⁸ Fí to kooyi ê yiyin je le keege é fí eto ekocen no Nyo' to gee wase ε bonyii bew bo ntum e jeme ε è bæ lo le Mboyse we wvù wvù to kawεε nu ke eyen ŋgew. ¹⁹ Nonen, ben ekumen mvuntelem mvunen ekase etu jim fô wvù le, wvu le wvù elεeshε bibefe binen, ²⁰ emum ege é shém elεeten ben, eciinse Jisos wvù Mboyse wvù wvù to balεε fô ben e. ²¹ Jisos wvun keŋke keeke emey fowe egen ebuy kefew kè Nyo' ke eseyse mwεem mvunciim é mvù ekase etu mvunfem, no wvù to jemyεε diuw bonyii bew bo ntum e bò yuule le ε è bæ lo bvuyvuum e. ²² Muses to nu ε yuu gay le,

'Tata Nyo' nu ke ebvuse wee we ntum mvu

ê boom bo bwee wene le ente,

eciinse fô ben e ke no wvù to bvuseε me,

ε ben keŋke keeke eyuukè fiε fi wvù jemyi ê ben e.

²³ Wee wvù nu ke enu se wvù yuuke wee ntum wvudvu le, nu ε bó nu ke ebvuse wvù ŋgoo bonyii bo Nyo' le, elεe lo.'

²⁴ È nu ke ten no bonyii bo ntum Nyo' le bocii ε kew yî Samwel e noo bò to toε ejim jo wvù to jemyεε wase ekume mwεem mvù kooyi ediuw eyan e. ²⁵ Mwεem mvunciim mvù Nyo' to kawεε dew bonyii bew bo ntum e ban nu

3:16 Mat 9:22 **3:17** Luk 23:34; 1Tim 1:13 **3:18** 5:42; Luk 24:27, 44-46

3:19 2:38 **3:22** Dito 18:15, 19; Lem 7:37 **3:24** 3:18 **3:25** Keŋ 12:3;

Gal 3:8, 16

mvunen, ε kelew kè Nyo' to dieε bô bo'icee cee bonen nu ten fô ben e. È nu no Nyo' to jemyεε ê Aba'am le, 'Me nu ŋke embuw bonyii bocii yî ekole ke nshε le nfele yî kfuu diuw e.'

²⁶ Ε Nyo' mum caw wee we lemme yaw tum ε è nu fô ben e le wvú eto elaj kembonen yî yene le, ege é ben ecine jé yene yî befe le."

4

Ε Bitá bô Jon taye diuw

¹ Κε no Bitá bô Jon to bæ jemyi ê bonyii nonen, ε bocee ncese bomew bô ekole ke bonyii bo nci le bô to ceyte yew ncese noo Bosadiusii bomew sele fô. ² Bó to ton'yi shém ŋjefo Bitá bô Jon to yεyi bonyii, fewci le no Jisós to buyεε yî kpwe le nu ε boŋkfu nu ke ebuy ten yî kpwe le. ³ Ε bó mum koo bó gen fen no è to nu wase fokieguu, le bvú ke edioo ε yuu, é bó se no yuuke. ⁴ Geenεn, bonyii nteen bô to yuwεε n'yεyi Bitá bô Jon, to nu ε bee, ε ŋgoo yibo bise, ε bolemse no nu wase diewε bontfuke botin e (5,000).

⁵ Ε bvú ke buy yuu, ε bocee woŋ bô bonyii bô saake woŋ noo bonyii bô to duŋci bonci bo Nyo' le, tase bvudvuu bvumwaan Jelusalem. ⁶ Ε Annas wvú ekole ke bocee ncese le bô Kayfas noo Jon bô Aleksanda noo bonyii bomew bô to nu ten kfuu di ekole ke bocee ncese le nu fô. ⁷ Ε bó mum leke Bitá bô Jon é bó ejise, bife é bó le, "Ben se jo fεε mvunɔay ε se fe wee wvun? Ben se fe é diee di ye le?" ⁸ Ε Keyoy ke Yuule yinsen yî Bitá le, ge ε wvú tfuse é bó le, "Bocee woŋ bô bonyii bô saake woŋ, ⁹ bese leeme fen eben keetaŋe diuw ekumε lemme di jee di bese se gee fô ŋkewle le, wvú ε se no lene. No ben gomte keekieε no fí se ghanεε,

3:26 13:46; 18:6; Lum 1:16

4:1 5:17; 23:8; Luk 20:27

4:1 Luk 22:4, 52

4:2 2:24; 4:33; 17:18; 26:23

4:3 5:18

4:4 2:41

4:7 Luk 20:2

4:8

¹⁰ben noo bonyii bocii bo IsraeI ekeè le wee wvun leeme ê ben ejise keseen tɛmyi nen, ε è nu nje mvuŋgay mvu diee di Jisos Klistu wvu Nasalet e. Jisos wvudvu wvun nu wvù ben to joe ta yî kentam e ε wvù kpwe, geenε ε Nyo' kase bvuse wvù yî kpwe le. ¹¹Wvù nu tɛ di Ŋwa' Nyo' jemyi ekume dí le,

‘Tɛ di ben bonyii bo kembom e to tunεc nu ε dí nε wase ε tu tɛ di buu di yew e.’

¹²È mey ke Jisos maan wvù boysee bonyii. Ke diee di wee mvu le bvuu nu dvù fokuse fen di Nyo' nu ε gee le è nulo é dí eboyse beene ke.”

¹³ε bonyii bò to saake ba, yuw no Bita bô Jon jemyi yaa fane ke, bvuu yen le è nu bonyii bo ncew, ε bó baa kee ŋwa' ntay ke, ε diuw yum lo bó. ε bó mum kieε le fí nu nonen, njefo è nu bonyii bò to ghane bô bo Jisos. ¹⁴ε bó faŋε yaa bvuu keŋke fieε fi bó ekicen Bita bô Jon yî dvù le ke, njefo bó to yene wee wvù bó to feleε le, ε wvù leeme bô bó. ¹⁵ε bonyii bò to saake bodvu nε yaw bvuse bó ekfuŋ, mum sheε no cuu bontan ebonebon gayte le, ¹⁶“Beene nu ege nεε bô bonyii ban? Bonyii bocii bo Jelusalem nu ε bó ε kieε wase ekume fieε fi duŋci mvuŋgay mvu Nyo' le endan fin fi bó ge, ε ke è nulo é beene etun ke. ¹⁷Geenε, keege le fo saaka wvudvu wvun ebvuu esaankenè genè fwe, beene ekan bonyii ban le fo bó ebvuu emom lo ejeme fieε ê wee ekume diee di Jisos wvun e ke.”

¹⁸ε bó tee Bita bô Jon ε bó kase ley. ε bó mum lew lo ê bó le fo bó ke ebvuu emom lo ejeme, keεε eyeyi wee ekume diee di Jisos e ke. ¹⁹ε Bita bô Jon tfuse fibole le, “Ben ke kpawce le laa fieε fi nu leŋ fô Nyo' le nu le bese eyuw ε è nu ben e, nuu wvù wvù Nyo' le le? ²⁰Ke è nulo é bese elu

keejemyi ekume mwεem mvù bese nu ε yen ε bvuu ε yuw e ke.”²¹ Ε bonyii bò to saake bodvu bvuu looce lew lo tεme, mum cine bó le ε bó no gene. Ε bó to tan ε è nu fiεε fi bó elese bó dvú yî ηgew e, njefo bonyii bocii to bensee Nyo' yî fiεε fi to kooyεε le,²² se bvuu ge ε wee wvudvu wvù bó to gee fiεε fi duŋci mvuŋgay mvu Nyo' le fin keefe wvú to nu ε wvú ε fey wase bilum mbaanyε.

Ε bonyii bo mbee le leke mvuŋgay ê Nyo'

²³ No bó cin'yεε Bita bô Jon e nonen, ε bó kase tu jim fô bonyii bobole bo ηgoo le, see ê bó fiεε fi bocee ncese bo baay baay bô bonyii bò saake woŋ be jeme. ²⁴ Ε bó yuw, mum baance ye leke ê Nyo' yî wee le mwaan le, “Tata wvù Cee Ekole, è to bom wo εbule bô nshε bô jóo noo mwεem mvunciim mvù nu mondvuum man e. ²⁵ Wo to nu ε ge ε icee bo'icee bosese wvù Dawe, wvù to nu waa wo lemme jeme yî mvuŋgay mvu Keyoy ke Yuule le le, ‘È nu nje la wvù bonyii bò yaa nu ke Bojuu ffuuke bô fiεε shém e,

ε bonyii cuu bontan se bó nu ke elem ηkuuŋ?

²⁶ Bonfon bo fokuse fen seysee jem,

ε bonyii bò saake woŋ taashi

keediu Tata bô wee we wvù wvú nu ε yefe le è nu Mboyse.’

²⁷ È nu ke leŋleŋ fiεε fi to kooyεε εlaante jan. Nfon 'Elod bô Bontus Baylet to nu ε taashe bô bitum noo bonyii bo Islael die mvunan ejim jo Jisos wvù Waa wo lemme wvù yuule wvù wo to yefeε le è nu Mboyse. ²⁸ Bó to taashi keege ε è nu mwεem mvù wo to nu ε seyse wase ncejole bô mvuŋgay mwuw le wo kooŋke le mvú ke ekooy. ²⁹ Nonen, yî keseen e Tata, taa eyen je yî bonyii ban bemsee bese jó. Nya bese bonyii buw bo lemme le bô mvuntelem mvù

tɛmyi keefewci diɛw yo yaa fane naa lo kɛ. ³⁰ Nya bese bô mvungay mwuw keefele bonyii bvuu gee mwɛɛm mvù dunji mvungay mwuw bô mwɛɛm mvu diuw wvù yumɛɛn e dvù ê diee di Jisos wvù Waa wo lemme wvù yuule le.”

³¹ No bó mese ε bunle, ε nshɛ shiw fò bó to nu. ε Keyoy ke Yuule yinɛn yî bó le, ε bó mum no fewci diɛw Nyo' yaa fane kɛ.

ε ŋgoo bonyii bo mbee le no kɛŋke fiɛɛ fibole fimwaan

³² ε ŋgoo bonyii bo mbee le no nu fitele fimwaan, nu yî wee le mwaan, ε wee yaa teɲe fiɛɛ fimew le è nu fiwene wen embeɲ kɛ. ε fiɛɛ fi wee le nu fi bonyii bocii le. ³³ ε Nyo' nya mvungay mvu baay ê boom bo ntum e bo Jisos e, ε bó bvuu no fewci kɛ ê bonyii tɛmyi lo le Tata Jisos to nu ε buy yî kpwe le. ε bó no nu ε Nyo' ε buw bó bô nfi we baay. ³⁴ Kɛ wee yaa to nu dvù wvù fuute ê bó entelɛɲ kɛ, njefo bonyii bô to kɛŋke ɲɛɛ kɛɛɛ yéw to ké gese, to bô bigew bidvu, ³⁵ nya can boom bo ntum e bo Jisos e, ε bó mum gaw ê bonyii bocii no ɲgɛw wee to nu.

³⁶ Wee mvu to nu ε bó teɲe le Yosew, ε boom bo ntum e bo Jisos e ε cu diee diɛw dimew le Banaban, (dì nu le, Wee N'yvuwɛ Mvuntelem). Wvù to nu wee wvu ê kfuu di Lɛwe le, ε bó to boke wvù Sayblus. ³⁷ ε wvù mum gen tɛn gese we wɛɛ, to nya bigew bidvu can boom bo ntum e bo Jisos e.

5

Ananias bô Safilia

¹ ε wee mvu wvù bó to teɲe le Ananias bô kpweɛ wvù Safilia gese tɛn keɛw ke wɛɛ le. ² ε bô kpweɛ seyɛ kaa fafe lo bigew bidvu, ε wvù mum jo kebese gen nya can boom bo ntum e bo Jisos e. ³ No wvù nya nonɛn, ε Bitá bife

ê wvú le, “Ananias, è ge la fi wo cine Satan ε ley ê fitele fiuw e ε ge le wo embiay mbiay ê Keyoy ke Yuule, wo ε mum ε fafe bigew bì wo gese wεε dvú? ⁴ Wo dioo gese wεε ε è nu wo, ε bigew nu ke biuw, wo ε ghan nεε ε se ge kfuu fin fiεε? Wo baa mbiay ε è nu ê bonyii ke, wo mbiay ε è nu ê Nyo'.” ⁵ Kaŋ mwaarŋ no Ananias yuw njeme wvun nonen, mum gbwe kpwe. Ε bonyii bocii bò yuwεε saaka wvudvu fan baay. ⁶ Ε cubonyii ley baance wvú ê ndvu le, jo buy dvú gen dwey.

⁷ Ejim jo bontam bo kefew e diεwε botεte, ε kpweε ley, yaa kee fiεε fi be kooy bò dweese ke. ⁸ Ε Bita bife ê wvú le, “Ke see ê me, bin nu bigew bicii bì ben ε dwee wo gese wεε dvú?” Ε wvú tfuse le, “εε, è nu bí nen bicii.” ⁹ Ε Bita bvuu bife ê wvú le, “Ben ε dwee wo ghan nεε ε se seyse keemom Keyoy ke Tata le? Yeke eyuw, ncin bonyii bò be gen ε dwey dwee wo nu wase ê yew fwese, ε bó nu eley etuu ten wo ebuy dvú egen edwey.” ¹⁰ No Bita jeme nonen, kaŋ mwaarŋ ε Sabilia mum gbwe ê wvú ejise kpwe. Ε cubonyii ba dioo ley yen ε wvú ε kpwe wase, ε bó mum tuu wvú buy dvú gen dwey mbew dweese le. ¹¹ Ε kentaashe ke bonyii bo mbee le kecii noo bonyii bomew bò to yuwεε saaka wvudvu fan baay.

Mwεεm mvù dunji mvunŋay mvu Nyo' le bò mwεεm mvu diuw wvù yumεen e

¹² Ε boom bo ntum e bo Jisos e no gee mwεεm mvù dunji mvunŋay mvu Nyo' le bò mwεεm mvu diuw wvù yumεen e nteen ê bonyii ente. É bonyii bo mbee le bocii ké no taashi fô kebuw ke Saamun e yew ncese le. ¹³ Ke wee wvu ncew to ké mum taashe lo bò bó ke. Geenεn ε bonyii to ké no bensee naa bó ntay. ¹⁴ Ε bolemεε bò bokεnε nteen bò to leese fitele yî Tata le no biise ŋgoo bó le. ¹⁵ Ε mwεεm mvù

boom bo ntum e bo Jisos e to gee, ge ε bonyii no tuule bonyii bo bincem e jiwse mbew jé le yî bintaw e noo yî dighaam e wvu le Bita ké dioo fele, ε è cim nu kenjinjinj kew é kí egbwe yî wee le. ¹⁶ ε bibombom bi bonyii le no nen'yi bilaante bi mbew Jelusalem e too bô bonyii bo bincem e noo bô kɛɲke biyoy bì yiile yî bó le, ε bó fele bó bocii.

ε bó no ghεεke boom bo ntum e bo Jisos e

¹⁷ ε ekolε ke bocee ncese le bô ηgoo ye yî è to nu Bosadusii ke ja kew no ghεεke boom bo ntum e bo Jisos e, ¹⁸ mum tum bonyii ε bó γεν koo bó fen yew ncaw e. ¹⁹ Geenen, ε è ke no nu entaη ε nceendaa Tata to yene dew fwese yew ncaw bvuse bó. No wvú bvuse bó, mum gay le, ²⁰ “Ben egen yew ncese le, egen efewci fiεε ficii ê bonyii ekume nce wvu fwe wvun.” ²¹ No bó yuw nonen, mum γεν. ε ekfuη ke dioo eyuule, ε bó ley fô yew ncese le, mum kew no yeεyi bonyii.

Kε kefew kedvu le, ε ekolε ke bocee ncese le bô bonyii bew bo ηgoo le, kum bonyii bo Islael bô saake woη bocii ε bô bó shii, mum tum bonyii bo nci le le bó egen yew ncaw e, eto bô boom bo ntum e bo Jisos e. ²² ε bó γεν buy fó gom bó ηkuuη mum tu jim to see le, ²³ “Bese γεν ε buy yew ncaw e, ε γεν ε dew fwese nu ε bó ε looce ε fen, ε bonyii bo nci le leeme fó cεyte. Bese ε dioo yene yew ley ε faηε yaa eyen wee le dvú ke.” ²⁴ ε ekolε ke bonyii bo nci le bô to cεyte yew ncese bô bocee ncese bo baay baay, yuw nonen, ε fí ffumse bó, ε bó no ghayte laa bó nu ke etu fεε bô fin fiεε le. ²⁵ ε wee nε ley gay ê bó le, “Ben eyuw, bonyii ba bô ben se fenεε yew ncaw e, boba wase fô yew ncese le yeεyi bonyii.” ²⁶ No bó yuw nonen, ε ekolε ke bonyii bo nci le bô ηgoo ye mum buy γεν jo bó, no too bô bó. Geenen, bó to

baa joo bó kane lo bó ke, njefo bó, bonyii bo nci le bodvu to fane fo bonyii etumye bó bô eta.

²⁷ Ε bó to bô boom bo ntum e bo Jisos e, ley bô bó leke fwe dvu bonyii bô saake woŋ. Ε εkolε ke bocee ncese le no biwci mwεem ê bó gayte le, ²⁸ “Bese nu ε looce wase ε lew lo le fo ben ebvuu emom eyεεyi wee ekumε diee di wee wvun e ke. Geenεn, ben eyεn fiεε fi ben mom! Ben nu ε ge wase n'yεεyi wene ε saanken Jelusalem jocii. Ε ben gomte keege ε fí eduŋci le bese kee fiεε fô kpwe ye le.” ²⁹ Ε Bitá bô ŋgoo boom bo ntum e bo Jisos e tfuse le, “Bese keŋke keeyuw ε è nu Nyo' le, efey keeyuw wee le. ³⁰ Ben to nu ε ta Jisos yî kentam e ε wvú kpwe. Ε Nyo' bo'icee cee boσεεbeene bvuse wvú yî kpwe le, ³¹ bense wvú, shike ê εbo kew ke εceεy e le wvú enù Cee Εkolε noo Mboyse, wvu le bonyii bo Islael ekumen mvuntelem mvubole, é wvú wvù Nyo' eleεshe bibefe bibole. ³² Bee bo Keyoy ke Yuule kè Nyo' nyaa ê bonyii bô yuuke wvú le ε mum ε no fewci mwεem mvun.”

³³ No bonyii bô to saake woŋ yuw njeme wvun nonεn, ε mvuntelem bente lo bó. Ε bó mum no gomte keeyuwye boom bo ntum e bo Jisos e. ³⁴ Geenεn, ε wee mvu ŋgoo bonyii bô to saake woŋ e wvù diee to nu Gamalia, ε è nu wee Falasii bvuu nu wee wvù duŋci bonci bo Nyo' le, ε bonyii bocii wvumte wvú ntay, ne we. No wvú ne we, gay ε bó yaw bvuse boom bo ntum e bo Jisos e ekfuŋ. ³⁵ Ε wvú sheε jeme ê bonyii bô to saake woŋ le, “Bonyii bo Islael, ben ejo wεε bô fiεε fi ben gomte keege bô bonyii ban. ³⁶ Ben ekume le è to nu kefew kemew e, ε wee mvu ja fen ε bó teŋe le Teodas no duŋci le wen nu wee wvu baay. Ε bonyii shfum ê wvú ejim ke diεwe gee ne le. Ε bó ke yu wvú ε ŋgoo ye tawse, ε fiεε fi wvú to too dvú laaye ecici.

³⁷ Ɛ wvumvu wee ke bvuu ja kefew kè bó to taanjke bonyii le ɛ bó teje le Judas, ɛ è nu wee wvu Galilee. Ɛ wvú gufe bonyii nteen ê wvú ejim. Ɛ bó ke yu ten wvú, ɛ ŋgoo ye saanjken. ³⁸ Yí fin e, me ɛ no nteete ben le fo ben ege fieɛ bô bonyii ban ke. Ben ecine je yibole. É è fen nu le fieɛ fi bó too dvú bvuu yɛɛyi bonyii dvú fin kew wee wvu wum, tu fí nu ke elaaye ecici. ³⁹ È no nu le fieɛ fidvu kew Nyo', tu ke è nulo é ben ke eso bó ke. É ben baa eyene, é fí ke ene ebuy le ben diuu ɛ è nu ben ɛ bo Nyo'."

⁴⁰ No Gamalia jeme nonen, ɛ bonyii bô to saake woŋ yuw ntefe we, kase tee boom bo ntum e bo Jisos e ɛ bó ley. No bó ley nonen, ɛ bó tam bó, ciise lo le fo bó ke ebvuu emom lo eyɛyi wee ekume diee di Jisos e ke, mum cine bó le ɛ bó no gene. ⁴¹ No bó buyee dvú no gene fibole yuuke ɛ è nu njoŋ le bowen nu ɛ bó ɛ kocen bonyii bô bó eshoose bó nje diee di Jisos e. ⁴² Ɛ bó gen nonen, bvuu no yɛɛyi ke bonyii ediuw ecii fô yew ncese le noo ela le, fewci saaka wvù jee wvù le Jisos nu Mboyse wvù Nyo' to kawee.

6

Ɛ bó baaye bonyii bo lemme le bosooshwi

¹ Ɛ è ke no nu kefew kemew e, no ŋgoo bonyii bo mbee le to kuu gene fwe, ɛ Bojuu bô to jemyi ke ɛ è nu díew Glek ne kew no wvukene Bojuu bô to jemyi díew woŋ le bó gawte mwɛɛm ê boke' bo boŋkfu le ediuw ecii nyaa mvu bo bowen e caan. ² Nonen, ɛ boom bo ntum e bo Jisos e bo yuufe ncow bofee mum kum ŋgoo bonyii bo mbee le bocii gay ê bó le, "Ke fí jee le bese ecine kefewci díew Nyo' egen shii ɛ è nu yí kecyte le ke. ³ Boom bo bwee wese le, fí jee le ben ebaaye bonyii bosooshwi ê ben ente, é bese enya

lemme din can yibole. Ben dioo baayi taa ε è nu bonyii bò kɛɲke nce wvù jee, ε bó ε yiɲsen bô Keyoy ke Yuule bvuu kɛɲke bvufee. ⁴ Nonen, é bese emum enya wase bikuu bisese ε è nu yî bunle bô yî lemme di diɛw Nyo' le.” ⁵ ε bonyii bocii yuw ntaɲ wvudvu, ε wvú joɲ bó le. ε bó mum baa Tɛfan ε è nu wee ε mbee we ε looce ε yiɲsen, ε wvú ε yiɲsen tɛn bô Keyoy ke Yuule. ε bomew no nu Filew bô Blukulus, Nikano bô Timon, Balmenas bô Nikolaus wvù to nu wee wvu Antiok ε wvú to banke lo tu wee mbee Bojuu. ⁶ ε bó mum jo bonyii ban leke fwe dvu boom bo ntum e bo Jisos e, ε bó bunle fô bó le, mum gee can yî bó le. ⁷ ε diɛw Nyo' mum no saankene gene. ε ŋgoo bonyii bo mbee le yi Jelusalem no kuu gene fwe. ε bocee ncese nteen lese tɛn fitele yî Jisos e.

ε bó no teyte mwɛɛm yî Tɛfan e

⁸ ε Nyo' buw Tɛfan ntaɲ, ε wvú no kɛɲke mvungay, gee mwɛɛm mvu diuw wvù yumɛɛn e bô mwɛɛm mvù duɲci mvungay mvu Nyo' le ê bonyii ente. ⁹ ε bonyii bomew ke nɛ kɛw mbew bô bo Tɛfan. Bonyii bodvu to nu Bojuu bô to nɛn'yɛɛ Sɛlin bô Aleksandia noo Silishia bô Esia. ε è to nu bonyii bo yew bunle yì bó to teɲe le yi Bonfaw bô Boy wase le. ¹⁰ No bó to bewci nonen, ε Keyoy ke Yuule nya Tɛfan bô bvufee ε wee faɲɛ yaa nu dvú wvù eso wvú kɛ.

¹¹ ε bó mum nɛ beɲse bonyii bomew ejim ejim le bó embiaytè le bó nu ε yuw ε Tɛfan jemyi díɛw yì befe ekume Muses bô Nyo'. ¹² No bó ge nonen, mum shiw mvuntelem mvu bonyii le, bô mvu bonyii bô saake woɲ e, noo mvu bonyii bô duɲci bonci bo Nyo' le. ε bó mum ley yî Tɛfan e, jo wvú gen bô wvú fwe dvu bonyii bo woɲ e bô saake bonsaw. ¹³ ε bonyii ba bvuu to bô bonyii bomew bô eben

jim nsaw mbiay, ε bó no teyte mwεεm yî Tεfan e gayte le, “Kε wee wvun ké no nu sε wvú jemyi díεw yî befe ekumε yew ncese yin bô bonci bo Muses e kε. ¹⁴ Bese nu ε yuw wase ε wvú jemyi le Jisos wvu Nasalet wε nu ke ebvuw yew ncese yin, ebvuu ekumen nce wesebeene woŋ wvù Muses to yεεyεε beene dvú.” ¹⁵ Ε bonyii bocii bô to nu yew nsaw e luŋ ejise yî Tεfan e, nε yen ε bvushiw bwew ε banke wase ye ε no fieesene bvu nceendaa Nyo' le.

7

Ε Tεfan taje diuw fwe dvu bonyii bô saake woŋ

¹ Ε εkolε ke bocee ncese le bife ê Tεfan le, “Mwεεm mvù bó jemyi mvun nu keceey e?” ² Ε Tεfan tfuse le, “Bo'icεm bô boom bo bwεεm e, ben eyeke eyuw. Nyo' bvukuke to nu ε buynen fô icee wesebeene wvù Ablam e ε wvú bεε cee Misobotemia, ε wvú sε ke nε gen no cee 'Alan, ³ gay ê wvú le,

‘Cine kfuu diuw e, ebuy woŋ wene le, egen woŋ wvù me nu ŋke enduŋce ê wo le.’

⁴ Nonen, ε wvú mum nε Kaldia jodvu, gen no cee 'Alan. Ε ice ke dioo kpwe, ε Nyo' ge ε wvú nε to jan jò beene cee keseen. ⁵ Ε wvú no nu jan ε Nyo' faŋe yaa ecim enya wvú ke naa bô kpweŋ ke, geenen, kaw le wen nu ke enya woŋ wvun é enu we bô εŋgokε kew. Ε Nyo' to kaake nonen ε Ablam baa cim keŋke wase wan kε. ⁶ Ε Nyo' bvuu gay ê wvú le,

‘εŋgokε kuw nu ke enu botolo woŋ mvu le, ke elemte bvunfaw jó, ε bó nvuwse bó yî bilum e gee nε (400).

⁷ Ε me nu ŋke enlan ŋgew yî woŋ wvudvu le, é εŋgokε kuw ke ebuy jó eto ebunlee me jan.’

⁸ Ɛ Nyo' bvuu die kelew bô Abl'am, Ɛ nciise kelew kedvu nu le Abl'am nu ke etfuuse boom bew yew. Ɛ Abl'am ke boo Aysik, Ɛ è ke dioo nu ɛdiuw nyaŋ Ɛ wvú tfuse wvú yew. Ɛ Aysik ke boo Yakow tfuse ten wvú yew. Ɛ Yakow ke tfuse ten boom bew bo yuufe ncow bofɛɛ yew bô è nu bo'icee cee boɛɛbeene fô kfuu disɛɛbeene to sanɛɛ.

⁹ Ɛ bo'icee cee boɛɛbeene bodvu ke ne no bene kendorŋ bô Yosɛw wvù waa bwee bó mum gese wvú, Ɛ wvú gen no nu nƚwa woŋ wvù Ijiw e. Geenen, Ɛ Nyo' no taale ke fô wvú le, ¹⁰ fii wvú yî boŋgɛw bew e bocii. Ɛ Nyo' bvuu nya wvú bô bvufee, Ɛ Felo, Nfon wvu Ijiw no koŋke wvú, mum gɛɛ wvú Ɛ wvú no nu wee we kebaw bvuu nu wee wvù taale fô kfuu diew e.

¹¹ Ɛ jeŋ ke ne koo Ijiw jocii noo Kanaan, Ɛ bonyii yen ŋgɛw baay. Ɛ bo'icee cee boɛɛbeene faŋɛ yaa keŋke fiɛɛ fidien ke. ¹² Ɛ Yakow ke yuw le mwɛɛm mvudien nu Ijiw, mum tum boom bew bô è nu bo'icee cee boɛɛbeene Ɛ bó gen jó yî kaŋ wvu fwe le. ¹³ Ɛ bó ke dioo kase gen jó yî bokarŋ bo bofɛɛ le, Ɛ Yosɛw mum ge Ɛ boom bo bwee le kiɛɛ wvú. Ɛ wvú mum duŋɔɛ ten bó ê Felo. ¹⁴ Ɛ Yosɛw mum ciinse ntum fô Yakow wvù ice le, le wvú bô kfuu dicii eto Ijiw. Kfuu di Yakow e to nu sekedvu wee mbarŋsooshiwiy ncow botin (75). ¹⁵ Ɛ Yakow yuw nonen, mum jo kfuu diew dicii bow dvú Ijiw. Ɛ wvú bô bo'icee cee boɛɛbeene ke kpweken jó bocii. ¹⁶ Ɛ bó ke tuu ɛgvun ɛbo kase to dvú jan, to dwey Shekem ê jem yî Abl'am to guyɛɛ ê boom bo Amol e.

¹⁷ Ɛ kefew ke dioo kocine kè Nyo' to nu keeke ege fiɛɛ fi wvú to kawɛɛ Abl'am dvú, Ɛ bonyii boɛɛbeene duule

7:8 Kej 17:9-14; 21:2-4; 25:26; 29:31-30:24; 35:16-18 **7:9** Kej 37:11, 28; 39:2, 21 **7:10** Kej 41:37-44 **7:11** Kej 41:54; 42:1-2, 5 **7:13** Kej 45:1, 3, 16 **7:14** Kej 45:9-10, 18; 46:6-7, 27 **7:16** Kej 23:3-16; 49:29-30; 50:13; Yosh 24:32; Ibu 11:9, 13 **7:17** Ksm 1:7-8

wase Ijiw baay. ¹⁸ Ɛ bonyii bo jó ke ghaa nfon mvu Ɛ wvú yaa kee Yoŋew ke. ¹⁹ Ɛ Nfon wvudvu mum no wƐentene, sene bonyii boŋeene, kane le bo'icee cee boŋeene elaanke mvunley mvu boom e ekfuŋ Ɛ bó kpwekene. ²⁰ Ɛ nu kefew kekin e kè bó to bokke Muses, Ɛ è to nu wan Ɛ wvú jee baay fô Nyo' le. Ɛ bó keŋke wvú yew kee te, ²¹ mum jo gen gee ekfuŋ. Ɛ waa Nfon Felo wvù kpwoon ke gen boŋye wvú, ley diewe waa we le. ²² Ɛ bó mum yeeyi Muses bô bvufee bv bonyii bo Ijiw e bvucii, Ɛ wvú no nu wee wvù kee njeme bô keege fiƐ ntay.

²³ Ɛ wvù ke dioo nu ke diewe bilum mbaanye le, ke ne kpawce le wen nu egen eyen no boom bo bwee wen e bô è nu bonyii bo Islael nu. ²⁴ Ɛ wvù dioo gene, yen Ɛ wee wvu Ijiw nvuwse wee wvu Islael mvu. Ɛ wvù ley fó le wen etfuse envuke, mum yu lo wee wvu Ijiw wvudvu. ²⁵ Wvù to kpwaake le boom bo bwee wen e nu ekie le è tum Nyo' wen le wen eto ebvuse bó yî ŋgew e. Geenen, Ɛ bó faŋe yaa kie ke. ²⁶ Ɛ bvú ke buy yuu, Ɛ Muses bvuu no gene, buynen yî bonyii bo Islael e bofe Ɛ bó ne Ɛ no diuu. Ɛ wvù ley fó keegawsen bvudiuw bvudvu, bife ê bó le, 'Boom bo bwem e, ben nu wee bô waa bwee, è ge la ben Ɛ se no diuu ebeneben?' ²⁷ Ɛ wee wvù to nvuwse waa bwee kaa domse lo Muses, bife ê wvù le, 'È geke ye wo le wo esaakè bese, sumtene bonsaw bosese?' ²⁸ Wo fen bvuu gomte keeyu me no wo se yue wee wvu Ijiw we foguu le?' ²⁹ Ɛ Muses yuw nonen, mum fan ne woŋ wvù Ijiw e, fe gen no nu woŋ wvù Midian e, ke boo boom bolemse bofe jó.

³⁰ Ɛ è ke no nu ejim jo bilum mbaanye, Ɛ nceendaa Nyo' buynen fô Muses e ê ŋguy e, Ɛ wvù beenci yî kete le ŋkpwaante mbew kum wvù Sinay e. ³¹ Ɛ Muses yen Ɛ

ff ghaw wvú, ε wvú bence nceencee keetaa ntay. No wvú benci, yuw ε Tata Nyo' jeme ê wvú le,

³² ‘È nu me wvù Nyo' bo'icee cee wene,

Nyo' Ablam bô wvu Aysik noo wvu Yakow.’

Ε Muses yuw nonen, no ciinke bô nfan, faje yaa ebvuu emom lo etaa ke. ³³ Ε Tata Nyo' bvuu jeme ê wvú le, ‘Baaye bolaba buw, njefo fen fò wo leeme fó nu bvudvuu bvù yuule.

³⁴ Me nu ε nlooce wase ε n'yen no bó nvuwse bonyii bem Ijiw,

ε mbvuu ε n'yuw no bó cone,

ε mum ε nshii ε nto keembvuse bó yî ηgew wvudvu le.

Yeke eyuw, me nu entum wo Ijiw keseen.’

³⁵ Muses wvun nu wvù bó to yawεε wase tun, bife ê wvú le, ‘È geke yeε wo le wo esaakè bese, sumtene bonsaw bosese?’ È nu wvú wvù Nyo' to tumεε le wvú egen enu wee sa' wvubo, ebvuse bó yî ηgew e. Ε Nyo' to tum ε è nu nceendaa we ε wvú to yî kete kè to bæenci kie le tefe ntum wvudvu ê wvú. ³⁶ Ε Muses mum gen Ijiw, ge mwεem mvu diuw wvù yumεen e bô biηghaw bi mwεem e, bvuse bó jó. Ε wvú ge mvumew fô Joo yi Baay yì Yεεle le, bvuu ge mvumew ηkpwaante jò bó to lenεε yî bilum e mbaanyε.

³⁷ Ε è nu Muses wvudvu wvù to gayεε ê bonyii bo Israel le, ‘Nyo' nu ke ebvuse wee we ntum mvu ê boom bo bwee wene le ente,

eciinse fô ben e ke no wvú to bvuseε me.’

³⁸ Ε è bvuu nu ke wvú wvù Muses wvù nceendaa Nyo' to jemyεε ê wvú yî kum wvù Sinay e, kefew kè kentaashe ke bonyii bo Israel e to nu ηkpwaante bô bo'icee cee bosεεbeene, ε Nyo' nya díew yì nyaa nshii le wvú efese

7:35 Ksm 2:14; 3:2 7:36 Ksm 7:3; 14:21-29; 16:1-17:16; Ktj 14:33; 20:1-11

7:37 3:22-23 7:38 Ksm 19:1-20:17; Lem 7:53; Gal 3:19

ê beene. ³⁹ Geenen, ε bo'icee cee bosεεbeene kaa fanj keeyuw Muses e, banjke jim ê wvú le, mum no kooŋke le bowen bee ekase etu jim Ijiw. ⁴⁰ Ε bó mum gay ê Elon le, 'Bomε bonyo' ê bese bð nu esaa fwe dvuseεbeene, njefo bese baa bvuu kίεε fίεε fi kooyi bð Muses we wvù bvuseε beene woŋ wvù Ijiw e ke.' ⁴¹ Ε bó mum kene fimoooso ε fí fieesene waa na', sεεyε nyám ge ncese dvú ê fí, mum no lanlanε yí fίεε le ε è kene bó bð can yibo. ⁴² No bó ge nonen, ε Nyo' mum banjke jim ê bó le, ε bó mum no bunlee wase ε è nu diuu bð kpwee noo jón. Ε è nu no bó to sanjε ε Ŋwa' bonyii bo ntum Nyo' le ε Nyo' jemyi le,

'Bonyii bo Islael, ben to sεεle nyám ŋkpwaante yí bilum e mbaanyε,

ceese ε è nu me dvú le?

⁴³ Ben to ghane tuule cun ε è nu yì nyo' wvù bó teŋe le Molok,

bvuu tuule jon ε bó ε kene le è nu yì nyo' wvù diee nu Lefan,

ε è nu mvumooso mvù ben to keenceε keebunlee mvú.

Nje fifin, me nu ŋke ebvuse ben é ben ebuy egen efey lo Babilon.'

⁴⁴ Bo'icee cee bosεεbeene to lene ŋkpwaante keŋke cun yì duŋci le Nyo' nu bð bó, ε è to fe Muses cun yidvu, bii ke leŋleŋ no yì Nyo' to duŋceε ê wvú to nu. ⁴⁵ Ε boom bo bo'icee cee bosεεbeene le ke fi, ke tuu to dvú jan kefew kè bð bo Yoshua to lole nshε ê bitum bì to nu jan e, ε è to gene Nyo' fwe kuŋke bitum bidvu. Ε cun yidvu no nu jan to buy kefew kè Nfon Dawe to saake woŋ wvun e. ⁴⁶ Ε Nyo' no kooŋke wvú ntay, ε wvú mum leke le Nyo' ebee é wen ebom yew enya é wvú wvù Nyo' Yakow eceè dvú. ⁴⁷ Ε

7:39 Ktj 14:3 **7:40** Ksm 32:1-8 **7:42** Amo 5:25-27; LEW 18:11

7:44 Ksm 25:9, 40 **7:45** Yosh 3:14-17; 18:1; 2Sam 6 **7:46** Mben

132:1-5 **7:47** 2Sam 7:5-7; 1Bfn 6:1-38

è ke kaa ghan Saamun bom yew Nyo' yidvu. ⁴⁸ Geenen, ε Tata Nyo' wvù nu Ekole ke Mwεem Mvunciim e yaa ké no cee yéw yì è bom bonyii le ke. È nu ke lɛɲlɛɲ no wee ntum Nyo' mvu to saɲεε wase ε Nyo' gayte le,

⁴⁹ ‘Fowe nu kawla wεm,
ε nshε yin nu kedvuushεε ke bikaa biem e.

Yew yì è nulo é wee ebom le è nu yεm nulo enu nεε?

Nuu le bvudvuu nu dvú bvù è nulo é me enshii fó le?

⁵⁰ Ke è fε me mwεem mvun mvunciim e? ”

⁵¹ ε Tεfan mum nε gay le, “Ben tεmyi bikuu baay, ε mvuntelem mvunen bô bitem nu naa lo ntffuse. Ben ε bo'icee cee bonen nu ke lɛɲlɛɲ. Ben tune sekecii keeyuuke Keyoy ke Yuule le. ⁵² Wee ntum Nyo' mvu nu dvú wvù bo'icee cee bonen to baa ebone bikaa ê wvù ejim e? Bó to nu ε yuwye bonyii bo ntum Nyo' le bò to jemyεε wase le Wee Lemme Nyo' wvu Teytey nu ke eto. ε wvù ke to, ε ben gese wvù bvuu yu wvù. ⁵³ ε è bvuu nu ke ben bò Nyo' to tumεε bonceendaa bew ε bó nya bonci bew ê ben, ε ben tun keebii bó le.”

ε bó tumyε Tεfan bô eta

⁵⁴ No bonyii bò to saake worɲ yuw fiεε fi Tεfan jeme, ε mvuntelem bente lo bó, ε bó no ηgeci bigew. ⁵⁵ ε Keyoy ke Yuule yɲsɛn yî Tεfan e, ε wvù no taale fiew ε è nu we, nε yen n'yuu wvù è nu wvu Nyo' le, bvuu yen Jisos e ε wvù leeme ê εbo ke εcεεy ke Nyo' le. ⁵⁶ ε Tεfan nε gay le, “Ben etaa eyen, me nu ε n'yen ε fowe ε yene, ε wee wvù diee nu Waawee leeme ê εbo ke εcεεy ke Nyo' le.” ⁵⁷ ε bó yuw fifiε, mum jinε bintuɲtuɲ bô can, no wamte foweεwe, mum sɛn bocii ley yî Tεfan e, ⁵⁸ gufe wvù buy dvú εlaante,

7:48 17:24-25 7:49 Yεsa 66:1-2 7:51 Ksm 32:9; 33:5; Yεli 4:4;
Lum 2:28-29; Yεsa 63:10; Esek 2:3-5 7:52 Luk 11:47-48 7:53
7:38; Ibu 2:2 7:54 Mben 37:12; 112:10 7:55 Mat 26:64; Lem 2:33 7:56
10:11; Luk 3:21; Jon 1:51 7:58 22:20

gen no tumte bô eta. E bonyii bô benεε jim nsaw baaye bikum bibole, nya ê cuwee mvu ε bó teje le Saul, se no tumte. ⁵⁹ No bó to tumte Tεfan bô eta nonen, ε wvú bunle le, “Tata Jisos, fiisen keyoy kem.” ⁶⁰ E wvú mum ne tum envuw fokuse, fuŋ foweewe le, “Tata, fo wo etaa ê fiεε fi befe fin fi bonyii ban gee le ke.” No wvú gay nonen, mum kpwe.

8

¹ No bó yu Tεfan, ε Saul tom.

E Saul nya ηγεω ê kentaashe ke bonyii bo mbee le

Ke ebvubwe, ε bó kew no nyaa ηγεω wvù temyi ê kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Jεlusalεm. E kí saanƙen kecii buy jó, gen biba bi Judea bô Samalia le, ε è shεε ke boom bo ntum e bo Jisos e. ² E bolemse bomew bô to nu ε looce lese fitele yî Nyo' le, to jo gvune di Tεfan e dwey, bee wvú baay. ³ E Saul nu fiew looci gene lo bô kentaashe ke bonyii bo mbee le, danɔsene yéw e kooyi bonyii bo mbee le bô bolemse noo bô bokεnε ciinse yew ncaw e.

E Filew fewce diew Nyo' Samalia

⁴ E bonyii bô to saanƙenεε ba no gene mondvuum e monciim fewci diew Nyo'. ⁵ E Filew bow fiew gen ê kelaante kè Samalia le, no fewci saaka jó wvu εkume Mboyse wvù Nyo' to kawεε. ⁶ E bonyii nteen yuw bvuu yen mwεem mvù duŋci mvuŋgay mvu Nyo' le mvù wvú to gee, mum nya bitem ê wvú ntay. ⁷ Biyoy bì yiile to buyte yî bonyii le, wamte foweewe, ε bonyii nteen bô to nu ε kpweken keba kemwaan noo bontεje bonene ten. ⁸ Nonen, ε nlanlan wvu baay no nu εlaante jodvu.

7:59 Mben 31:5; Luk 23:46 7:60 Luk 23:34 8:1 8:4; 11:19 8:3 9:1, 13, 21; 22:4-5; 26:9-11; 1Kol 15:9; Gal 1:13 8:4 2:41 8:7 Mak 16:17; Luk 9:1

⁹ Wee mvu to nu ɛlaante jodvu ɛ diee nu Semon, ɛ wvú to shee wase duŋci nŋim ye ɛ kɛw lo, ɛ bonyii bo Samalia bocii yene ɛ diuw yumte bó. ɛ wvú to bvuu duu ɛ wen nu wee mvu wvu baay. ¹⁰ ɛ bonyii bocii bo ɛlaante jodvu naa noo bo baay baay nya bitem ê wvú no gayte ɛ, “Wee wvun nu mvuŋgay mvu Nyo' le mvù bó teŋe ɛ Mvuŋgay mvu Baay.” ¹¹ Bó to nya bitem ê wvú nonɛn, njefo wvú to shee wase duŋci nŋim ye ɛ kɛw lo ncejole ɛ bonyii yene ɛ diuw yumte bó. ¹² Geenɛn, ɛ Filew ke dioo eto efewci saaka wvù jee wvu ɛkumɛ bvunfon bvú Nyo' le noo ɛkumɛ diee di Jisos Klistu le, ɛ bokɛnɛ bô bolemɛ bee ɛ wvú lese bó ê joo. ¹³ ɛ Semon wɛ kebee bee tɛn ɛ bó lese wvú ê joo. ɛ wvú mum mɛy kɛ wase no nu mbew Filew e yene biŋghaw bi mwɛɛm e bi baay baay bô mwɛɛm mvù duŋci mvuŋgay mvu Nyo' le mvù wvú to gee, ɛ diuw yumte wvú.

¹⁴ ɛ boom bo ntum e bo Jisos e ke yuw Jelusalem le bonyii bo Samalia nu ɛ fiisen wase diɛw Nyo', ɛ bó mum tum Bitá bô Jon fô bó le. ¹⁵ ɛ bó gen buy jó, bunle fô bonyii bo mbee le bodvu le ɛ bó ekeŋke Keyoy ke Yuule, ¹⁶ njefo Keyoy ke Yuule to baa to wase yî mvu bó le kɛ. Bó to bæ lese kɛ lo bó ê joo maan̄ ê diee di Tata Jisos e. ¹⁷ ɛ Bitá bô Jon bunle, gɛɛ can yî bó le, ɛ bó mum keŋke Keyoy ke Yuule. ¹⁸ ɛ Semon dioo yɛn ɛ boom bo ntum e bo Jisos e gɛɛle can yî bonyii le ɛ Keyoy ke Yuule too yî bó le, ɛ wvú mum no nyaa bigew ê Bitá bô Jon, ¹⁹ gayte ɛ, “Ben enya me bô mvuŋgay mvun tɛn, wvu ɛ naa yɛɛ wvù me ɛ ngeɛ can yɛm yî ye le, é wvú ekeŋke Keyoy ke Yuule.” ²⁰ ɛ Bitá tfuse ê wvú ɛ, “Ben ɛ bigew biuw bidvu egen lo nɔuy e. Wo ghan nɛɛ ɛ se no kpwaake ɛ è nulo é bó eguy nnya yì è nu yi Nyo' bô bigew?” ²¹ Kɛ wo yaa keŋke naa lo keleŋ ente jo lemme din kɛ, njefo ke fitele fiuw yuule fô Nyo' le kɛ.

²² Kumɛn fitele fiuw yî fiɛɛ fi befe fi wo gomte keege fin e, ebunlee laa è nulo é Tata Nyo' elɛɛshe boŋkpawwɛɛ bò befe ban bò wo keŋke fô fitele le le. ²³ Me n'yene le wo nu e yiŋsen wase bô ken'yɛɛ ejise, e tu nƿwa kebefɛ.” ²⁴ E Semon lɛɛ Bitá bô Jon le, “Kee, ben ebunle ê Tata le fo fiɛɛ fimew ente jo mwɛɛm mvù ben jemyi mvun e ekooy bô me kɛ.”

²⁵ E Bitá bô Jon ke mɛse fewɛɛ diɛw Nyo', see mwɛɛm mvù bó kee ekumɛ Jisós, mum nɛ no tuu jim Jelusalɛm. No bó to tuu jim, no fele bontɛw bo Samalia bomew e, fewci saaka wvù jee wvù wvu Nyo' jó.

E Filew lese wee wvu Itofia ê joo

²⁶ E nceendaa Tata ke nɛ gay ê Filew le, “Nɛnɛ ebow je ekueku, egen ê je yì nɛn'yi Jelusalɛm fele ŋkpwaante gene Gasa le.” ²⁷ E Filew mum nɛ no booke. E wee wvu baay mvu wvu Itofia nu ê je yidvu le. Wvù to nu wee e bó e bvuushe, e è nu wee wvù to taale fô kpaww Yaa Kanda wvù to saake woŋ wvù Itofia le. Wee wvudvu to nɛ Jelusalɛm jò wvù to genɛɛ keebunle Nyo', ²⁸ no tuu jim woŋ e ê kekoto kemew kè è guute nyám e, e wvù e shii jó, taanƷke fiɛɛ ê Ŋwa' wvù Yesaya wvù wee ntum Nyo' to saŋɛɛ le. ²⁹ E Keyoy ke Yuule gay ê Filew le, “Bence egen mbew kekoto keki le.” ³⁰ E Filew lewte gen mbew yî dvù le, yuw e wee wvudvu taanƷke ê Ŋwa' Yesaya le. E wvù bife ê wvù le, “Wo taanƷke nɛn yuuke fiɛɛ fi wvù gayte?” ³¹ E wvù tfuse le, “È nulo é me en'yuw nɛɛ le sɛ wee e nele ê me?” E wvù mum gay le Filew eben é bô wvù eshii ê kekoto le. ³² Bvudvuu bvù wvù to taanƷke ê Ŋwa' wvudvu le to jemyi le, “Wvù to nu diɛwe njee yì bó gene keesɛɛ le, bvuɛ nu diɛwe waa njee wvù bó ké dioo mvuu yvúw ye, wvù saa beele kɛ. È nu kɛ tɛn no wvù to nu diuw tfu.

³³ Bó to nu ε shoose wvú, tun keesaw nsaw we leŋ.

È nu ke eyuu ejemyi yεε ekumε boom bew,
ε bó ε sum wase nshii we fokuse fεn?”

³⁴ Ε wee wvu baay wvudvu mum leke Filew gay le, “Kee wo, ke see ê me, wee ntum Nyo' wvun jemyi ε è nu ekumε yεε? Wvú jemyi ekumε ekole kew nuu ekumε wee mvu le?”

³⁵ Ε Filew mum kew ke bô bvudvuu bvυ Ŋwa' le bvudvu, no nεci saaka wvù jee wvu ekumε Jisos ê wvú.

³⁶ Ε bô wvú no gene ke ê je, ke gen buy bvudvuu bvumew e ε joo nu fó. Ε wee wvu baay wvudvu gay le, “Taa eyen, joo nu fεn, è nulo é ebvuu etun la fo wo elese me ê joo?”

[³⁷ Ε Filew tfuse ê wvú le, “É wo fεn nu ε bee Jisos Klistu le bô fitele fiuw ficii, é me enlese wo ê joo.” Ε wvú tfuse le, “Me nu ε mbee le Jisos Klistu nu Waa Nyo'.”]

³⁸ Ε wee wvu baay wvudvu mum gay ε bó leke kekoto. Ε bô Filew shii, ley gen ê joo, ε Filew lese wvú ê joo. ³⁹ No bó buyεε ê joo, ε Keyoy ke Tata le cun Filew fó, ε wee wvu baay wε fanε yaa ebvuu eyen wvú le ke. Geenεn, no gene ke fiew lanlajε. ⁴⁰ Ε Filew nε buynεn ε è nu wase Asotus, mum nε no gene, fele ê bilaante bicii le, fewci saaka wvù jee wvù wvu Nyo', gen buy ê kelaante kè Kaysalia le.

9

Ε Saul kumεn lese fitele yî Jisos e

¹ È to nu kefew kekie le, ε Saul bæε ke ffuuke, bæmsee bonyii bo ŋgoo le bo Tata le le wen nu eyuwye bó. Ε wvú mum gen fô ekole ke bocee ncese le, ² leke le wvú enya boŋwa' é wen egen dvú yéw bunle yi Damaskus e, bô duŋci le é wen yen ε bonyii nu jó bô bii Je Tata le kenεε è nu

bokene, kenee bolemse, é wen ekooye bó ekay, eto bô bó Jelusalem.

³ E wvú nya, e Saul mum ne no gene Damaskus, ke dioo fejene kelaante kedvu, e n'yuu mvu ne sese law fowe, shii to yî ye le. ⁴ E wvú gbwe fokuse, yuw e diew jeme ê wvú le, “Saul, Saul, wo bone bikaa ê me ejim nen nje la?”

⁵ E wvú bife le, “Tata, è nu wo wvù yee?” E diew yidvu tfuse le, “È nu me wvù Jisos, e è nu me wvù wo bone bikaa ejim jodvu. ⁶ Yî keseen e, ja we, eley egen elaante, é bó esee ê wo fiie fi wo kenke keege.” ⁷ E bonyii bô to lene bô bo Saul leem fó ŋgemten, no bó to yuuke diew yidvu yaa yene wee le ke.

⁸ E Saul ke ja we fokuse, dioo yene ejise, fanje yaa ebvuu eyene mwem e ke. E bó mum jice wvú yî kebo le, no ceŋse gene bô wvú Damaskus. ⁹ E wvú gen no nu yî ediuw e eta yaa yene mwem e ke. E wvú nu nonen, yaa diee fiie ke, yaa wuu ten fiie ke.

¹⁰ Wee mbee mvu to nu Damaskus jodvu e diee diew nu Ananias. E Tata Jisos ne tee wvú ê fiie diewe efile le le, “Ananias.” E wvú bee le, “Tata, me wvun fen.”

¹¹ E Tata gay ê wvú le, “Nene, egenè ê je yî bó teje le Teytey e, dioo buy fô yew e fo Judas, bife wee mvu wvu Taasus e bó teje le Saul. Yeke eyuw, wvú nu fó bunlee, ¹² e wvú be e yen wase wee le ê fiie diewe efile le e bó teje le Ananias, e wvú e to e gee can yî ye le, le wvú ekase eyene mwem e.”

¹³ Geenen, e Ananias gay le, “Tata, me nu e n'yuw wase ê bonyii nteen ekume wee wvun no wvú gee mwem mvù befe fô bonyii bô è nu bo Nyo' le Jelusalem. ¹⁴ E wvú too nen, e wvú e fi mvungay ê bocee ncese bo baay baay, le wen eto ekooye bonyii bocii jan bô bunle teje diee diuw.”

¹⁵ Ɛ Tata tfuse ê wvú le, “Gene ke lo. Me nu ɛ ncaw wase wee wvudvu wee wɛm lemme le, le wvú efewcì diee diem ê bonyii bò yaa nu ke Bojuu bò bonfon bobole, noo ê bonyii bo Israel. ¹⁶ Me kebee nu nke endurɛe ê wvú no wvú kenke keeke eyen nɛw nje diee diem.”

¹⁷ Nonen, ɛ Ananias mum gen, ley yew dvudvu, gee can ye yî Saul e, tee le, “Saul waa bwɛɛm, è tum Tata Jisos me. È nu wvú wvù Jisos wvù wo se yɛɛɛ ê je seke wo se too jan. Wvú tum me nen, le me ento enɛge é wo ekase eyenè mwɛɛm e, é Keyoy ke Yuule eto eyinɛn yî yo le.” ¹⁸ Ke no wvú jeme nonen, ɛ fiɛɛ fimew diɛwe nɛgáw e nɛ yî ejise Saul e gbwe fokuse, ɛ wvú mum kase no yene mwɛɛm e. Ɛ wvú ja we, ɛ bó mum lese wvú ê joo. ¹⁹ Ɛ wvú ke dieken, ɛ mvungay kase tu yî ye le.

Ɛ Saul fewɛ saaka Jisos Damaskus

Ɛ Saul ce Damaskus bò nɛgo bonyii bo mbee le yî ediuw e caan, ²⁰ mum kew lo kan mwaan no ghane yéw bunle le, fewci le, “Jisos nu Waa Nyo'.” ²¹ Ɛ bonyii bocii bò to yuuke no ghayte le, “Wvun nu ke wee wvù se ghane gene lo bò bonyii bò bunlee teje diee din Jelusalem e? Ɛ ke wvú to jan nen ɛ è nu keekooye bò nu jan ekase egen dvú, enya can bocee ncese bo baay baay e le?”

²² Ɛ Saul no fewci ke fiew ekumɛ Jisos tɛmyi lo, dɔnci le Jisos nu Mboyse wvù Nyo' to kawɛɛ. Ɛ Bojuu bò to nu Damaskus ma lo fiɛɛ fi è nulo é bó etfuse ê wvú.

²³ Ɛ ediuw ke dioo fey nteen, ɛ Bojuu bodvu shii, cu ntaɛ keeyu Saul. ²⁴ Ɛ bó mum no shee, cɛyte wvú diuw ketaan ke Damaskus e, le wvú ke dioo fele, kenɛɛ è nu entaɛ kenɛɛ emvunsheɛn, é bó eyu wvú. Geenɛn, ɛ Saul

kiε ntaŋ wvubo. ²⁵ Ε bonyii bew bo ηgoo le ke jo wvú entaŋ, lese ê ηkaa le, bvuse fô ntoo ketaaŋ e, shike wvú fokuse wase ekfuŋ.

Ε Saul γεν Jεlusalεm

²⁶ Ε Saul tu jim Jεlusalεm, dīoo gomte keetaashe bô ηgoo bonyii bo mbee le, ε bó no fane lo wvú, ηjefo ke bó to beŋe le wvú looci nu wee wvubo ηgoo ke. ²⁷ Geenεn, ε Banaban jo wvú, ε bô wvú γεν fô boom bo ntum e bo Jisos e. Ε wvú see ê bó no Saul to γενεε Tata le ê je ε bô wvú jeme, bvuu see ê bó no wvú to fewci εκume Jisos Damaskus yaa fane ke. ²⁸ Nonεn, ε Saul mum no nu bô bó ghane mondvuum monciim Jεlusalεm, fewci εκume Jisos, yaa fane ke. ²⁹ Ε wvú ke no jemyi ten ê Bojuu bô to jemyi díεw Glek, beeke mbew bô bó, ε bó mum nε no gomte keeyu wvú. ³⁰ Ε bonyii bo mbee le kiε le bó gomte keeyu wvú, mum jo wvú bow dvú ê kelaante kè Kaysalia le, ciinse wvú ε wvú γεν Taasus.

³¹ Yî kefew kekin e, ε kentaashe ke bonyii bo mbee le læten yî ηγεw e ê biba bi won e bì Judea bô Galilee noo Samalia le. Ε Keyoy ke Yuule ge ε kentaashe kedvu ciim, bvuu no tomte ηgoo ε yí kuu. Ε bó no cee, wvumte ke ε è nu Tata.

Ε Bitα γεν ntew wvù Lida noo wvù Jofa le

³² Ε Bitα no ghane, gene fô bonyii bô è nu bo Nyo' le mondvuum e monciim, ke ghan γεν buy fô bó Lida le. ³³ No wvú to nu jó, γεν wee mvu le ε wvú ε kpwe keba kemwaaŋ, ε diee nu Enias ε wvú ε ηgey wase entaw bilum nyaŋ. ³⁴ No Bitα γεν wvú le, tee le, “Enias, Jisos Klistu fele wase wo. Ja we eseyse kentaw kuw.” Kaŋ mwaŋ ε Enias mum ja we. ³⁵ Ε bonyii bo Lida noo bo yî bale di Shalon e

bocii yen no wee wvudvu nu ε bonen wase, ε bó lese fitele yî Tata Jisos e.

³⁶ È to nu ε kpwoon mvu nu ê kelaante kè Jofa le, ε è nu wee mbee, ε diee nu Tabita, di nu ê díew Glek e le Dokas.

* Wvú to ké no gee mwεem mvù jee sekecii, fii bonyii bò fuute. ³⁷ È è no nu ediuw yoya le, ε kpwoon wvudvu gbwe kencem, mum kpwe. È bó cuke gvune diew, ben gee ê kebuw ke yew e ke ewe le. ³⁸ No Jofa to nu mbew Lida le, ε ŋgoo bonyii bo mbee le ke yuw le Bita nu Lida, mum tum bolemse bofee fô wvú le. È bó gen leke wvú, le kee wvú, le wvú eto ke ncin e.

³⁹ È Bita mum ne ke nonen ε bô bó no gene. È wvú gen buy fó, ε bó jo wvú ben bô wvú ê kebuw ke yew e ke ewe kie le. È boke' bo bonkfu le bo jó bocii gem wvú tase no beele, dunji ndvú yî Dokas to gee seke wvú to bee dvú. ⁴⁰ È Bita bvuse bó ekfu bocii, tum envuw fokuse bunle, ne banke ye gay ê gvune didvu le, “Tabita ja we.” È wvú mum yene ejise, taa Bita, mum ja shii we. ⁴¹ È Bita jice wvú le yî kebo le, ε wvú leem we. È wvú kase tee bonyii bò è nu bo Nyo' le bô boke' bo bonkfu le ba, dunce wvú ê bó, ε wvú ε kase wase ε tu dvú. ⁴² È saaka wvudvu saanken gen Jofa jocii. È bonyii nteen lese fitele yî Tata le. ⁴³ È Bita no nu Jofa yî ediuw e nteen, cee bô wee mvu wvú to seysee jéw ε diee nu Semon.

10

È fiεε diewe εfile le to fô Koneyu le

¹ Wee mvu to nu ê kelaante kè Kaysalia le ε bó teje le Koneyu, ε è nu ekole ke ŋgoo mi bonyii bo nci le bo Lum, yî bó to teje le yi Itali. ² È wvú to nu wee ε bô bonyii bocii bo

* **9:36** Diee di Tabita bô Dokas nu ê díew Glek e, ε è nu nyam yî bó teje le leεleε. **9:40** Mak 5:40-41 **9:43** 10:6, 32 **10:1** 10:30-33

10:1 27:1, 3; Luk 7:2, 5

ê wvú yew ε looce ε lese fitele yî Nyo' le. Ε wvú wvumte bvuu bunlee Nyo' sekecii, nyaa nnya ntay ê Bojuu bò to fuute. ³ Ε è ke no nu diuu dimew κε diewe didiuu ditete le fomvunsheen, ε fiεε diewe εfile le ne to fô wvú le, ε wvú looce yen nceendaa Nyo' le ê fiεε fidvu le. Ε nceendaa wvudvu to ley tee wvú le, “Koneyu”. ⁴ Ε Koneyu fan, luŋ ejise yî ye le bife le, “Cee ekole, è nu la?” Ε nceendaa wvudvu tfuse le, “Nyo' nu ε yuw wase bunle yo, ε bvuu ε yen nnya yî wo nyaa ê bonyii bò fuute, ε kume wo. ⁵ Yî keseen e, tumε bonyii Jofa é bó egen etee wee mvu wvù diee nu Semon, ε dimew nu Bita. ⁶ Wvú nu ε to ε no cee bô Semon mvu wvù ké no seysee jéw wvù la diew nu mbew joo yi baay e.” ⁷ No nceendaa Nyo' wvudvu jeme nonen mum ne. Ε Koneyu shεε tee bonyii bew bo lemme le bofεε, bvuu tee ten wee nci mvu wvù to ké no ceyte wvú, ε è to nu wee ε wvú ten ε looce ε lese fitele yî Nyo' le. ⁸ Ε bó to, ε wvú see fiεε ficii fi be kooy ê bó, mum tum bó Jofa.

Ε Nyo' duyce fiεε fi ŋghaw e ê Bita

⁹ Ε εκfuŋ buy yuu, ε è ke no nu κε diewe εmvunsheen entelεŋ e, ε bó fεεse wase ê kelaante kedvu le. Ε Bita ne ben ê yew we keebunle. ¹⁰ Ε jerj ke ne no yuu wvú, ε wvú no shieele keediekεn, ε bó beε dεεle lo mwεem mvudien. Ε fiεε diewe εfile le ne to fô wvú le. ¹¹ Ε wvú yen ê fiεε fidvu le, ε εbule ε yene, ε fiεε fimew shiile fowe nu diewe ekole ke ndvu le, ε bó jici yî εbuw yo ena le. ¹² Ε dikfuu di nyám e dicii, yî lene, bô yî sone lo, noo mvunyiim mvù bile we, nu ê ndvu yidvu le. ¹³ Ε diew ne gay ê wvú le, “Bitá, nεne we εεεεε edie.” ¹⁴ Ε Bitá tfuse le, “Tata, κε è nulo é me emom κε, njefo me ŋke mbaa ndie wase fiεε fi ncεwncεw kenεε fi nu se fí yuule lo κε.” ¹⁵ Ε diew yidvu bvuu jeme ê wvú le, “Fo wo enyεnsè fiεε ε Nyo' ε ge wase fí ε no yuule κε.” ¹⁶ Ε

fi kooy nonen buy bokarj botete, ε bó mum kase bense fiεε fidvu we.

¹⁷ Ε fiεε fidvu fi toε diewe εfile le ffumse Bita ε wvú no maa laa fi durjci le la le. Ke sekedvu ε bonyii bò Koneyu to tumεε ba ε to wase ε biwce fò la di Semon wvù seysee jéw e nu, ε no leeme diuw ketaaj e, ¹⁸ teje, biite le, “Wee ghane mvu nu fen ε diee nu Semon Bita le?” ¹⁹ No Bita to beε kpawaci ekume fiεε fidvu fi toε fò wvú le, ε Keyoy ke Yuule ne gay ê wvú le, “Taa eyen, bonyii botete gomte wo. ²⁰ Nenε we ebow é ben ε bó egene ekale kemwaaaj. Fo wo ecimcim ke, è tum me bó.” ²¹ Nonen, ε Bita mum ne bow, gay ê bonyii bodvu le, “È nu me wvù ben gomte. Ben to le la?” ²² Ε bó tfuse le, “Koneyu wvù nu ekole ke ηgoo mi bonyii bo nci le bo Lum nu ε tum bese. Wvú nu wee wvu teytesy, fane Nyo', ε Bojuu bocii bensee wvú. Nceendaa Nyo' wvù yuule mvu se nu ε gay le wvú eciinse ntum é wo eto ê wvú yew, é wvú eyuw fiεε fi wo nu ejeme ê wvú.” ²³ No bó tfuse nonen, ε Bita mum gay ε bó ley ε bô bó ce.

Ε Bita γεν ntum Nyo' yew dvu Koneyu

Ε ekfuaj buy yuu, ε wvú ne ε bô bó no gene. Ε bonyii bo mbee le bomew bo Jofa bi wvú le. ²⁴ Ε bó len ce, ε bvú buy yuu ε bó fεse Kaysalia. Ε Koneyu bô bonyii bew bo kfuu le noo nsáa ye shém yi wvú to beε to ceYTE wase bó. ²⁵ No Bita to leyte gene yew, ε bô Koneyu tasen. Ε Koneyu gbwe ê wvú ejise wvum wvú. ²⁶ Geenεn, ε Bita cake wvú we gay le, “Nenε we, me nu ke ten fiem wee wvu wum diewe wo le.” ²⁷ Ε wvú no jemyi bô Koneyu leyte gene yew, ke dioo ley, yen ε bonyii ε njim lo yew. ²⁸ Ε wvú jeme ê bó le, “Ben kee ntaY le nci wese baa bee le wee Juu elaa ghane kenεε etase nsan bô wee wvù yaa nu ke wee Juu. Geenεn, Nyo' nu

10:19 11:12; 13:2, 4; 15:28; 16:6; 20:22-23; 21:4, 11 **10:23** 10:45; 11:12

10:25 14:13-15; Mwm 19:10 **10:28** 10:15; Gal 2:12

ε durjε ε̂ me le ke me ŋkeŋke keenteŋe wee mvu nduu le wvú nu wee wvu ncew kenεε le ke wvú yuule ke. ²⁹ Nonen, ben ε djoo ciinse ntum le me ento, me ε mum ε nto, me mbaa ŋkicine ke. Me ε mum ε no mbiite ε̂ ben le laa ben teje me le la le?”

³⁰ Ε Koneyu tfuse le, “Eben nu wase ediuw ena no me nto nu yew dvu me ke diewe kefew ke keseen e didiuu ditete fomvunsheen mbunlee. Ε wee mvu ne sεsε buynen fwe dvu me ε wvú ε tfume ndvú ε yí lawkene. ³¹ Ε wvú gay ε̂ me le, ‘Koneyu, Nyo’ nu ε yuw wase bunle yo ε bvuu ε yen nnyá yì wo nyaa ε̂ bonyii bo kefufe le, ε kume wo. ³² Nonen, tumε bonyii Jofa é bó egen etee wee mvu ε diee diew nu Semon, ε dimew nu Bita. Wvú nu ε to ε no cee bô Semon wvù seysee jéw wvù la diew nu mbew joo yi baay e.’ ³³ Kaŋ mwaan nonen, ε me mum nciinse ntum le wo eto. Wo ε to nen, fí ε jon baay. Bese ε mum ε no nu fen ε̂ Nyo’ ejise keeyuw fiεε fi Tata tum wo le wo eto ejeme ε̂ bese.”

Ε Bita jeme ε̂ bonyii bô yaa nu ke Bojuu ekume Jisos Klistu

³⁴ Ε Bita mum kew no jemyi gayte le, “Yí keceey e, me nu ε n’yen le ke Nyo’ durjci kejeey jεy ke. ³⁵ Wee tfuu wvù fane wvú bvuu gee fiεε fi nu leŋ nu ε wvú fiisene wvú yaa taale laa mweten buy fεε le. ³⁶ Ben kee ntum wvù Nyo’ to ciinseε fô bonyii bo Islael e, fewci saaka wvù jee le Jisos Klistu to to wvu le nyεkeey nulo enu enteleŋ jo Nyo’ bô bonyii. Ε Jisos Klistu wvun nu Cee Ekole bonyii bocii. ³⁷ Ben kee fiεε fi to kooyεε won wvù Judea le tfuu, ε fí to kew Galilee ejim jo kefew kè Jon to fewci leese bonyii

10:30 10:1-8 **10:30** 1:10; Luk 24:4 **10:32** 9:43 **10:34** Lum 2:11; JεM 2:1 **10:35** Jon 9:31 **10:36** Yεsa 52:7; Lum 3:25-26; 5:1; 2Kol 5:18; Kolo 1:20; Mwm 19:16

ê joo. ³⁸ Ɛ ben kee ten no Nyo' to tfuwεε lo Keyoy ke Yuule yî Jisos wvu Nasalet e, bvuu nya mvuŋgay ê wvú, no nu bô wvú. No Nyo' to nu bô wvú, Ɛ wvú mum no lene mondvuum monciim gee lemme di jee bvuu fεle bonyii bô dεwle nvuwse. ³⁹ È nu bese bô to yenεε mwεεm mvù wvú to gee woŋ Bojuu le tfuu, noo mvù wvú to gee ê kelaante kè Jelusalem e. Bó to nu Ɛ ta wvú yî kentam e Ɛ wvú kpwe. ⁴⁰ Geenen, Ɛ è ke dioo nu εdiuw εta, Ɛ Nyo' bvuse wvú yî kpwe le, ge Ɛ bonyii yen wvú le. ⁴¹ Ɛ ke Ɛ yaa nu bonyii bocii bô to nu Ɛ yen wvú le ke. È to yen ke bese bô wvú wvù Nyo' to cawεε le bese efewcì ekumε Jisos. Ɛ bese to nu Ɛ diεken bvuu wuken bee bo Jisos seke wvú to buyεε yî kpwe le. ⁴² Ɛ wvú gay le bese ke efewcì diεw Nyo' ê bonyii, bvuu seŋe ê bó le è nu wen wvù Nyo' nu Ɛ baa le wen ke esaw bonyii bô bæε dvú noo bô kpweken wase. ⁴³ Jisos wvun nu wvù bonyii bo ntum Nyo' le bocii to jemyi ekumε wvú le è nu naa yeε wvù nu Ɛ lese fitele yî ye le, é Nyo' elεεshe bibefe biew fele yî diee diew e.”

Ɛ Keyoy ke Yuule to yî bonyii bô yaa nu ke Bojuu le

⁴⁴ Ke no Bitá to bæε jemyi mwεεm mvun nen, Ɛ Keyoy ke Yuule nε shii, to yî wee tfuu wvù to yeke njeme wvudvu le. ⁴⁵ Ɛ diuw yum bonyii bo mbee le bô è nu Bojuu bô to bie Bitá le, no bó yenεε Ɛ Nyo' Ɛ nya ten nnya ye yì è nu Keyoy ke Yuule ê bonyii bô yaa nu ke Bojuu. ⁴⁶ Ɛ Bojuu ba no yuuke Ɛ bó jemyi díεw yì bó yaa kee ke, bensee Nyo'. Ɛ Bitá mum bife le, ⁴⁷ “No Keyoy ke Yuule nu Ɛ to wase yî bonyii ban e lεŋlεŋ no kí to toε yî yese beene le, è nulo é wee ebvuu etun fo bó elese bó ê joo le?” ⁴⁸ No Bitá bife nonen, mum gay le bó elese bó ê joo ê diee di Jisos Klistu le.

10:38 Luk 4:18; 13:16; Jon 3:2 **10:39** 3:15 **10:41** 1:4; Luk 24:30-31, 41-43; Jon 21:12-13 **10:42** 17:31; Lum 14:9; 2Tim 4:1; 1Bi 4:5 **10:43** 13:38; Yeli 31:34 **10:44** 2:4 **10:47** 8:36 **10:48** 19:5

Ɛjim jodvu, ɛ bonyii bodvu lɛkɛ lɛ wvú ece bô bó yî ɛdiuw e caan sɛ nɛnɛ.

11

Ɛ Bitá see fi ɛ fi to kooyɛɛ yew dvu Koneyu

¹ Ɛ boom bo ntum e bo Jisos e noo bonyii bo mbee le Judea jocii ke yuw lɛ bonyii bô yaa nu kɛ Bojuu nu ɛ fiisen wase tɛn diɛw Nyo'. ² Ɛ Bitá ke dioo kase ben Jelusalem, ɛ bonyii bo mbee le bomew mum no saake wvú. Bonyii ban nu bô to kɛ no leeme kɛ lɛ bó kɛɲke keetfuse wee wvú yaa nu kɛ wee Juu yew, é mwɛtɛn sɛ no nu wee Nyo'. ³ Ɛ bó no saake wvú biite lɛ, “Wo se ghan nɛɛ ɛ sɛ laa ghane ê bonyii bô bɛɛ ntffuse le, ɛ bvuu ɛ mɛsɛ ɛ diɛkɛn ben ɛ bó?”

⁴ Ɛ Bitá mum loocɛ nyey fiɛɛ ficii fi to kooyɛɛ, gay ê bó lɛ, ⁵ “Me nto nu ê kelaante kè Jofa le mbunlee, ɛ fiɛɛ diɛwɛ ɛfile le nɛ to fô me le. Ɛ me n'yɛn ê fiɛɛ fidvu le, ɛ fiɛɛ fimew shiile fowe nu diɛwɛ ɛkolɛ ke ndvu le, ɛ bó jici yî ɛbuw yo ɛna le. Ɛ fí shii, leem ê me ɛjise. ⁶ Ɛ me ndioo ntaa jó, n'yɛn nyám e dikfuu le dikfuu le, ɛ yimi nu yi fô yew e, yimi yi ɲkpwaante bô yî sone, noo mvunyiim mvù bile we. ⁷ Ɛ me nɛ n'yuw ɛ diɛw gay ê me lɛ, ‘Bitá, nɛnɛ we ɛsɛɛyɛ edie.’ ⁸ Ɛ me ntfuse lɛ, ‘Tata, kɛ è nulo é me emom kɛ. Kɛ fiɛɛ fi nɛwncɛw kɛnɛɛ fi nu sɛ fí yuule lo ke nu ɛ ley wase ê me ɛmvu kɛ.’ ⁹ Ɛ diɛw yidvu bvuu jeme we lɛ, ‘Fo wo enyɛnsè fiɛɛ ɛ Nyo' ɛ ge wase fí ɛ no yuule kɛ.’ ¹⁰ Ɛ fí kooy nonɛn buy bokaɲ botɛtɛ ɛ bó mum kase gufe fiɛɛ fidvu ficii ɛ fí ben we.

¹¹ Kɛ sekedvu, ɛ bonyii botɛtɛ fɛsɛ fô yew e fô me nto nɛɛ, ɛ bó nɛ Kaysalia, ɛ bó tum lɛ bó eto etee me. ¹² Ɛ Keyoy ke Yuule gay ê me lɛ fo me enyaw keɲɲɛn bee bonyii bodvu kɛ. Ɛ boom bo bwee wesebeene le bo Jofa bo bosooaan ban bi me le, ɛ bee bó bocii ɲɛn ley yew dvu

wee wvudvu. ¹³ No bese ley, ε wvú see ê bese no wvú to yenee nceendaa Nyo' le ê wvú yew, ε wvú gay le wen etum wee Jofa é wvú egen etee wee mvu ε bó teje le Semon Bitá. ¹⁴ Wee wvudvu nu ke eto bô saaka wvù bô bonyii bocii bo ê wen yew nu ke eboy yî dvú le. ¹⁵ Ε me ηke ndioo ηkew keenjemyi, ε Keyoy ke Yuule ne shii to yî bonyii bodvu le ke leηleη no kí to toε yî yese beene le foηkew. ¹⁶ Ε me n'yen nonen, mum ηkume fieε fi Tata to jemyεε le, 'Jon to leese bonyii ê joo, geenen, Nyo' nu ke elese ben ε è nu can Keyoy ke Yuule le.' ¹⁷ No Nyo' to nu ε nya bonyii bodvu bô nnya ε è nu ke yí yì wvú to nyaε ê beene seke beene to leseε fitele yî Tata Jisos Klistu le, é me enu yeε wvù etuné fieε fi è gee Nyo'?"

¹⁸ Ε bonyii bodvu yuw no Bitá jeme nonen, faηe yaa ebvuu esaake wvú ke. Ε bó mum ne no tumte ε è nu monkum mo Nyo' le gayte le, "Ε è fen nu nonen, ke tu Nyo' nu ε nya wase ten je ê bonyii bô yaa nu ke Bojuu, le bó ekumen mvuntelem mvubole ke ekeηke nshii wvù mey lo."

Ε bonyii nteen bô yaa nu ke Bojuu lese fitele yî Tata Jisos e Antiok

¹⁹ Bonyii bô to saankenεε no ηgew to kewεε seke bó to yue Tefan to nu ε gen mondvuum e mondvuum e, gen buy Fonishia, ε bomew gen Sayblus, bomew Antiok. No bó genεε nonen, no fewci diew Nyo' ε è nu ke ê Bojuu maan. ²⁰ Geenen, ε bomew bonyii bo mbee le bô to nen'yεε Sayblus noo Selin, gen Antiok no fewci ten saaka wvù jee wvu ekume Tata Jisos ê bonyii bô yaa nu ke Bojuu. ²¹ Ê mvungay mvu Tata Nyo' le, ε bó ge ε bonyii nteen lese fitele yî Tata Jisos e, kumen tu bô wvú.

11:14 16:31 **11:15** 2:4 **11:16** 1:5 **11:18** 13:48; 14:15, 27; 15:4, 12, 22-29; 17:12; 18:5-11; 19:8-10; 20:21 **11:19** 8:1-4 **11:20** Jon 7:35
11:21 2:41

²² Ɛ saaka wvudvu wvun ley bitem bi kentaashe ke bonyii bo mbee le Jelusalem. Ɛ bó mum tum Banaban Antiok jodvu. ²³ Ɛ wvú gen buy jó, yen no Nyo' nu Ɛ buw bó bô mboyma, Ɛ wvú yuw njon, mum no teete bó le bó ebii Tata le bô mvuntelem mvubole mvunciim. ²⁴ Banaban wvun to nu wee wvù jee, Ɛ wvú Ɛ yihsen bô Keyoy ke Yuule bvuu keŋke mbee ntay. Nonen, Ɛ wvú ge Ɛ bonyii nteen jó lese fitele yi Tata le.

²⁵ Ɛ Banaban ke mum ne gen Taasus keegom Saul. ²⁶ Ɛ wvú ke gom yen wvú le, jo Ɛ bô wvú tu jim Antiok. Ɛ bô wvú no nu jó yi kelum e kecile bô kentaashe ke bonyii bo mbee le, yeeyi bonyii nteen. È nu Antiok jodvu jò bó to kewee keeteje ngoo bonyii bo mbee le le bonyii bo Klistu le.

²⁷ Ɛ è ke no nu ke kefew kedvu le, Ɛ bonyii bomew bô ké no seŋe mwæem mvù bó yuuke Ɛ Nyo' jemyi, ne Jelusalem bow gen Antiok jodvu. ²⁸ Ɛ Keyoy ke Yuule ge Ɛ mvu bó le wvù diee to nu Agabus ke ne leem we, tefe le jeŋ yi temyi nu ke ekoo woŋ tfuu. Jeŋ yidvu to nu Ɛ ghan koo kefew kè Klawdius to nu Nfon wvu Lum. ²⁹ Ɛ ngoo bonyii bo mbee le bo Antiok yuw nonen, seyse le wee tfuu esuw bigew no wvú keŋke, é bó efi boom bo bwee bó le bô nu Judea dvú. ³⁰ Ɛ bó mum suw, tum Banaban bô Saul dvú le bó egen enya è bocee kentaashe ke bonyii bo mbee le.

12

Ɛ Nfon 'Elod nya ngew ê bonyii bo mbee le

¹ Ɛ è no nu kefew kedvu le, Ɛ Nfon 'Elod kew no nyaa ngew ê bonyii bomew bo kentaashe ke bonyii bo mbee le.

² Ɛ wvú gay Ɛ bó gbwo Jem wvù waa bwee Jon Ɛ wvú kpwe.

³ Ɛ wvú ke dioo yen le fí nu ɛ jorj Bojuu le, ɛ wvú mum gen fwe gay ɛ bó koo ten Bitá. Bó to kole wvú ɛ è nu ediuw ɛ Ŋkaw Blɛed wvù bó baa gee Fintunlɛen jó le ke. ⁴ No bó koolɛ wvú, mum fen yew ncaw e, gee ŋgóo bonyii bo nci le nye le bó ecɛyte wvú bonɛw bonɛw. Ɛ 'Ɛlod to geke Bitá nonɛn le Ŋkaw Danɛfey ke dioo ɛ fey, é wen ebvuse wvú eleke ê bonyii fwe é bó esaw wvú. ⁵ Ɛ Bitá mum no nu ke yew ncaw e. Geenɛn, ɛ kentaashe ke bonyii bo mbee le no bunlee Nyo' fô wvú le shiee le.

Ɛ nceendaa Nyo' bvuse Bitá yew ncaw e

⁶ Ɛ è ke dioo nu entaŋ wvù ekfuŋ nu ebuy eyuu é 'Ɛlod ebvuse Bitá é bó esaw wvú, ɛ Bitá no leete entelɛŋ jo bonyii bo nci le bofɛɛ ɛ bó ɛ kay wvú bô boncaw bofɛɛ, ɛ no cɛyte. Ɛ bonyii bo nci le bomew cɛyte yew ncaw ê fwese. ⁷ Ɛ fí kooy le nceendaa Tata to nu ɛ nɛ sɛsɛ buynɛn, ɛ n'yuu ba yew ncaw yidvu le. Ɛ nceendaa wvudvu kum Bitá yí kebɛnɛ le, ɛ wvú kamse. Ɛ wvú gay ê wvú le, “Ja we cekey.” No wvú gay nonɛn, ɛ boncaw ba mum feyken can Bitá le gbweken fokuse. ⁸ Ɛ wvú bvuu gay ê wvú le, “Teme ndvu yo, elese bolaba buw.” Ɛ Bitá ge nonɛn. Ɛ nceendaa wvudvu bvuu gay le, “Bule ndvu yo ebì me le.” ⁹ Ɛ Bitá bu, mum no bii wvú le ekfuŋ. Ke wvú to cim kee le fiɛɛ fi nceendaa wvudvu gee nu kecɛɛy ke. Wvú to kpwaake le è nu fiɛɛ diwɛ ɛfile le ɛ fí too fô wen e. ¹⁰ Ɛ bô wvú len fey bvudvuu bvú fwe fô bonyii bo nci le to cɛyte, bvuu fey bvú ejim, mum fɛse diuw ketaaŋ wvù buyte gene elante le, ɛ bó ɛ fɛ bô ketfu. Ɛ diuw ketaaŋ wvudvu yene ke ɛwvunɛwvun, ɛ bó buy. No bó buy nonɛn, no lenɛ booke ke ê je, ɛ nceendaa Tata Nyo' wvudvu mum nɛ la ê wvú ejise.

¹¹ Ɛ Bita shɛɛ, ɛ bvufee tu wvú fó, ɛ wvú gay le, “Keseen nu ɛ me ɛ ŋkieɛ wase le è nu keceey le è be tum Tata nceendaa we le wvú eto ebvuse me can 'Ɛlod e, é me emboy yí ŋgɛw wvù Bojuu se cɛyte le bó nu ke enya ê me le.”

¹² No wvú kiente nonɛn, mum nɛ no gene fô yew e fo Maalia wvù bwee Jon Maaku, ɛ bonyii nu ɛ bó ɛ tase fó nteen ɛ no bunlee. ¹³ Ɛ wvú gen buy fó, kumcɛ diuw ketaaŋ, ɛ wan kpwoon mvu ɛ diee nu Loda wvù to lemte fô yew e fodvu to keeyene. ¹⁴ Ɛ wvú dioo yuw ɛ è nu diɛw Bita, ɛ njoŋ yu wvú, ɛ wvú faŋɛ yaa yene ketaaŋ kɛ, kaa nɛ lewte kase ley gen yew, see ê bonyii le, “Bitu nu diuw ketaaŋ e.” ¹⁵ Ɛ bó tfuse ê wvú le, “Wo jewte lo.” Ɛ wvú no taame kɛ le è nu Bitu. Ɛ bó mum nɛ gay le “È nulo enu nceendaa Nyo' we.” ¹⁶ No bó to jemyi nonɛn, ɛ Bitu mɛy kɛ no kumci. Ɛ bó dioo yene, yen keceey ɛ è nu wvú, ɛ diuw yum bó. ¹⁷ Ɛ wvú few bô can ɛ bó lu bô diuw, mum see ê bó no Tata be bvuse wvú yew ncaw e, bvuu gay le bó esee ê Ɔm noo bonyii bo mbee le bocii. No wvú gay nonɛn, mum nɛ gen keba kemew e.

¹⁸ Ɛ ekfuŋ buy yuu, ɛ bvufee no bvuuŋke lo bonyii bo nci le le laa è sɛ kooy la bô Bitu le. ¹⁹ Ɛ 'Ɛlod bvuse bonyii le bó eghan egom wvú. Ɛ bó gom, gom ŋkuuŋ. Ɛ wvú mum tee bonyii bo nci le bô to cɛyte Bitu ba, biwɛ mwɛɛm ê bó, mum nɛ gay le bó jo bó gen lɛse. Ɛjim jodvu, ɛ 'Ɛlod nɛ ê keba ke woŋ e kè Judea le, bow gen no nu ê kelaante kè Kaysalia le.

Kpwe Nfon 'Ɛlod

²⁰ È to nu kefew kedvu le ɛ Nfon 'Ɛlod ton'yi shém bô bonyii bo Taya noo bo Sidon. Ɛ bonyii bodvu ke mum baance ye keegen eku can le nyɛkeey enu dvú, njefo woŋ

wvubo to keŋke mwεem mvudien ε è nu woŋ we le. ε bó gen, yaw koo nsan bô Blastus wvù to nu cee ntow.

²¹ ε diuu ke to kocen, ε Nfon 'Elod tfume ndvú woŋ, shii yî kawla le, mum no nyaa sa' ê bonyii bodvu. ²² ε bó ne no wvuuyi lo, bensee wvú gayte le, “Wvun njeme nu wvu nyo', ke è nu wvu wee wvu wum ke.” ²³ Kaŋ mwaan, ε nceendaa Tata mum tum kencem yî Nfon 'Elod e, njefo wvú to baa efese mbense wvudvu ê Nyo' ke. ε ngenŋe mum die wvú, ε wvú kpwe.

²⁴ Geenεn, ε diεw Nyo' no leyte ê mvuntelem mvu bonyii le, saanjene gene lo fwe fwe.

²⁵ ε Banaban bô Saul ke mese fiεε fi bó to tumεε bó Jelusalem dvú, mum kase tu jim Antiok. ε bó dioo etuu jim, jo Jon Maaku.

13

ε bó tum Banaban bô Saul

¹ Bonyii bomew to nu ê kentaashe ke bonyii bo mbee le Antiok, ε è nu bô seŋe mwεem mvù bó yuuke ε Nyo' jemyi, bvuu yeeyi bonyii. Bonyii bodvu to nu Banaban bô Semeon wvù bó to teŋe le Wvù Yiile, noo Lushus wvu Selin bô Saul noo Manεen wvù bó to leyεε wvú bô 'Elod wvù wee sa'. ² ε è ke dioo nu ε bó bamte mwεem mvudien bunlee Nyo', ε Keyoy ke Yuule ne gay ê bó le, “Ben ebaa Banaban bô Saul egeε, é bó elemtè lemme di me nu ε ntee bó le bó elemtè.” ³ ε bó yuw nonen, bvuu no bamte ke mwεem mvudien bunlee, ke ne geε can yî bó le, mum ciinse bó ε bó no gene.

ε Banaban bô Saul gen Sayblus

12:22 Esek 28:2 12:24 2:41 12:25 11:29-30 13:1 11:27 13:2
9:15; 10:19; 22:19; Gal 1:15-16 13:3 6:6

⁴ Ɛ Banaban bô Saul mum no gene no Keyoy ke Yuule to tumεε bó. Ɛ bó nε bow ê kelaante kè Selusia le, ley ê ŋguw wvu ê joo le, no leenci, gene woŋ wvù Sayblus e. ⁵ No bó lente, buy ê kelaante kè Salamis e, mum no ghane fewci diew Nyo' yéw bunle Bojuu le, Ɛ Jon Mak ghane bô bó, fici bó.

⁶ Ɛ bó ke len woŋ wvu ê joo enteleŋ wvudvu le, daŋsen gen buy naa ê kelaante kè Bafos e. No bó gen buynen yî wee Juu mvu le jó, Ɛ è nu wee nfim Ɛ diee nu Bal Jisos, Ɛ wvù to ké no mbiayte le wen nu wee wvù seŋe mwεem mvù wen yuuke Ɛ Nyo' jemyi. ⁷ Wvù to ké no shee bô Segus Baulus wvù wee sa' wvu woŋ wvudvu le. Wee sa' wvudvu to keŋke bvufee baay. Ɛ wvù ke tee Banaban bô Saul njefo wvù to gomte keeyuw diew Nyo'. ⁸ Ɛ bó to, geenen Ɛ Elimas wvù wee nfim wε no diee diew nu ê díew Glek e, mum no kicine bó, momte keege le fo wee sa' wvudvu elese fitele yî Jisos e ke. ⁹ Ɛ Keyoy ke Yuule yiŋsen yî Saul e, wvù diee diew dimew to nu le Baul, Ɛ wvù luŋ ejise yî wee nfim wvudvu le, ¹⁰ gay ê wvù le, “Wo nu waa dεwle, Ɛ wo nu wee wvù bane fiεε ficii fi nu leŋ. Kenλεεma bô mbiay nu Ɛ cin fô fitele fiuw e. Ke è nulo é wo enu nen se wo kumene keceey ke Nyo' le le kí etuù mbiay e? ¹¹ Yeke eyuw, keseen nu Ɛ kebo ke Nyo' le nu egbwe yî yo le é wo efefe, é fí ke ejo kefew é wo se ebvuu eyen ke naa diuu le.” Kaŋ mwaan nonen, Ɛ fiεε fimew shii ke diewe kembew e, baŋ ejise Elima. Ɛ wvù mum nε no ghaale lo mondvuum, gomte wee wvù eceŋseè wvù. ¹² Ɛ wee sa' wε yen nonen, mum lese fitele yî Jisos e, no wvù to keŋke ŋghaw yî mwεem mvù bó to yeeyi ekume Tata Jisos e.

Ɛ Baul bô Banaban gen Antiok wvu Bisidia le

¹³ Ɛ Baul bô ŋgoo ye ley ê ŋguw e Bafos, lente joo yi baay buy ê kelaante kè Belga le woŋ wvù Bamfilia le. No bó buy jó, Ɛ Jon Mak cine bó le, tu jim Jelusalem. ¹⁴ Ɛ bó ne jó, fey gen ê kelaante kè Antiok wvu Bisidia le. Ɛ è ke no nu diuu di mbam e, Ɛ bó gen ley shii yew bunle le. ¹⁵ Ɛ bonyii ke ne taŋ ê Ŋwa' bonci bo Muses e noo ê wvu bonyii bo ntum Nyo' le mese, Ɛ bocee ekole yew bunle yidvu mum tum ntum fô bo Baul e le, “Boom bo bwee wese le, é ben keŋke fieε keetefe bonyii dvú, é ben jeme.”

¹⁶ Ɛ Baul mum ne we, ci bonyii bô kebo mum kew no jemyi le, “Bonyii bo Israel noo bonyii bô yaa nu ke Bojuu bô wvumte ten Nyo', ben eyeke eyuw. ¹⁷ Nyo' bonyii bo Israel to nu Ɛ caw bo'icee cee bosese, ge Ɛ kfuu dibole no kuuke seke bó to nu botolo woŋ wvù Ijiw e. Ɛ wvú ke mum bvuse bó jó bô mvuŋgay mwew, ¹⁸ kuu shém bô bó, no taale ke fô bó le ŋkpwaante yî bilum e mbaanyε. ¹⁹ Ɛ wvú ke ge Ɛ bó shike bitum bisooshwiw woŋ wvù Kanaan e, mum nya woŋ wvudvu Ɛ è no nu wvubo. ²⁰ Mwεem mvun mvunciim to nu Ɛ jo diewe bilum gee ne kecow mbaanshen e (450). No wvú nyae woŋ wvudvu ê bó, mum gee bonyii bô esaakè bó. Ɛ bó saw gen buy yî kefew kè wee ntum we wvù Samwel to saake le. ²¹ Ke yî kefew kekie le Ɛ bó ke ne lεke keekeŋke Ɛ è nu nfon, Ɛ Nyo' mum nya Saul, waa Kish wvu ê kfuu di Benjamin e. Ɛ wvú saw bvunfon yî bilum e mbaanyε. ²² Ɛ Nyo' ke shwaw wvú, gee Dawe Nfon wvubole. Nyo' to nu Ɛ jeme ekume Dawe wvun le,
‘Me nu Ɛ n'yeŋ Ɛ Dawe wvù waa Jεese nu fitele fiem.
Wvú nu ke egee fieε ficii fi me ŋgomte.’

²³ È to nu ê kfuu di Nfon Dawe wvun e di Nyo' to bvuseε

13:13 13:5; 15:38 **13:14** 17:2 **13:15** 15:21 **13:17** Ksm 1:7; Dito 5:15 **13:18** Ksm 16:35; Ktj 14:33-34; Dito 29:5 **13:19** Dito 7:1; Yosh 14:1
13:20 Biku 2:16; 1Sam 3:20 **13:21** 1Sam 8:5, 19; 10:21; 11:15 **13:22** 1Sam 16:12; 13:14 **13:23** YeSa 11:1; Lum 1:3; Mwm 5:5

Mboyse, nya ê bonyii bo Israel no wvú to kawee. E Mboyse wvun nu Jisos. ²⁴ Ê Jisos wvun se keeke ekew lemme dieu nu e Jon to fewci wase ê bonyii bocii bo Israel le bó ekumen mvuntelem mvubole é wen elese bó ê joo. ²⁵ E Jon ke no nu wase keemee se lemme dieu, ke ne bife ê bonyii le, ‘Ben kpwaake le me nu yee? Ke me n'yaa nu wee wvù ben ceyte ke. Wee wvudvu too ejim jo me, e me mbaa encim enjocen keengvuwce mbaaye bolaba bew ke.’ ”

²⁶ E Baul gen fwe jeme le, “Boom bo bwem e bò è nu kfuu di Abl'am e noo ben bonyii bocii bò yaa nu ke Bojuu bò wvumte ten Nyo', Nyo' to ciinse ntum wvun wvù è nulo é bonyii eboy yî dvú le e è nu ê beene. ²⁷ Geen, e bonyii bo Jelusalem bò bonyii bobole bò saake won, faŋe yaa jo Jisos dieu Mboyse le ke. E bó bvuu faŋe yaa kiee kenyi ke mwem mvù bonyii bo ntum Nyo' le to sanee ekume wvú ke. E è nu ke mvú mvù bó to shee taarke ediuw e mbam e ecii. E bó ke dioo gay le bó eyu wvú nonen, e fifin mum ge e fí to kocen no bonyii bo ntum Nyo' le to jemyee. ²⁸ Naa no bó to baa cim yen jay wvù è nulo é bó eyu wvú yî dvú le ke, e bó gen ke fwe gay ê Baylet le bó eyu wvú. ²⁹ E bó ke ge fiie ficii no Ŋwa' Nyo' to jemyee ekume Jisos, e bó shike wvú yî kentam e gen lese wvú ê jem. ³⁰ Geen, e Nyo' kase bvuse wvú yî kpwe le. ³¹ E wvú ghan yî ediuw e nteen dunce ekole kew ê bonyii bò bò bó to nen'yee Galilee gen Jelusalem. Ê nu bó bò fewci ekume wvú keseen ê bonyii bo Israel.

³² Nonen, bese e no nu ten fen keseen keefewce saaka wvù jee wvudvu ê ben. Saaka wvudvu nu le, fiie fi Nyo' to kawee bo'icee cee bonyii bo Israel dvú, ³³ nu e wvú e ge wase fí e to e kocen keseen kefew keseebeene le, beene

bò nu boom bobole. Fifin kocine no Nyo' to bvuseε Jisos yî kpwe le. Bó to nu ε saŋ wase ekumε fiεε fin ê Ŋwa' Mbense le biba bifεε, ε Nyo' jemyi le,

'Wo nu Waa wεm,
ε me nu wase Ico εben.'

³⁴ Ekumε mbvuse wvù Nyo' to bvuseε Jisos yî kpwe le le fo wvù efo ke, Nyo' to nu ε jeme ê yin je le le,

'Me nu ŋke enya ê ben kembonen kè è nu kem,
kè me nto ŋkawεε Dawe dvù, nlew.'

³⁵ Fí nu ε bó ε bvuu ε saŋ bvudvuu bvumew e ê Ŋwa' Mbense le ε Dawe gayte le,

'Kε wo nu ke ecine Waa wo lemme wvù Yuule le,
é wvù efo ê jem ke.'

³⁶ Fi ekumε Dawe nu ε wvù to lem lemme diw dì Nyo' to nyaε ê wvù yî kefew kew e, ke kpwe ε bó dwey wvù mbew bo ice le, ε wvù fo. ³⁷ Geenen, ε wee wvun wvù Nyo' to bvuseε yî kpwe le to baa fo ê jem ke.

³⁸ Nonen, boom bo bwεem e, ben emum ekeè ntay le saaka wvun wvù bó fewci le Nyo' læshi bibefe bi bonyii le nu ε wvù læshi nje Jisos wvun. ³⁹ Wee wvù nu ε lese fitele fiew yî Jisos e, nu ε wvù ε boy wase yî bibefe biew e bicii, ε è nu fiεε fi è nulo nci Muses saa ege ke. ⁴⁰ Nonen, ben eyenè fo fiεε fi bó saŋεε ê Ŋwa' bonyii bo ntum Nyo' le ke ekoo ben. Bó jemyi jó le,

⁴¹ 'Ben eyeke eyuw ben bò weysee Nyo'.

Diuw nu ke eyum ben, é ben ekpweken.

Me nu ŋke emom fiεε yî kefew kenεn e,
ε è nu fi wee be jeme lo ê ben, ben saa ebee ke.' "

⁴² ε Baul bò Banaban ke dioo ebuyte yew bunle yidvu le, ε bonyii bodvu no læke le bó ke ebvuu eto ke bvumεm wvù too le ejeme mwεem mvun. ⁴³ ε bonyii ke dioo buy

yew bunle le, ε bonyii nteen bò to nu Bojuu bô bonyii bò to ban̄kεε lo tu bo mbee Bojuu le, no bii Baul bô Banaban e. ε bó no jemyi teete bonyii bodvu le bó eyuukè ke ε è nu Nyo' le wvù nu ε buw bó bô nfi we.

⁴⁴ ε è ke no nu bvum bam wvù biε wvuwe le, ε kelaante no gomte keebuy lo kecii keeto eyuw diεw Nyo'. ⁴⁵ ε Bojuu yen no kebombom ke bonyii le tase nonen, mum no bene kendon̄, kicine fiε fi Baul jemyi, nan'yi wvù. ⁴⁶ ε Baul bô Banaban no jemyi lo yaa fane ke, gayte le, “Fí nu lē le bese bee keeyaw efewce diεw Nyo' ε è nu ê ben Bojuu. No ben nu ε ηwase lo, ε jo bikuu binen le ben baa kocen keeke ekēke nshii wvù mey lo, tu bese nu eban̄ke fisese efewci ε è nu ê bonyii bò yaa nu ke Bojuu. ⁴⁷ È nu no Nyo' nu ε gay ê bese, no wvù to jemyεε le,

‘Me nu ε ntome wo le wo enu ken'yeese ke bonyii bò yaa nu ke Bojuu le,

é wo ege é bonyii bo εbuw ε wō e ecii ke eboy.’ ”

⁴⁸ ε bonyii bò yaa nu ke Bojuu yuw nonen, mum no yuuke njon̄, bensee diεw yì yi Tata. ε bonyii nteen bee saaka wvudvu le, ε è nu bò Nyo' to nu ε baa wase le bó nu ke ekēke nshii wvù mey lo.

⁴⁹ ε diεw yì yi Tata mum len wō wvudvu le tfuu. ⁵⁰ Geenen, ε Bojuu mum ne beyse bocee ntew bô boke' bo bonyii bo baay baay e, ε bokεε ban nu bò to ké no too yew bunle le, ε bó no bane Baul bô Banaban, mum kuj bó le bó enε jó. ⁵¹ ε bó dioo nen'yi nonen, kuce kebvum ke yì bikaa bibole le è nu nciise fiε fi bó mom, mum gen ê kelaante kè Ikonium e. ⁵² ε ηgoo bonyii bo mbee le shεε no nu fibole yuuke njon̄ baay, ε Keyoy ke Yuule ε yin̄sen yì bó le.

14

Ɛ Baul bô Banaban fewce saaka wvù jee ekume Jisos Ikonium

¹No Baul bô Banaban γενεε Ikonium, bvuu ge ke læŋlæŋ no bó to gee Antiok, keeley yew bunle Bojuu yi jó le, efewci saaka wvù jee dvú. Ɛ bó looce fewce, Ɛ Bojuu noo bonyii bô yaa nu ke Bojuu bee nteen. ²Geenen, Ɛ Bojuu bô to faŋee keebē ne beyse bonyii bomew bô to yaa nu ke Bojuu, befe bô mvuntelem mvubole le bó eton'yì shém bô bonyii bo mbee le. ³Ɛ Baul bô Banaban mey ke jó Ɛ kefew defe, no fewci yaa fane ke ekume Tata. Ɛ Tata nya bó bô mvunɣay keegee mwεem mvù duŋci mvunɣay mvu Nyo' le bô mwεem mvu diuw wvù yumεen e mvù duŋci le fiεe fi bó fewci ekume Tata no wvú nu Ɛ buw bonyii bô mboyma nu keceey. ⁴Ɛ bonyii bo ê kelaante kedvu le gawsen. Ɛ bomew tu ê keba ke Bojuu bô to faŋee keebē ba le, Ɛ bomew tu ê keba ke boom bo ntum e bo Jisos e.

⁵Ɛ Bojuu ba bô bonyii bô yaa nu ke Bojuu noo bikuu bi woŋ e tase, cu ntaŋ keenyewle bô boom bo ntum e bo Jisos e, etumye bó bô eta é bó ekpweken. ⁶Ɛ bó kieε ntaŋ wvudvu, mum lewte gen woŋ wvù Likonia le, no ghane ê bilaante bì Lista bô Dɛlbi le noo ê bontew bô mbew jó le, ⁷fewci saaka wvù jee jó.

Ɛ Baul bô Banaban fe ŋkewle Lista

⁸Wee mvu to nu Lista, Ɛ wvú to ké no shee ke fokuse, Ɛ è yaa nulo é wvú elen ke, njefo bó to boke wvú Ɛ è nu ŋkewle. Ɛ è ke no nu diuu dimew, ⁹Ɛ wvú shii no yeke fiεe fi Baul to yeeyi. Ɛ Baul luŋ ejise yî ye le, yen Ɛ wee wvudvu keŋke mbee le Nyo' nulo efe wen, ¹⁰mum gay ê wvú foweewe le, “Ja eleem we.” Ɛ wvú mum sele we, kew no læne.

¹¹ Ɛ kebombom ke bonyii le yen fiεε fi Baul ge, mum no sane etale, jemyi ê díew yi Likonia le Ɛ, “Bonyo' nu ε tu bonyii ε shii ε to ê beene le.” ¹² Ɛ bó mum no teje Banaban Ɛ Siyus, mum teje Baul Ɛ Ɛmis * no è to ké no yamte ke wvú jemyi. ¹³ È to nu ε yew ncese nyo' wvù bó teje Ɛ Siyus wvun nu mbew kelaante kedvu le. Ɛ cee ncese wvu fó mum jo bona' bò bolemse noo fow no too dvú diuw ketaaŋ e le bô bonyii ege ncese dvú ê Banaban bô Baul.

¹⁴ Ɛ boom bo ntum e bo Jisus e ban kieε fiεε fi bô bonyii bodvu to gomte keege, saaye ndvú ye le, † lewte ley ê bonyii bodvu ente, no kayte Ɛ, ¹⁵ “Bonyii ban, ben gee ε è nu la fin? Bese nu ke bonyii ƐŋƐŋ diewe ben e, ε bese to Ɛen keefewce saaka wvù jee wvù nen'yi fô Nyo' le Ɛ ben ecine bonyo' bo εcici ban e, ebii ε è nu Nyo' wvù Nyo' le. Nyo' wvun nu wvù to bomεε ebule bô nshε noo jóo yi baay baay bô mweem mvunciim mvù nu mondvuum man e. ¹⁶ È to nu fwele, ε wvú cine bonyii le bitum e bicii, ε bó no gee no bó kooŋke. ¹⁷ Geenεn, ε wvú no gee ke mweem mvù jee fô bonyii le keeduŋci Ɛ wen nu dvú. Ɛ wvú no nyaa bó bô jaŋ, ε bó keŋke ŋgu ê kefew ke Ɛŋ e, diee yuuke njoŋ.” ¹⁸ Naa no Banaban bô Baul jemyεε mweem mvun ê bó nen, ke ge lo Ɛ ce', ε bó se lu keege ncese ê bó.

¹⁹ Ɛ Bojuu bomew ke ne to jó, ε bó ne Antiok bô Ikonium, beyse bonyii nteen ε bó tumye Baul bô eta. No bó tumyεε, mum gufe buy bô wvú elaante kpwaake Ɛ wvú nu ε kpwe wase. ²⁰ Geenεn, ε ŋgoo bonyii bo mbee le ke to tase ê wvú we, ε wvú kase ne we, tu elaante jodvu. Ɛ bvú ke buy yuu,

14:11 28:6 * **14:12** Siyus to nu nyo' Boglek wvu baay, ε Ɛmis nu wvù gene bontum bew. **14:13** 10:25-26; Dan 2:46 † **14:14** Bó to saayi ndvú keeduŋcε Ɛ fiεε fi bó gomte keege nu ε sase bó. **14:15** Ksm 20:11; 1Kol 8:4-6 **14:16** 17:30 **14:17** Mben 147:8; Yeli 5:24 **14:19** 14:5; 13:50; 17:13; 2Kol 11:25

ε bô Banaban mum ne jó, no gene ê kelaante kè Dêlbi le.

²¹ No Baul bô Banaban ley Dêlbi, fewce saaka wvù jee êkumε Jisos, keŋke bonyii bo mbee le jó nteen. Ε bó ke ne jó kase no tuu jim, fele ê bilaante bì Lista bô Ikonium noo Antiok wvu Bisidia le. ²² Ε bó no fele nonen, yvuwse mvuntelem mvu bonyii bo mbee le, teete bó le bó emey ke eleemè ntay yî mbee wvubole, keè le bô bowen keŋke keeke eyen boŋgew nteen se keeke eley bvunfon bvu Nyo' le. ²³ Ε bó bvuu no baayi bocee bintaashe bi bonyii bo mbee le, gεele ê bintaashe bi bonyii bo mbee le bicii. É bó dioo gεele no bamte mwεem mvudien bunlee mum nya bó can Tata Jisos wvù bó beje wvú le.

Ε Baul bô Banaban tu jim Antiok wvu Silia le

²⁴ Ε Baul bô Banaban ke fey woŋ wvù Bisidia le, danŋen gen wvù Bamfilia le, ²⁵ fewce diew Nyo' ê kelaante kè Belga le, mum bow gen ê kelaante kè Atalia le. ²⁶ No bó bow jó, ley ê ŋguw wvu ê joo le, mum kase no tuu jim Antiok. Ε Antiok jan nu jò bó to nyaε bó can Nyo' le ε wvú buw bó bô nfi we ε bó se mum no ghane gee lemme din di bó to meσεε. ²⁷ No bó fese jó, baance kentaashe ke bonyii bo mbee le, see fiεε ficii ê bó no Nyo' se lemεε bô bó, bô no wvú se yen'yεε mvuntelem mvu bonyii bô yaa nu ke Bojuu le, é bó elese fitele yî Jisos e. ²⁸ Ε Baul bô Banaban ce bô ŋgoo bonyii bo mbee le bodvu ε kefew defε.

15

Ε bonyii bo mbee le shii nshii Jelusalem

¹ Ε bonyii bomew ke ne Judea, bow to Antiok, mum no yeεyi bonyii bo mbee le le ke è nulo é Nyo' eboyse wee se bó nu ε tfuse mwεten yew no nci Muses duŋci ke. ² Ε

Baul bô Banaban ma lo n'yeyi wvudvu, ε bô bonyii bodvu she bew mbew yî dvú le ε è yaa nu wvu wεε ke. Ε fí ke ghaw, ε kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Antiok baa Baul bô Banaban noo bonyii bo mbee le bomew, tum le bó eben Jelusalem eyen boom bo ntum e bo Jisos e bô bocee kentaashe ke bonyii bo mbee le ke jó le, le bó else diuw fô fiεε fidvu le.

³ Nonen, ε kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Antiok mum ciinse bó, ε bó no gene fele biba bì Fonishia bô bì Samalia le seje ê bonyii bo mbee le bo jó le bonyii bô yaa nu ke Bojuu nu ε kumen wase. Ε bonyii bocii no yuuke nonen, lanlanε baay. ⁴ Ε bó ke ben gen fese Jelusalem, ε kentaashe ke bonyii bo mbee le bô boom bo ntum e bo Jisos e noo bocee kentaashe ke jó fiisen bó. Ε bó see fiεε ficii ê bó no Nyo' se lemεε can yibole. ⁵ Geenεn, ε bonyii bo mbee le bomew bô to nu ten ê ηgoo Bofalasi le, ja we gay le, “Bó kenke ke keetfuusè bonyii bô yaa nu ke Bojuu yew, gaytè ε bó gεεle bonci bo Muses e.”

⁶ No bó gay nonen, ε boom bo ntum e bo Jisos e bô bocee kentaashe bvuu shii keeley ente jo fiεε fidvu. ⁷ Ε bó ke she jeme gen ncejole, ε Bitá nε leem we gay le, “Boom bo bwεem e, ben kee le è to nu fwele ε Nyo' baa me ê ben ente le è nu diuw wεm e wvù bonyii bô yaa nu ke Bojuu nu ke eyuuke saaka we wvù jee, berje wvú le. ⁸ Ε Nyo' wvù kee mvuntelem mvu bonyii le, duηce le wen nu ε fiisen bonyii bô yaa nu ke Bojuu, nya bó bô Keyoy ke Yuule lanlanε no wvú to nyaε ê beene. ⁹ Wvú to baa duηci kejεy jεy beene ε bonyii bodvu ke. Wvú to nu ε ge ε mvuntelem mvubole no yuule njefo bó to nu ε lese fitele yî Jisos e. ¹⁰ No fí nu nonen, ben ε ghan nεε ε se no gomte keeshiike fitele fi Nyo' le, joo bvujite gεεle yî ηgoo bonyii bo mbee

le, ε bvujite bvun to ghaw wase beene noo bo'icee cee bosomeene? ¹¹ Fí baa nu læŋ κε. Beene nu ε bee læ Nyo' boysee beene ε è nu nje mboyma wvù Tata Jisos nu ε buw beene dvú. Ε è nu κε ten læŋlæŋ no wvú boysee bonyii bò yaa nu κε Bojuu.”

¹² No Bitá jeme ε mese, ε bonyii bocii cife, mum no yeke no Banaban bô Baul fele no bó se ghane gene fô bonyii bò yaa nu κε Bojuu le, ε Nyo' nyaa bó bô mvungay læ bó egeè mwεem mvù duŋci mvungay mvu Nyo' le bô mwεem mvu diuw wvù yumεen e dvú. ¹³ Ε bó jeme mese, ε Jεm mum gay læ, “Boom bo bwεem e, ben eyeke eyuw. ¹⁴ Semon be ε see wase ê beene no Nyo' to κewεe duŋce ten shiee we fô bonyii bò yaa nu κε Bojuu le, caw bomew ê bó ente læ è nu bew bonyii. ¹⁵ Ε fιεε fi bonyii bo ntum Nyo' le to saŋεe læne κε ekale kemwaan bô fi Nyo' to gee. Bó to saŋ læ, ¹⁶ ‘Kefew too lo kè me nu ŋke enkase ento, enseyse yew Dawe yì nu ε gbwe wase. Me nu ŋke en'yoo binffuy bidvu, é yí ekase eleem we.

¹⁷ Nonen, é kebese ke bonyii le emum egomte Tata, ε bonyii ban bocii nu bò yaa nu κε Bojuu bò me nu ε ncaw læ è nu bem bonyii.

¹⁸ Fifi nu ε è jemyi Nyo', ε wvú to ge wase ε bonyii κιεε ε è bæe lo bvuyvuum e.’

¹⁹ Me ε no n'yene fiem læ fo beene enyaà ŋgew ê bonyii bò yaa nu κε Bojuu bò nu ε lese fitele yì Nyo' le κε. ²⁰ Beene esaŋ κε ε è nu ŋwa' fô bó læ, egay læ fo bó edieè mwεem mvù bonyii nu ε ge bintaŋe dvú fô bonyo' le κε, njefo è nu mwεem mvu nnyen e. Fo bó ekeŋkè fιεε keege bô kenjaŋ κε. Fo bó edieè nyam yì nu se bó sele lo eleme ε buy κε. Fo

bó edieè eɛmɛ ke nyam e ke. ²¹ Bó saŋ nonɛn, njefo bonci bo Muses e ban nu e bó to yɛyi wase ncejole mondvuum monciim e bonyii yuuke, e è nu ke bó bò bó taan̄ke eɛn yéw bunle le eɛiuw e mbam e eɛii.”

E bó saŋ ŋwa' fô bonyii bo mbee le bô yaa nu ke Bojuu

²² Nonɛn, e boom bo ntum e bo Jisos e bô bocee kentaashe noo kentaashe ke bonyii bo mbee le kecii bee fifie, mum yen le fi jee le bó ebaa bonyii ê bó ente etum é bô bo Banaban noo Baul eɛn Antiok. E bó mum baa Judas wvù diee diew dimew to nu le Basabas, bvuu baa ten Silas. Bonyii bo bofɛe ban to nu bikuu ente jo bonyii bo mbee le.

²³ E bó saŋ ŋwa' wvù bó nu etum bó dvú e wvú nu le:

“Bese boom bo bwee wene le bô nu boom bo ntum e bo Jisos e bô bocee kentaashe gayte ben e bonyii bo mbee le bocii bô yaa nu ke Bojuu, bô nu ê kelaante kè Antiok e bô bô nu keba kè Silia le noo bô nu ê kè Silishia le. ²⁴ Bese nu e yuw le bonyii bomew nu e buy ê bese ente e to e no nyaa ŋɛw, bvun̄se bvufee bvunen bô n'yɛyi mvu se è tum bese bó ŋkuuŋ. ²⁵ Nonɛn, bese e mum e shii bocii e bee le bó ebaa bonyii bomew etum fô ben e, é bó etoð bô bo Banaban noo Baul bô nu nsáa yese shém. ²⁶ Bonyii ban nu e bó e yefe wase kpwe ye le nje lemme di Tata wesebeene wvù Jisos Klistu le. ²⁷ Bese e mum e tum Judas bô Silas le bó eto ebvuu ejeme ten bô diuw fiɛ fi nu ê ŋwa' wvun e. ²⁸ Bee bo Keyoy ke Yuule nu e yen le fi baa jee keeyike ben bô bvujite bvumew efey bonci bo shiee le ban bô nu le: ²⁹ Fo ben edieè mwɛɛm mvudien mvù bó nu e ge bintan̄e dvú fô bonyo' le ke. Fo ben edieè eɛmɛ ke nyam e ke. Fo ben edieè nyam yì nu se bó sɛle lo eɛmɛ e buy ke. Fo ben eken̄kè fiɛ keege bô kenjan̄ ke. É ben lewte mwɛɛm mvun, tu ben gee len̄. Bó e shee wase.”

³⁰ Ε bó saŋ nonen mum tum bonyii ba dvú ε bó bow dvú Antiok. Ε bó γεν, kum kentaashe ke bonyii bo mbee le ke jó kecii, nya ŋwa' wvudvu ê bó. ³¹ Ε bó taŋ ŋwa' wvudvu, ε saaka wvudvu læese mvuntelem mvubole, ε bó yuw njoŋ baay. ³² Ε Judas bô Silas bô to nu bonyii bô seŋe mwεem mvù bó yuuke ε Nyo' jemyi, nya bontefe nteen ê bonyii bo mbee le, ge ε bó no keŋke mvuŋgay ê mvuntelem e. ³³ Ε bó bosen ce jó ntay. Ε bonyii bo mbee le ke ciinse bó ε bó no kaase bô nyεkeey tuu jim fô bonyii bô to tumεε bó le. ³⁴ * ³⁵ Ε Baul bô Banaban bosen ce Antiok ntay, ε bô bonyii bomew yεeyi bvuu fewci diew Tata.

Ε Baul bô Banaban gawsen

³⁶ Ε kefew ke dioo gence, ε Baul gay ê Banaban le, “Bee wo ekase etu jim eghan bilaante bì bee wo se fewci diew Tata bí le, eyen laa bonyii bo mbee le bo jó gee nεε le.” ³⁷ Ε Banaban mum no gomte keejo Jon Mak le bô bó eghane. ³⁸ Geenen, ε Baul faŋe yaa ekoonke le bó ejo wvú ke, njefo wvú to nu ε cine bó le Bamfilia faŋe yaa mese lene di bô bó to keŋke ke. ³⁹ Ε Baul bô Banaban ke she kicen baay, mum gawsen. Ε Banaban jo Maaku, ε bô wvú ley ŋguw wvu ê joo, γεν Sayblus. ⁴⁰ Ε Baul caw fiew ε è nu Silas. Ε bô wvú dioo nen'yi, ε bonyii bo mbee le nya bó can Tata le ε wvú buw bó bô nfi we. ⁴¹ Ε bó γεν je biba bì Silia bô bì Silishia le, no ghane yvuwse mvuntelem mvu bintaashe bi bonyii bo mbee le.

16

Ε Timatio ley ŋgoo Baul bô Silas e

15:32 11:23, 27 * **15:34** Boŋwa' bo boyvuum bomew keŋke kencim ke 34, ε kí nu le, “Geenen, ε Silas mey fiew Antiok.” **15:37**
 12:12 **15:38** 13:13 **15:39** 13:4 **15:40** 14:26

¹ Ε Baul ghan gen buy ê kelaante kè Dêlbi le, ke ne gen ê ke Lista le. Wee ŋgoo Jisos mvu to nu Lista jodvu ε diee nu Timatio, ε bwee nu wee Juu, nu ten wee mbee, geenεn ε ice to nu wee Glek. ² Timatio wvun to nu wee ε bonyii bo mbee le bocii bo Lista noo bo Ikonium bensee wvú. ³ Ε Baul no gomte keejo wvú ε bô wvú eghanè, mum tfuse wvú yew. * Ε wvú to tfuse wvú yew nonen, njefo Bojuu bocii bô to cee biba bidvu le to kee lo ε icee Timatio to nu wee Glek. ⁴ Ε bó mum no ghane, gene ê bilaante le, dioo gene no seje ê bonyii bo mbee le bonci bô boom bo ntum e bo Jisos e noo bocee kentaashe ke Jêlusalêm to shilεε bee le bó egεεlè. ⁵ Nonen, ε bintaashe bi bonyii bo mbee le bidvu mum no temyi gene fwe fwe yî mbee le. Ε bonyii no biise bó le εdiuw ecii.

Ε fiεε diεwε εfile le to fô Baul e Towas

⁶ Ε Baul bô ŋgoo ye ne le bó egen efewce diεw Nyo' won wvú εsia le, ε Keyoy ke Yuule tun. Ε bó mum len wase fey ε è nu je keba kè Fligia bô kè Galešia le. ⁷ Ε bó ke dioo gen buy mbew won wvú Misia le no gomte keeley gen keba kè Bitinia le, ε Keyoy ke Jisos e bvuu tun. ⁸ Nonen, ε bó mum fey won wvú Misia le, danjen gen ê kelaante kè Towas e. ⁹ Ε è ke no nu εntaη, ε fiεε diεwε εfile le ne to fô Baul e. Ε wvú yen ê fiεε fidvu le ε wee mvu wvu Masedonia leeme leke wvú le, “Kee wo, lente ke eto Masedonia jan efi bese.” ¹⁰ No fiεε fidvu to fô Baul e nonen, ε bee bó † mum yen le Nyo' nu ε duηce ê bese le bese egen efewce saaka we wvú

16:1 14:6; Lum 16:21; 1Kol 4:17; Fili 2:19; 2Tim 1:5 **16:2** 6:3; Fili 2:20, 22

16:3 Gal 2:3-5; 1Kol 9:20 * **16:3** Bó to tfuse Timatio yew wvu le è nulo é wvú efewci diεw Nyo' ê Bojuu ε bó yaa nyaake ke wvú no ice to baa nu wee Juu ke. **16:4** 15:22-29 **16:5** 2:41 **16:6** 10:19 † **16:10** Luk wvú to saηεε ŋwa' wvun to ley ŋgoo bo Baul e Towas fen, ε bô bó no lenε.

jee wonj wvù Masedonia le. Kaŋ mwaan, ε bese mum seyse keegen jó.

ε Lidia lese fitele yî Jisos e Filibi

¹¹ ε bese ne Towas, lente teytey ê ngu wvu ê joo le, buysen Samotes. ε bvú buy yuu ε bese gen fwe buy Niabolis. ¹² ε bese ke ne fó len gen Filibi, ε è nu kelaante ke ê keba ke fwe le Masedonia. † Kelaante kedvu to nu wase ke bala bo Lum e. ε bese ce jó yî ediuw e. ¹³ ε è ke no nu diuu di mbam e, ε bese buy elaaante jodvu, gen diuw joo le fô bese to kpawci le bvudvuu bvú Bojuu le bvú bunle le nu enu. No bese gen, ε bokene bomew to tase wase fó, ε bese mum shii no jemyi ê bó. ¹⁴ Kpwoon mvu to nu fó yuuke ten ε diee nu Lidia, ε wvú to ké no wvumte Nyo'. Wvú to buy ê kelaante kè Tayatila le, ε wvú to ké no geese kfu ndvú yimi, ε yí nu ke yí yele lo, lumte. ε Tata yene fitele fiew, ε wvú bee fiε fi Baul to jemyi le. ¹⁵ ε bó ke lese wvú bô bonyii bo ê wvú yew ê joo, ε wvú mum lεke bese gay le, “Kee ben, é ben fen nu ε yen le me nu ε nlese fitele fiem ficii yî Tata le, é ben to ke gen ce ê me yew.” ε wvú mey ke no nyeyi nonen, ε bese ke ghan bee gen.

ε bó fen Baul bô Silas yew ncaw e Filibi

¹⁶ ε è ke no nu diuu dimew ε bese dioo egene fô bvudvuu bvú bunle le, tasen bee bo wan kpwoon mvu ε è nu nfwa. Wvú to keŋke keyoy kemew yî ye le, ε è nu kè ké ge ε wee no nu wee diam. Bonyii bô to keŋke wan kpwoon wvudvu to kawte bigew yî ye le naa ntay nje wvú to ké no seje mwεem mvù nu ke ekooy. ¹⁷ ε wan kpwoon wvudvu dioo yen bee bo Baul e, mum no bii bese le wamte, gayte le, “Bonyii ban nu bonyii bo lemme le bo Nyo' wvù nu Ekole

† 16:12 Masedonia to nu ε bó ε gaw biba binew, ε kin to nu ke fwe. 16:13 17:2 16:14 17:4 16:15 8:36 16:16 19:24 16:17 19:15; Luk 4:34, 41

ke Mwεεm Mvunciim e, ε bó duŋci je yì è nulo é ben eghan jó sε boy.” ¹⁸ Ε wvú ke ge nonen buy ediuw nteen, ε fí ke ne ton'yε Baul, ε wvú banke ye wam keyoy kedvu gay le, “Me ŋgayte ê wo ê diee di Jisos Klistu le, buyε yî wan wvun e.” Ε kí mum buy yî ye le ke sekedvu.

¹⁹ Ε bonyii bò to keŋke nfwa wvudvu yen le je bowen yi bigew nu ε yí ε ka wase, ε bó mum koo Baul bô Silas gufe gen bô bó fwe dvu bocee woŋ ya le fô bó to ké no saake bonsaw. ²⁰ No bó gen bô bó, leke fwe dvu bala bo Lum bò to saake bonsaw gay le, “Bonyii ban nu Bojuu, ε bó nyaa ŋgεw ê kelaante kesese le. ²¹ Bó γεγι bonyii bô nce wvù nci wese baa bee ke. Bese nu bonyii bo Lum, ε è yaa nulo é bese ebii nce wvudvu le ke.” ²² Ε kebombom ke bonyii le kè to nu fó mum tom bó, fente yî Baul bô Silas e. Ε bonyii bò to saake bonsaw ba mum saaye ndvú yî Baul bô Silas e, gay le bó etam bó. ²³ Ε bó looce tam bó ntay, jo bó gen lese yew ncaw e, gay ê wee wvù to cεyte yew ncaw le wvú eceyte bó ntay. ²⁴ No wvú yuw nonen, mum jo bó gen fen naa ê kebuw ke ente le yew ncaw e, fen bikaa bibole ê difwaŋ e.

²⁵ Ε è ke no nu ke diεwe entaŋ enteleŋ e, ε Baul bô Silas bunlee yemte bensee Nyo', ε bonyii bo ncaw e yeke, ²⁶ ε nshε ne sεse shiw bô mvuŋgay, ε yew ncaw shiw gen buy yî kenffuy e. Kaŋ mwaan, ε dew fwese yicii yene ye, ε boncaw feykεn yî bonyii bo ncaw e bocii. ²⁷ Ε wee wvù to cεyte yew ncaw yidvu kamse, dīo yen ε dew fwese nu γε, ε wvú mum no kpwaake le bonyii bo ncaw e nu ε bó ε lewte wase. Ε wvú mum baa nyo ê ŋku le le wen eyu εkolε kew dvú. ²⁸ Ε Baul wam foweεwe gay le, “Fo wo eyu εkolε kuw ke. Bese nu fen bocii.”

²⁹ Ε wee wvù to cεyte yew ncaw wvudvu tee ε wee to bô ken'yeese, ε wvú lewte ley yew, gen tum envuw fwe

dvu Baul bô Silas ciinƙe bô nfan. ³⁰ Ɛ wvú ne jo bó, buy bô bó ekfuŋ, bife ê bó le, “Bo'icem, è nulo é me enƙe nee nse mboy.” ³¹ Ɛ bó tfuse ê wvú le, “Lese fitele yî Tata Jisos e, é ben Ɛ bonyii bo ê wo yew ke emum eboy.” ³² Ɛ bó mum fewce saaka wvu ekume Tata ê bô bonyii bo ê wvú yew. ³³ Ɛ wvú ke jo bó ke entaŋ jodvu, cuke bilemte bibole. Kaŋ mwaan, Ɛ bó mum lese wvú bô bonyii bocii bo ê wvú yew ê joo. ³⁴ Ɛ wvú mum jo bó, Ɛ bô bó ben ê wvú yew, Ɛ wvú nya mwæem mvudien Ɛ bó die. Ɛ bô bonyii bocii bo ê wvú yew mum no laŋlaŋe le bó nu Ɛ lese wase fitele yî Nyo' le.

³⁵ Ɛ ekfuŋ ke buy yuu, Ɛ bala bo Lum ba bô to saake bonsaw tum bonyii bo nci le le bó egn egay ê wee wvú ceyte yew ncaw we le wvú ebvuse bonyii ba é bó egenè. ³⁶ Ɛ wee wvú to ceyte yew ncaw wvudvu mum gen yen Baul e, gay ê wvú le, “Bala nu Ɛ ciinse ntum le me embvuse ben, é ben egenè yî nyekkey e.” ³⁷ Geenen, Ɛ Baul gay ê bonyii bo nci le ba le, “Bó se nu Ɛ tam bese ya le se bó nu Ɛ yaw wase Ɛ saw nsaw wese ŋkuuŋ, Ɛ bese nu ke ten bonyii bo Lum, Ɛ bvuu Ɛ fen bese yew, Ɛ no duu keseen le bó ebvuse bese ejim ejim nee le? Ke è nulo é fí ekooy ke. È nu ke eto ke bala bodvu fen se bvuse bese.”

³⁸ Ɛ bonyii bo nci le ba kase tu jim see ê bala bo Lum ba no Baul jeme. Ɛ bó yuw le Baul bô Silas nu ten bonyii bo Lum, mum no fane. ³⁹ Ɛ bó mum to ku can ê bó, bvuse bó yew ncaw e, ciinse bó, lekè le bó ene elaante jodvu. ⁴⁰ Ɛ Baul bô Silas buy yew ncaw e, gen yew dvu Lidia Ɛ bonyii bo mbee le nu dvú, Ɛ bó tefe bó mum nene jó.

17

Ɛ Baul bô Silas gen Tesalonika

16:30 2:37; 11:14; Jon 6:28-29

16:33 16:15

16:37 22:25-29; 23:27

16:40 11:23

¹ Ɛ Baul bô Silas mum no gene, fey ê bilaante bi Amfibolis bô Abolonia le, daɗsen gen buy Tesalonika. Ɛ yew bunle Bojuu to nu jó. ² Ɛ Baul mum gen ley yew bunle le ke no nce we to ké no nu, no too jemyi ê bonyii dvú yî ediuw Ɛ mbam e eta, duɗci fiɛ ficii ê Ŋwa' Nyo' le. ³ Ɛ wvú no duɗci jó, cɛɛyi le Mboyse wvú Nyo' to kawɛ to keɗke keeke eyen ɗɗew, ekase ebuy yî kpwe le. Ɛ Jisos wvun wvú wen fewci ekume wvú nu Mboyse wvudvu. ⁴ Ɛ bonyii bomew yuw nonen, bee bene Baul bô Silas e. Ɛ Boglek bomew bô to wvumte Nyo' noo bokene bo baay baay bomew bee ten nteen. ⁵ Geenen, Ɛ Bojuu bomew mum no bene kendorɗ bô Baul noo Silas, kum bonyii bomew bô to gbwayte ecici Ɛ bô bó taashe kebombom e, kew diuw elaante. Ɛ bó mum ne gen ɗgoy yew Jason le bó gomte Baul bô Silas keebvuse enya ê bonyii ekfuɗ. ⁶ Ɛ bó dioo gom ɗkuuɗ, mum gufe Jason bô bonyii bo mbee le bomew gen bô bó fwe dvu bocee ntew, no wamte gayte le, “Bonyii ban nu bô ghane baɗse woɗ Ɛ wvú tuu ncine, Ɛ bó Ɛ to wase Ɛ buy jan, ⁷ Jason Ɛ fiisen bó Ɛ gɛɛ yew dvu wvú. Bó bocii ɗgoyte bonci bo Nfon wvu Lum e, duu le Nfon wvumvu nu dvú Ɛ diee nu le Jisos.” ⁸ Ɛ bocee ntew bô bonyii yuw nonen, ne no wewte lo. ⁹ Ɛ bó mum kan Ɛ Jason bô bonyii bo mbee le nya bigew le é fí ke bvuu kooy lo, bó saa etfuse bigew bidvu ê bó ke. Ɛ bó mum cine bó le Ɛ bó no gene.

Ɛ Baul bô Silas gen Belia

¹⁰ Ɛ ekfuɗ ke dioo jiim, Ɛ bonyii bo mbee le jo Baul bô Silas ciinse Ɛ bó no gene ê kelaante kè Belia le. No bó ley jó, gen yew bunle Bojuu le. ¹¹ Bojuu bo jó to nu bonyii Ɛ bó kee fiɛ fele bo Tesalonika, njefo bó to nu Ɛ looce fiisen

17:1 1TES 2:1-2 17:2 9:20; 13:5, 14, 44; 14:1; 16:13; 17:10, 17; 18:5, 26;
 19:8-9; 28:17 17:3 3:18 17:4 13:50; 16:14; 17:17 17:5 Lum 16:21
 17:6 16:20 17:7 Luk 23:2; Jon 19:12 17:10 17:2 17:11 Jon 5:39

n'yɛɛyi bô shiee, no taasse Ŋwa' Nyo' ediuw ɛcii keeyen laa mwɛɛm mvù Baul yɛɛyi bó dvú nu keceey ɛ. ¹² Ɛ bó mum bee diɛw Nyo' le nteen. Ɛ bokenɛ bo baay baay nteen bô to nu Boglek noo bolemse nteen bô to nu ten Boglek bee ten. ¹³ Geenɛn, ɛ Bojuu bo Tesalonika ke yuw le Baul nu ɛ gen wase ɛ no fewci diɛw Nyo' Belia, ɛ bó mum gen ten jó, bɛyse kebombom ke bonyii le ɛ bó kɛw mvunlaa. ¹⁴ Ɛ bonyii bo mbee le mum gay lo ê Baul kaɲ mwaɲ ɛ wvú gen diuw joo yi baay e. Geenɛn, ɛ Silas bô Timatio sheɛ Belia. ¹⁵ Ɛ bonyii bô to genɛ keeciinse Baul, gen buy Aten mum cine wvú le. Ɛ bó dioo tuu jim, ɛ Baul tum bó le bó egen tefe ê Silas bô Timatio le bó emom ke le ebi wen e cekey.

Ɛ Baul no nu Aten

¹⁶ Ɛ Baul mum no ceɣte Silas bô Timatio Aten. Ɛ wvú ke dioo ghane jó, yen ɛ kelaante kedvu ɛ yiɲsen lo bô mvumooso. Ɛ fí shiw fitele fiew. ¹⁷ Ɛ wvú mum gen yew bunle Bojuu le, jeme bô bó noo bonyii bô to yaa nu ke Bojuu bô to bunlee ten Nyo' dvú. Ɛ wvú bvuu no jemyi ten ediuw ɛcii ya le bô bonyii bô to ké ne to fó. ¹⁸ Ɛ bonyii bo n'yɛɛyi le bomew bô bó to teɣe le Ɛbikolian noo bô bó to teɣe le Sitoyik ke ne to keebew ten mbew bô bo Baul. No Baul to fewci ɛkumɛ Jisos noo mbuy wvu yî kpwe le, ɛ bomew mum no biite le, “Keyuɲ kin se kumte diuw le la le?” Ɛ bomew no duu fibole le, “Fí yen'yi nen ke diɛwe wvú fewci ɛkumɛ bonyo' bo bonyii bomew e.” ¹⁹ Nonɛn, ɛ bó mum jo Baul ɛ bô bó gen fô nshii wvù bó teɣe le Aleobagus e, * gay ê wvú le, “Bese gomte keebvuu eyuw ɛkumɛ n'yɛɛyi wvu fwe wvun wvù wo too dvú laa wvú nu

17:12 11:18 17:13 14:5, 19; 1TES 2:14-16 17:17 17:2, 4 17:18
4:2; 1Kol 1:22 * 17:19 Nshii wvun nu fô bó to ké no seysee mwɛɛm mvu
ê kelaante kè Aten e, bvuu saake bonsaw fó.

le la le. ²⁰ Wo jemyi mwεem mvumew ε bese ke baa yuw wase ke. Nonen, bese ε no gomte keekie kenya kedvu.”
²¹ (Bonyii bo Aten noo botolo bo jó to ké no nu ke fibole keeshee yuuke ε ε nu mwεem mvu mvunfem, jemyi ekume mvú.)

²² ε Baul mum leem fwe dvu nshii Aleobagus wvudvu, gay le, “Bonyii bo Aten, me n'ylene le ê jé le yicii nu ε ben wvumte bonyo' baay. ²³ Me njemyi nen, njefo me nse ŋghane elaanthe jonen, ε ndioo ntaale mondvuum mò ben bunlee bonyo' mó le, ε n'yen ketan ke ncese le kemew e ε bó ε san yî dvú le le, ‘Fô nyo' wvù bó baa kee le ke.’ Nyo' wvudvu wvù ben bunlee, wvù bó baa kee ke, nu wvú wvù me nu enfewce ê ben keseen. ²⁴ Nyo' wvudvu wvun nu wvù to bomεe woj wvun bô mwεem mvunciim mvù nu yî dvú le. Ê nu wvú Nfon ebule bô nshε, ε ke wvú ké no cee yéw ncese yî è bom bonyii le ke. ²⁵ Ke wvú tane fieε fimew fi wvú taale le wee elem fô wvú le ke, njefo è nu wvú wvù gee ε bonyii bocii yoyte, nu dvú, keŋke fieε ficii fi bó shieele. ²⁶ Wvú to nu ε ge ε dikfuu di bonyii le dicii buy yî wee mwaan e no nu yî ekole ke nshε le. É wvú se ge nonen, nu ε wvú to seyse wase kefew kè bó nu ke enu dvú, noo bidwee bi mondvuum mò bó nu ke eceè mó le. ²⁷ Wvú to ge nonen, wvu le bonyii ke eghaale, gomte wvú laa bó nu ke eyuu eyen wvú le le. Geenεn, ε ke Nyo' yaa cim nu ncejole fô wee mvu beene le ke. ²⁸ Fifin nu ke lenlen no wee mvu to jemyεε wase le,

‘È nu wvú wvù gee ε beene se cee, lenε,

bvu nu no beene nu.’

ε wee wene binfe mvu to jeme wase ten le,

‘Beene nu naa boom bew’.

17:24 7:48; Mben 146:6; 1Bfn 8:27
 32:8; Job 12:23 17:27 Yεsa 55:6

17:25 Mben 50:9-13

17:26 Dito

17:28 Kej 1:27

²⁹ No beene nu boom bo Nyo' le nonen, fo beene ekpwaakè le Nyo' fieesene fiεε fi è seysee wee bô bvufee bwew, ε tfuy bô ketwaa ke bigew e, kenεε ε kene lo bô τε κε. ³⁰ È to nu kefew kè bonyii to bæ kenjiwe le, gee mwεem mvù befe mvun, ε Nyo' cin'yi dvú. Geenen, keseen nu ε wvú gayte le bonyii bocii ekumen mvuntelem mvubole. ³¹ Bó ekumen njefo wvú nu ε gee diuu di wvú nu ke esaw woj tfuu bii keceey e. Wvú nu ε baa wase wee we wvú nu ke esaake. Fifi nu ε wvú dujce wase ê bonyii bocii le è nu keceey no wvú to bvuseε wee wvudvu yî kpwe le.”

³² No Baul jeme nonen, ε bó yuw ε wvú ε ben ekume mbuy wvu yî kpwe le, ε bonyii bomew ne no kiele lo wvú. ε bomew gay fibole le, “Bese gomte keeke ebvuu eyuw ekume fiεε fi wo jemyi fin.” ³³ Nonen, ε Baul mum buy cine bó le. ³⁴ Geenen, ε bonyii bomew bee fiεε fi wvú to jemyi le, bene wvú le. Wee mvu bó le to nu Dionisius wvú to nu wee nshii Aleobagus, ε mvu nu kpwoon ε diee nu Damalis noo bonyii bomew ten.

18

ε Baul γεν Κολεν

¹ Ejim jodvu, ε Baul ne Aten γεν ê kelaante kè Kolen e. ² No wvú γεν jó, ε bô wee Juu mvu tasen ε diee nu Akpwila, ε bó to boke wvú Bontus. Akpwila bô Blisilia wvú kpwele to bæ ne ke lo Itali, njefo Klawdius wvú Nfon wvu Lum to nu ε bvuse sa' le Bojuu bocii ebuy jó. ε Baul ke laa ghane ê bó le, ³ dioo yen le bó seysee jéw yî bó saanke cún dvú, ε è to nu ke ten lemme di wvú wvú Baul to cee nje dí, ε wvú mum no cee fó, ε bô bó lemte. ⁴ É ké dioo nu εdiuw ε mbam e ecii, ε wvú no gene yew bunle le, jemyi bô Bojuu noo

17:29 19:26; YEsA 44:9-20 17:30 14:16; Lum 2:4 17:31 3:15; 10:42
 18:2 Lum 16:3; 1Kol 16:19; 2Tim 4:19 18:3 20:33-34; 1Kol 4:12; 9:12-18;
 1Tes 2:9; 2Tes 3:7-9

Boglek dvú, momte keege le bó ebee fiεε fi wvú to yεεyi le.

⁵ Ε Silas bô Timatio ke dioo ne Masedonia to, ε Baul mum jo kefew kew kecii no fewci ε è nu diew Nyo', dujci ê Bojuu le Mboyse wvù Nyo' to kawεε nu Jisos. ⁶ Geenεn, ε Bojuu bodvu ke ne no kicine fiεε fi wvú to jemyi, nan'yi wvú. Ε wvú mum yewse ndvú ye gay ê bó le, “Kpwe yene enù can yene le. Ke me ηκηηke εbo fó ke. Ε kew yí keseen e, me nu εηγεnè wase ε è nu ê bonyii bô yaa nu ke Bojuu le.” ⁷ Ε wvú mum cinε bó le, buy gen no cee wase ε è nu bô wee mvu ε è yaa nu wee Juu ke, ε wee wvudvu to ké no wvumte Nyo'. Diee diew to nu Titius Justus, ε la diew nu mbew yew bunle le. ⁸ Ε Klisbus wvù cee εkolε yew bunle bô bonyii bocii bo ê wvú yew ke lese fitele yî Tata le. Ε bonyii bo Kolen nteen no yuuke no Baul fewci ekume Jisos, berje, ε bó mum leese bó ê joo.

⁹ Ε è ke no nu entaη jomew, ε Tata jeme ê Baul ê fiεε diewe εfiλε le le, “Fo wo efanè ke, è fewci ke diew yem gene dvú. Fo wo ke elu dvú ke, ¹⁰ ηjefo me nu bee wo, ε ke wee yaa nu naa dvú wvù nulo ege fiεε bô wo ke. Bonyii bem nu ê kelaante kin e nteen.” ¹¹ Nonεn, ε Baul mum no nu jó yî kelum e kecile bô keηgawten, yεεyi bonyii bô diew Nyo'.

¹² No Baul to nu jó, ε Galio ke dioo nu wee sa' wvu ê keba kè Akεya le, ε Bojuu baance ye koo wvú gen bô wvú yew nsaw e, ¹³ jeme ê Galio le, “Wee wvun momte keebaηse bonyii ε bó bunlee Nyo' ê je mi le jεey se è nu no nci gomte.” ¹⁴ Ε Baul ke ne le wen ejemyi, ε Galio ne jeme ê Bojuu ba le, “Bojuu ben eyuw, é fiεε fin be nu fiεε fimew fi befε ε wee wvun ε ge, kenεε nci mvu ε wvú ε ηgoy, tu me mbe ε ηkuu shém ε n'yεke fiεε fi ben jemyi. ¹⁵ Geenεn, no

fiee fin nu ke mbew ekume díew bô ediee noo bonci bonen, ben eseyse ebeneben. Ke è yaa nulo é me ensaw fifin fiee ke.” ¹⁶ No wvú jeme nonen, mum kuj bó ε bó buy yew nsaw e. ¹⁷ Ε bó bocii mum ne ley yî Sostenes wvú to nu cee ekole yew bunle le, mum surj wvú fwe dvu yew nsaw. Ε Galio fanje yaa kpwe lo fiee fó ke.

Ε Baul tu jim Antiok

¹⁸ Εjim jodvu, ε Baul bvuu ce Kolèn bô bonyii bo mbee le yî ediuw e nteen, ke mum ne cine bó le ε bô bo Blisilia noo Akpwila ley ê nguwwu ê joo le keegene Silia. É bó se ne Senkλια fò bó to leyee ê nguwwu e, ε Baul mvu ekole nje ŋkawma wvú wvú to gee fô Nyo' le. ¹⁹ Ε bó no gene, ke gen buy Efesus, ε Baul cine Blisilia bô Akpwila le jó, yaw gen fiew ε è nu yew bunle Bojuu le, jeme ê Bojuu dvú. ²⁰ Ε bó ke lekε le wvú ebvuu ece ke bô bó ediuw nteen, ε wvú tun. ²¹ Geenen, ε wvú ke dioo nen'yi, gay ê bó le, “Me nu ŋke enkase ento ê ben e é Nyo' fen ε bee.” No wvú gay nonen, mum ley ê nguwwu e ne Efesus.

²² Ε nguwwu ke gen buy Kaysalia, ε Baul buy, ben gen gay kentaashe ke bonyii bo mbee le Jelusalem, mum ne bow Antiok. ²³ Ε wvú ke ce jó ε kefew gence, mum kase ne no lene fele ê biba bì Galëshia bô Fligia le, yvuwse mvuntelem mvu bonyii bo mbee le bo jó.

Ε Abolos fewce diew Nyo' Efesus

²⁴ Ε wee Juu mvu ke ne to Efesus ε diee diew nu Abolos, ε bó to boke wvú Aleksandia. È to nu wee ε wvú kee njeme, bvuu kee Ŋwa' Nyo' ntay. ²⁵ Bó to nu ε yeyi wase wvú bô Je yî Tata dunji, ε wvú mum no fiee lo bô n'yeyi wvu ekume Jisos, yeyi bonyii lenj. Geenen, wvú to kee ke ε è nu fiee fi Jon to fewci leese bonyii ê joo. ²⁶ No wvú to toe

Ɛfesus, mum kew no yeyi bonyii yew bunle le yaa fane ke. Ɛ Blisilia bô Akpwila ke yuw no wvú yeyi nonen, mum jo wvú, gen bvuu yuuse wvú ntay ekume Je yì Nyo' duñci.

²⁷ Ɛ Abolos ke ne kpawce le wen enu elente egen keba kè Akeya le. Ɛ bonyii bo mbee le bo Ɛfesus mum ficé wvú, saŋ ŋwa' ê ngoo bonyii bo mbee le bo Akeya, tomte le wvú ke dioo Ɛ fese Ɛ bó fiisen wvú. Ɛ wvú ke gen jó, fi bonyii bo mbee le ntay, Ɛ bonyii ban nu bô Nyo' to nu Ɛ buw bó bô mboyma, Ɛ bó lese fitele yî Jisos e. ²⁸ Ɛ wvú no beeke mbew bô Bojuu ya le Ɛ è yaa nu wvu wee ke, soo bó, duñci ê Ŋwa' Nyo' le le Jisos nu Mboyse wvú Nyo' to kawee.

19

Ɛ Baul gen Ɛfesus

¹ Ɛ to nu seke Abolos to nu Kolén, Ɛ Baul ke jo je yi ente ente ê biba bì wvú to lene jó le, fese Ɛfesus. No wvú fese jó, yen ngoo bonyii bo mbee le bomew e, ² bife ê bó le, “Keyoy ke Yuule to nu Ɛ to yî yene le seke ben to lese fitele yî Jisos e?” Ɛ bó tfuse le, “Bese ke baa yuw wase le ficé fimew nu Keyoy ke Yuule ke.” ³ Ɛ Baul bife le, “É è fen nu nonen, tu bó to lese ben ê joo nje la?” Ɛ bó tfuse le, “Bó to lese bese ê joo bii no Jon to fewci.” ⁴ Ɛ Baul mum gay ê bó le, “Jon to leese bonyii ê joo, keeduñce le bó nu Ɛ kumen mvuntelem mvubole, Ɛ wvú to gayte le bó ebee Ɛ è nu wee wvú too ê wen ejim e, Ɛ wee wvú wvú to gayte nu Jisos.” ⁵ Ɛ bonyii bodvu yuw no Baul gay nonen, Ɛ bó mum lese bó ê joo Ɛ è nu wase ê diee di Tata Jisos e. ⁶ Ɛ Baul gee can yî bó le, Ɛ Keyoy ke Yuule mum to yî bó le. Ɛ bó mum ne no jemyi díew yì bó yaa kee ke, bvuu seŋe ê bonyii mwem mvù bó yuuke Ɛ Nyo' jemyi. ⁷ Bonyii bodvu to nu wee diewe yuufe ncow bofée le.

⁸ Ɛ Baul mum no nu ke Efesus, gene yew bunle le yî kee le te, jemyi ê bonyii dvú yaa fane ke. Ɛ bô bó no beeke mbew, Ɛ wvú momte keege le bó ebee fiƐ fi wvú jemyi ekume bvunfon bvú Nyo' le. ⁹ Ɛ bonyii bomew teme bikuu faŋ keebɛ, mum no jemyi díew yî befe ê bonyii ejise ekume Je Tata. Ɛ Baul mum cine bó le, jo ŋgoo bonyii bo mbee le, Ɛ bô bó gen wase Ɛ è nu yew n'yeyi yi Taylanus e, no jemyi ê bó dvú ediuw ecii. ¹⁰ Ɛ Baul ge nonen yî bilum e bifɛ. Nonen, Ɛ Bojuu noo Boglek bocii bo woŋ wvú Esia jodvu le yuw diew Tata.

Ɛ boom bo Sikefa le no bejene Baul

¹¹ Ɛ Baul no nu, Ɛ Nyo' gee, Ɛ wvú gee biŋghaw bi mwɛm e Ɛ è nu lo bi diuw wvú yumɛn e. ¹² Bó to ké joo ke naa fiƐ fiew fi ye le diewe fincake fi ndvu le, kenɛ ndvu ye lemme, egen ekum wee kencɛm e dvú, Ɛ wvú mum bonen lo, Ɛ è nu wvú keŋke keyoy kè befe yî ye le, Ɛ kí buy.

¹³ Ɛ Bojuu bomew bò to ké no ghane bvuuuse biyoy bì befe yî bonyii le, ke mum ne no momte keeteŋe diee di Tata Jisos e se bvuuuse biyoy bidvu. Ɛ wee ké ne mum gay ê keyoy kè befe le, “Me mbvuuse wo ê diee di Jisos wvú Baul fewci le.” ¹⁴ Bonyii bò to momte fiƐ fidvu to nu bosooshwi, Ɛ è to nu boom bo Sikefa wvú ekole ke bocee ncese Bojuu le. ¹⁵ Ɛ keyoy kè befe ke bife ê bó le, “Me ŋkee Jisos, ŋkee ten Baul, ben nu finen baa?” ¹⁶ Ɛ wee wvú keyoy kè befe kedvu to nu yî ye le mum fente lo yî bonyii bodvu le, gowse bó kuse, Ɛ bó fɛ lo buy yew dvu wee wvudvu nu wase binyi bincimte bô bilemte ye le.

¹⁷ Ɛ Bojuu bô Boglek bocii bò to cee Efesus yuw ekume fiƐ fidvu, no fane. Ɛ bonyii mum no wvumte diee di Tata Jisos e fesene lo. ¹⁸ Ɛ bonyii nteen bò to nu wase bonyii bo

mbee le no too seje bvuu bwaashi mwεem mvu ejiwε le mvù bó to gee. ¹⁹ Ε bomew nteen bò to gee nfim, baance boŋwa' bobole bo nfim e, to dvú, ton ê bonyii ejise. Ε bó taŋ kpaw boŋwa' bodvu bocii, ε wvú buy ejise bigew bontfuke mbaanshen (50,000). * ²⁰ Nonen, ε mwεem mvun ge ε diew Tata no leyte ê mvuntelem mvu bonyii le bô mvungay, saan̄kene gene lo fwe fwe.

Ε bonyii kew mvunlaa Efesus

²¹ Ε è ke no nu ejim jodvu, ε Baul yen le wen nu egen Jelusalem, ε wen nu dioo gene, efey je biba bì Masedonia bô Akεya le. Ε wvú bvuu no gayte le, “Me nu ŋke endioo ε ŋgen ε mbuy Jelusalem, eŋken̄ke keen̄gen ten embuy Lum.” ²² Ε wvú mum yaw tum bonyii bofεε, Timatio bô Elastus bò to fici wvú, ε bó gen fwe Masedonia. Ε wvú sheε bvuu ce Esia caan.

²³ Ε è no nu ke kefew kedvu le, ε mvunlaa ne kew Efesus ekumε Je Tata ε è yaa nu mvu wεε ke. ²⁴ Cee elame mvu to nu jó, ε diee nu Demitius, ε wvú to ké no tfuyte mwεem mvù fieesene yew ncese nyo' wvù bó teŋe le Atemis. † Lemme didvu din to ké no too bô bigew fô bonyii bò tone elame le ε è yaa nu bi wεε ke. ²⁵ Ε Demitius mum kum bonyii bò to tone elame bocii noo bonyii bò to lemte kfuu didiε lemme, ε bó tase. Ε wvú gay ê bó le, “Boom bo bwεem e, ben kee lo le lemme din nu ε beene ŋole bigew yê dvú le. ²⁶ Ben ε no yene bvuu yuuke fiε fi fimbwε fi Baul fin gee. Wvú ghane gayte le ke bonyo' bò bó kene lo bô can yaa nu bonyo' ke. Wvú nu ε ge wase nonen, ε ban̄ke bvufee bvu bonyii le nteen Efesus jan, ε no ban̄se wase ten bvu bonyii bo Esia le bocii ε bó beŋe wvú le. ²⁷ Me n'yene le lemme

* **19:19** Bigew bin to nu ε jise dimwaan̄ nu nlawma wee lemme yê diuu le. **19:20** 2:41 **19:21** 23:11; Lum 1:10, 13 **19:23** 9:2; 2Kol 1:8 **19:24** 16:16 † **19:24** Atemis to nu nyo' ŋgu fô Boglek e. **19:26** 17:29

disεbeene din nu ekeŋke diee di befe. Ε κε ε̄ mey nonen κε, yew ncese nyo' wvu baay wvù kpwoon wvù Αtemis nu ke etu fiεε fi εcici. Έ fi kooy lo nonen, tu bó ε shoose wase nyo' wvu baay wvun wvù nu ε bó wvumte Εsia jocii, ε ekole ke nshε le kecii wvumte ten.”

²⁸ No bonyii bodvu yuw nonen, ε mvuntelem bente lo bó. Ε bó mum κεw no wamte, gayte le, “Αtemis wvu Εfesus nu nyo' wvu baay.” ²⁹ Ε kelaante kedvu kecii mum bvuj. Ε kebombom ke bonyii le kè to taseε mum ley yî Gayus bô Alistakus e, ε ε̄ to nu bonyii bo Masedonia bô to lene bô bo Baul, gufe gen bô bó yew nshii noo bondvum e. ³⁰ Ε Baul no gomte keeley gen fwe dvu kebombom kedvu, ε bonyii bo mbee le tun. ³¹ Ε bonyii bomew bo baay baay bo jó bô keŋke woŋ bô to nu nsáa ye, bvuu ciinse ntum fô wvú le lekε le fo wvú emom lo etome ekale dvú κε. ³² Ε kebombom kè to taseε kedvu mum ne bvuj no wamte κε lo ncεw ncεw. Ε bomew wamte fin fiεε, ε bomew wamte fifi. Ke bonyii nteen to cim kee fiεε fi bó to taseε fô nje fi κε. ³³ Ε Bojuu mum jo Eleksanda fese fwe dvu kebombom ke bonyii le, ε bonyii bomew yen mum no kpwaake le wvú kee fiεε fô. Ε wvú mum no cici bonyii bô kebo keetaŋe diuw we. ³⁴ Ε bonyii bodvu ke dioo kieε le Eleksanda nu wee Juu, ε bó bvuu mese no wamte lo gene fwe yî wee le mwaaj, gayte le, “Αtemis wvu Εfesus nu nyo' wvu baay.” Ε bó ke wam nonen, gen buy bontam bo kefew e bofεε.

³⁵ Ε wee nsaj wvu εlaante jodvu ke ne ci bó, ε bó lu bô diuw. Ε wvú bife ε̄ bó le, “Bonyii bo Εfesus, wee nu dvú wvù maa le κε ε̄ keŋke beene bo Εfesus jan yew ncese nyo' wvù Αtemis noo te di nyo' le di to gbweε fowe le? ³⁶ No wee nu se wvú nu dvú wvù nulo ekicen fifin, tu ben bee keelaame, saa eyuŋsene nen κε. ³⁷ Ben ε to bô bonyii ban fen se bó nu ε coŋ fiεε yéw bonyo' le, keνεε ε jeme díεw

yì befe ekumε nyo' wesebeene wvù kpwoon wvun ŋkuuŋ. ³⁸ É Demitiyus bô bonyii bew fεn keŋke nsaw bô wee, tu εdiuw ε nsaw nu dvú yò è nulo é bó egen eyen bonyii bô saake bonsaw e, é bô bó esaw. ³⁹ É fiεε fimew fεn bvuu nu dvú fele fin fî ben gomte, tu bó nu ke etaa ente jodvu fô nshii bocee ntew e. ⁴⁰ Me njemyi nen, njefo me n'yene λ fiεε fi ebεn fin nu elese beene diuw e λ beene nu ε kew mvunlaa. Ε fî kooy nonen, beene saa ekeŋke fiεε fi λŋ fî bó etfuse ke.” ⁴¹ No wvù jeme nonen, mum gay ε kebombom kedvu tawse.

20

Ε Baul γεν Masedonia noo GleeS

¹ Ε mvunlaa mvù to nu Efεsus ke λεten, ε Baul tee ŋgoo bonyii bo mbee le, tefe bó mum gay bó le no gene Masedonia. ² Ε wvú gen, ghan biba bi jó le, yvuwε mvuntelem mvu bonyii bo mbee le ntay, mum daŋsen gen GleeS, ³ ce jó kee te. Ε wvù ke ne no nu λ wen nu egen eley ŋguw wvu ê joo egen Silia, mum yuw λ Bojuu nu ε gbwe wvù ê je. Ε wvù mum yen λ è jee λ wen ekase etu jim je Masedonia. ⁴ Wvù to lene bô bô Sobata wvù waa Bilus wvu Belia, noo Alistakus bô Sekundus bo Tesalonika, noo Gayus wvu Delbi, noo Timatio, noo Tikikus bô Toofimus bô to nu bonyii bo Esia. ⁵ Ε bonyii ban mum gen fwe no ceŋte bee bo Baul Towas. ⁶ Ε Ŋkaw Blεed wvù bó baa gεε Fintuŋλεen jó ke fey, ε bese ley ŋguw Filibi, jo εdiuw etin bene bó le Towas, ε bee bó ce jó εdiuw εsooshwiŋ.

Ε Baul bvuu ghan kentaashe ke Towas

⁷ Ε è ke no nu diuu di fwe yî kema le, ε bee bo kentaashe tase fokieguu keeguuten blεed. No Baul to nu keebuy ne fô bvú ε yuu, ε wvù mum kew no jemyi ê bó, ke jeme gen

buy entarj entelɛj. ⁸ Bee bó to nu ε è nu ê kebuw ke yew e ke ewe le, ε bin'yeese baa dvú nteen. ⁹ Ε cuwee mvu wvú diee to nu Yutikus ε shii yî ntoo yew e. Ε wvú ke nε κew no leete no Baul to jemyi ke gene lo. Ε nyii ke dioo gooke wase lo wvú, ε wvú mum nε fó gbwe ekuse, ε fó to nu birjente bi yew e bitete ε κew fokuse. Ε bó gen jo ε wvú ε kpwe wase. ¹⁰ Ε Baul shii gen ηgvuum ê wvú ewe, bam wvú gay ê bonyii le, “Wvú bæε dvú, fo ben ebuukε κε.” ¹¹ Ε Baul ke kase ben ê kebuw ke ewe κie le, guse blæed die, sε bvuu κew no jemyi, ke jeme ε bvutfuu ghan yuu ε wvú mum nε. ¹² Ε bonyii ke jo cuwee wε kfule bô wvú fô yew e ε wvú nu wum, ε mvuntelem læeten bó baay.

Ε Baul nya ntefe ê bocee kentaashe ke Efesus

¹³ Ε bese ke ley ηguw wvu ê joo, gen Asos, no Baul to seysεε wase le è nu jó jò bese nu ke ejo wen. Wvú to gay nonen, njefo wvú to gomte keelen fokuse. ¹⁴ Ε wvú ke kooce bese le Asos, ε bese mum jo wvú ê ηguw e, ε bee bó gen buy Mitilin. ¹⁵ Ε bese ke nε fó ê ηguw e, ε bvú buy yuu, ε bese fεse mbew Kios e, fey, ε bvú bvuu buy yuu, ε bese fεse Samos, bvuu fey, ε bvú bvuu buy yuu, ε bese ley Miletus. ¹⁶ Bese to lene nonen, wemte lo Efesus njefo ke Baul to gomte keejewse kefew Esia ke. Wvú to gene cekey cekey laa è nulo é wen ke enu Jelusalem diuu di ηkaw Bentekos e le.

¹⁷ No bese ley Miletus, ε Baul ciinse ntum fô bocee kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Efesus e le bó eto eyen wen e. ¹⁸ Ε bó ke to, ε wvú jeme ê bó le, “Ben kee no nce wem to nu beene ε κew yî diuu di fwe di me nto ntomyεε ekale yî nshε yi Esia le. ¹⁹ Me nto nu ε nshike ekole kem, no nlemte fô Nyo' le bô misem ejise. Ε me mbvuu n'yen bonjεw ê jé le nteen no Bojuu to bone bikaa ê me ejim. ²⁰ Ε

ben bvuu kee no me nto n'yeyi ben ya le, mbvuu ŋghane n'yeyi yéw e. Me nto mbaa nyile fiεε fimew fi è nulo é fi efi ben ke. ²¹ Me nto nfewci ke ε è nu fiεε fimwaan̄ ê Bojuu noo ê bonyii bò yaa nu ke Bojuu, ŋgayte le bó ekumen mvuntelem mvubole, etu bô bo Nyo', elese fitele yî Tata wesebeene wvù Jisos Klistu le. ²² Keseen, ben eyeke eyuw, me ŋgene Jelusalem ε è nu no Keyoy ke Yuule gay ê me, ε me n'yaa ŋkee le laa è nu egen ekooy la bô me jó le. ²³ Fiεε fi me ŋkee nu ke le mondvuum monciim mò me nfele mó le, nu ε Keyoy ke Yuule seŋe ke ê me le ncaw bô ŋgew ceyte me fwe. ²⁴ Geenεn, ke me n'yene nshii wem e le è nu fiεε ke, efey le me emese lemme dî Tata Jisos nu ε nya ê me dî nu le me enfewcì saaka wvù jee wvu ekumε no Nyo' nu ε buw bonyii bô mboyma.

²⁵ Yî keseen e, ben eyeke eyuw, me ŋkee le ke wee mvu ben e wvù beene ε bó se nu, ε me nfewci ekumε bvunfon bvù Nyo' le bæε ke ebvuu eyen bvushiw bwem e ke. ²⁶ Me ε mum ε no nlooci njemyi ê ben eben le é wee mvu ben e la lo keseen, tu ke me ŋkeŋke ebo fó ke, ²⁷ njefo me nse mbaa nyile keensee fiεε ficii ê ben fi Nyo' shieele ke. ²⁸ Ben dioo ε shεε, no taalé fô bikuu binen e noo fô ŋgoo bonyii bo mbee le bô nu diεwe njée le, bô Keyoy ke Yuule nu ε gεε ben ê bó we le. Ben enù boncey njée bo kentaashe ke bonyii bo Nyo' le kè wvù to sumεε bô elεmε ke Waa we le. ²⁹ Me ŋkee lo le me nu ŋke endioo ε mbase ekale, é bokuula eto eley ŋgoo yene le, saa ecawte wee wvù bó ekoo ke. ³⁰ Bonyii bomew nu ke ebuy ke naa ê ben ente, elεεle ŋgoo bonyii bo mbee le, guute ε bó tuu ê ŋgoo yibole. ³¹ Nonen, ben eyenè, kumyì le yî bilum e bitete nu ε me ε n'yeyi ben

20:21 11:18 20:22 10:19 20:23 21:4, 11; 9:16 20:24 21:13; 2Tim 4:7
 20:25 28:23 20:26 18:6 20:28 11:23 20:28 1Bi 5:2 20:29 Mat
 7:15; Jon 10:12 20:30 Gal 4:17; 1Jon 2:19 20:31 19:10; 1TES 2:11-12;
 2Kol 11:28

bocii entaŋ bô emvunsheer bô misem ejise.

³² Me ε mum ε no nyaa ben keseen can Nyo' le noo yî diew ye yî nu ekumε nfi wvù Nyo' nu ε buw bonyii dvú. Diaw yin nu yî nulo ege é ben ekuu, wvu le ben ke ekeŋke keles fô bvudvuu bvù Nyo' nu ε gee ê bonyii bô wvú nu ε ge le è nu naa bew e. ³³ Me nto mbaa njeerke bigew bi wee le kenεε ndvú wee ke. ³⁴ Ben kee ntay le è nu can yem yin yî to lemte fiεe ficii fi bee ŋgoo yem to shieele. ³⁵ Yî mwεem mvunciim e nu ε me nto nduŋci ê ben le wee keŋke keelemtè ntay emum efii bonyii bo ŋgew e, kumyî no Tata Jisos to jemyεε le, 'Njoŋ wvu baay nu wvu wee wvù nyaa lo, fele wee wvù fii lo le.' "

³⁶ No Baul mese ε jeme nonen, ε bô bó mum tum envuw fokuse bocii, bunle. ³⁷ ε bó ne kese bô kpwe no beele, bamte Baul ŋoci le bó ε sheε wase. ³⁸ Fiεe fi to gee é bó se no beele baay nen, nu diaw yî Baul to jemyεε le ke bó beε ke ebvuu eyen bvushiw bvuwene ke. ε bó mum ciinse wvú gen buy fô wvú nu eley ŋguw wvu ê joo.

21

ε Baul gen Jelusalem

¹ ε bee bo Baul gay bó le, mum ne fó lente ê ŋguw e teytay, fεse Kos. ε bvú buy yuu, ε bese gen Lodεs, ke ne fó, gen Batala. ² No bese buy jó, yen wvumvu ŋguw wvu ê joo wvù to gene Fonishia le, mum ley jó no gene. ³ ε bese ke yen Sayblus e, cine ebo eŋkoŋko, mum fey gen buy Taya, woŋ wvù Silia le fô ŋguw to nu keebvuse mwεem. ⁴ ε bese gom bonyii bo mbee le, ε bee bó ce ediuw εsooshwiw. ε Keyoy ke Yuule ge ε bó tefe Baul le fo wvú emom egen Jelusalem ke. ⁵ ε bee bó ke ce, ε diuu ke to kocen di bese

ene, ε bese mum jo je. ε bó bocii bô bokε' bobole noo boom, ciinse bese buysen kelaante kedvu gen buy diuw joo yi baay e, ε bee bó tum envuw fokuse, bunle mum gaynen. ⁶ ε bese ley ê nguwo e, ε bó no tuu jim fô yew e.

⁷ ε bese mum ne Taya, jo je, gen buy Tolamay. ε bee bo boom bo bwee wese le bo mbee le gaynen, ce diuu dimwaan. ⁸ ε bvú buy yuu, ε bese ne, gen fese Kaysalia, gen yew dvu Filew wvú to ghane fewci diew Nyo', ε bee bó ce. Filew wvun to nu wee mwaan ngoo bonyii bo bosooshwiy bô bó to baayee ba le. ⁹ Wvú to kenke boom bokene bonew, ε bó baa kee wase bolemse ke, ε bó to ké no seje ê bonyii mwem mvù bó yuuke ε Nyo' jemyi. ¹⁰ ε bese no nu jó yî ediuw e nteen, ε wee mvu wvú to ké no seje mwem mvù wvú yuuke ε Nyo' jemyi ke ne Judea bow to jó ε diee nu Agabus. ¹¹ ε wvú ke to yen bese le, jo kecaw ke Baul e, kay bikaa biew bi wvú wvú Agabus e noo can ye dvú, mum tefe le, “Keyoy ke Yuule gayte le è nee no Bojuu bo Jelusalem nu ke ekay wee wvú kenke kecaw kin nen, enya wvú can bonyii bô yaa nu ke Bojuu le.” ¹² ε bese yuw nonen, ε bee bo bonyii bocii bô to nu fó no leke Baul le fo wvú egen Jelusalem ke. ¹³ ε wvú tfuse le, “Ben gee ε è nu la fin nen? Ben kee ke le ben beele nen shiike fitele fiem e? Me nu ε nseyse ε è yaa nu ke keenley ncaw Jelusalem maan ke. Me nu ε nseyse ten naa keenkpwe lo jó nje diee di Tata Jisos e.” ¹⁴ No je to baa nu dvú keege é wvú ekumen nkpawce we, ε bese mum lu, gay ke wase le, “Fí enù ke no Tata gomte.”

¹⁵ ε ediuw fey, ε bese baance mwem mvusese, mum no bene Jelusalem. ¹⁶ ε bonyii bo mbee le bomew bo Kaysalia ben bee bó, ke jo bese ε bee bó gen yew dvu Menason dvù bese to nu keeke ecee. ε Menason wvun to nu wee wvu

Sayblus, ε è to nu wee mvu ente jo bonyii bò to yawεε lese fitele yî Jisos e.

ε Baul laa ghane ê Jem bô bocee kentaashε ke bonyii bo mbee le

¹⁷ No bese to fεsεε Jelusalεm, ε bonyii bo mbee le bo jó fiisen bese ntay. ¹⁸ ε ekfuŋ buy yuu, ε bee bo Baul laa ghane ê Jem e, ε bocee kentaashε to nu ten fó bocii. ¹⁹ ε Baul gay bó le, mum nyey fiεε ficii ê bó fi Nyo' to geε fô bonyii bò yaa nu ke Bojuu le fele yî lemme di wvú to lemte le. ²⁰ ε bó yuw nonεn, mum kεw no tumte moŋkum mo Nyo' le. Geenεn, ke ne gay ê Baul ε, “Waa bwee wese, taa eyen no Bojuu nu ε bó ε lese wase fitele yî Jisos e bontfuke le bontfuke le. Geenεn, bó nu nonεn bæε ke leeme yî bonci bo Muses e temyi, ²¹ ε bó ε see wase ê bó εkumε wo le wo ghane yεyi Bojuu bò cee bitum bimew e le bó ecine bonci bo Muses e, jemyi le fo bó etfuusè boom yew ke, bô le fo bó ebii nce woŋ e ke. ²² No fí nu ε bó nu ke ekiεε ke le wo nu ε to, è nulo é beene ege neε keseen? ²³ Bese nu esee fiεε fi wo nu ege. Bese keŋke bonyii fen bonεw ε bó ε ge ŋkawma fô Nyo' le. ²⁴ Joo bó, é ben ε bó egen ekfum bikuu binen, é wo elaw fiεε ficii fi bó keŋke keelaw wvu le bó egen emvu bikuu bibole. É wo ge nonεn, é bonyii bocii emum ekiεε le wo gεεle ten bonci bo Muses e, ε mwεem mvunciim mvù bó jemyi εkumε wo yaa nu keceey ke. ²⁵ Fi εkumε bonyii bo mbee le bò yaa nu ke Bojuu nu ε bese to jo ntaŋ saŋ ŋwa' ciinse fô bó le le fo bó edieè mwεem mvudien mvù bó nu ε ge bintarε dvú fô bonyo' le ke. Fo bó edieè ελεμε ke nyam e ke. Fo bó edieè nyam yì nu sε bó sele lo ελεμε ε buy ke. Fo bó ekeŋkè fiεε keεge bô kenjaŋ ke.” ²⁶ Nonεn, ε Baul mum jo bonyii bodvu, ε ekfuŋ ke buy yuu ε bô bó gen

ƙfum bikuu bibole. Ɛ Baul mum ɣen yew ncese le, see diuu dɪ ɛdiuw ɛ ŋkfum nu ke edioo ɛ ka, ɛ́ bó emum ege ncese fô bó le wee mwaan mwaan.

Ɛ bó gheŋ Baul fô yew ncese le

²⁷ Ɛ ɛdiuw yodvu ke dioo ekaa, ɛ yó to nu esooshwi, ɛ Bojuu bomew bò to nen'yee Ɛsia yen Baul e fô yew ncese le, mum beyse kebombom ke bonyii le, koo wvú, ²⁸ no sane etale gayte le, “Bonyii bo Israel, ben efi bese. È nu wee wvun wvù ghane yeyi mweem mvù befe ê bonyii mondvuum monciim ekume woŋ wesebeene bô bonci bo Muses e noo ekume yew ncese yin. Wvú nu ɛ mese ɛ jo bonyii bò yaa nu ke Bojuu, ɛ to bô bó yew ncese le fen, ɛ befe bô bvudvuu bvù yuule bvun.” ²⁹ Bó to jemyi nonen, njefo bó to nu ɛ yen ɛ Baul ghane elante bô Toofimus wvù wee wvu Ɛfus. Ɛ bó mum no kpwaake le Baul nu ɛ ley bô wvú fô yew ncese le. ³⁰ Ɛ etale kedvu ge ê kelaante kecii shiw, ɛ bonyii no lewte too fô. Ɛ bó gheŋ Baul, gufe buy bô wvú yew ncese le, kaŋ mwaan, ɛ bó mum faaye dew fwese. ³¹ Ɛ bó mum no gomte keeyu Baul, ɛ saaka ley bitem bi cee ekole bikuu bi bonyii bo nci le bo Lum e le Jelusalem jocii buunke lo. ³² Ɛ wvú mum ne lo kaŋ mwaan, jo bonyii bo nci le bô bikuu bimew bi ŋgóo bonyii bo nci le, ɛ bô bó lewte bow fô. Ɛ bonyii dioo yen nci le, ɛ cee ekole bikuu bi nci le nu fô, ɛ bó mum lu keesuunke Baul. ³³ Ɛ cee ekole nci wvudvu mum to koo Baul, gay ɛ bó kay wvú bô boncaw bofee. Ɛ wvú bife ê bó le, “Wvun nu yee? Wvú jay ɛ è nu la?” ³⁴ Ɛ fô ne no yole lo, ɛ ban wamte fin, ɛ boba wamte fifi. Ɛ wvú faŋe yaa elooce eyuw laa è se be kooy la le. Ɛ wvú mum ne gay le bó ejo Baul eben bô wvú fô la di bonyii bo nci le. ³⁵ Ɛ bonyii bo nci le mum jo wvú, ke dioo bene fô je nu ɛ bó ɛ sewye lo, mum ne wa tuu lo Baul no kebombom

to ffuuke ke ê wvú ejim. ³⁶ Ε κί to bii nonen wamte, gayte le, “Bó elése lo wvú.”

Ε Baul taje diuw

³⁷ Ε bó ke dioo leyte wase bô Baul fô la di bonyii bo nci le, ε wvú lekε ê cee ekole bikuu bi nci le le, “È nulo é me enjeme fiεε ê wo?” Ε wvú yuw nonen, bife ê Baul le, “Fí nu le wo kee díew Glek e? ³⁸ È baa nu wo wee wvu Ijiw we wvù to kεwεε mvunlaa bô bikuu bi wonj e kefew kemew e, gufe ŋgoo bonyii bontfuke bonεw (4,000) bô to yuwyi bonyii, ε bô bó gen no nu ŋkpwaante le?” ³⁹ Ε Baul tfuse le, “Me nu wee Juu, ε bó to boke me Taasus wonj wvù Silishia le, ε ke Taasus nu kelaante ke ncεw ke. Kee wo, nya ke me bô je é me enjeme ê bonyii ban.” ⁴⁰ Ε cee ekole bikuu bi bonyii bo nci le wvudvu mum nya je le wvú ejeme. Ε Baul mum leem fô bó to sεwyεε fe, ci bonyii bô kebo. Ε bó lu bô diuw, ε wvú gayt ê bó ε díew Ibulu le le,

22

¹ “Bo'icεm bô boom bo bwεεm e, ben eyeke é me entaje diuw wεm fwe dvunen.” ² Ε bó dioo yuw no wvú jemyi ε è nu ê díew yibo Ibulu le, ε bó mese cife nen ndvumm. Ε Baul gayt le, ³ “Me nu wee Juu, ε bó to boke me Taasus wonj wvù Silishia le, geenεn ley me Jelusalem jan, ε me n'yεεyi ŋwa' can Gamalia le. Ε wvú looce yεεyi me bô bonci bo bo'iceε boseεbeene le, ε me mum no nleeme yî fiεε fi Nyo' le ntemyi ntay ke díewε ben bocii bô nu fen εben e. ⁴ Me nto ŋké no mbone bikaa ejim jo bonyii bô bii Je Tata le, ŋgee ε bó yuwyi bó, ŋkoole bokεnε bô bolemse nciinse yew ncaw e. ⁵ Fin nu fiεε ε ekole ke bocee ncεse le bô bonyii bô saake wonj kee baanŋ. È to nya bó boŋwa' le me enŋen dvú fô boom bo bwεε wesebeene bô nu Damaskus e. Ε me

21:36 22:22; Luk 23:18; Jon 19:15

21:38 5:36

22:3 5:34-39; 9:11

22:4 8:3; 26:9-11

22:4 9:2

mum no ɲgene keerkooye bonyii bò bii Je Tata le, eɲkay, ento bò bó Jelusalem é bó enya ɲgew ê bó.

Ɛ Baul see no wvú to ghan Ɛ Ɛ se lese fitele yî Jisos e

⁶ Ɛ me ɲke ndioo nfeɲene Damaskus ke diewe emvunsheɲ enteleɲ e, Ɛ n'yuu mvu wvu baay ne sese law fowe, shii yî yem e. ⁷ Ɛ me ɲgbwe fokuse, n'yuw Ɛ diew jeme ê me le, 'Saul, Saul, wo bone bikaa ê me ejim nen nje la?' ⁸ Ɛ me mbife le, 'Tata, è nu wo wvù yee?' Ɛ diew yidvu tfuse le, 'È nu me wvù Jisos wvu Nasalet, Ɛ è nu me wvù wo bone bikaa ejim jodvu.' ⁹ Bonyii bò to nu bee bó to nu Ɛ yen n'yuu wvudvu le, geenɲ fanje yaa yuw diew wee wvù to jemyi bee wvù le ke. ¹⁰ Ɛ me mbvuu mbife le, 'Tata, è nulo é me eɲge nee?' Ɛ wvù tfuse ê me le, 'Ja we, eley gen Damaskus, é bó esee ê wo jó lemme dicii di Nyo' nu Ɛ seyse le wo elem.' ¹¹ Ɛ me ɲke nja fó, Ɛ n'yuu we Ɛ ge wase me Ɛ nfefe, Ɛ bonyii bò bee bó to lene mum ceɲse wa lo me, ley gen bò me Damaskus.

¹² Wee mvu to nu Damaskus jodvu, Ɛ diee nu Ananias, Ɛ wvù to looci wvumte Nyo', geɛle bonci bosɛɛbeene, Ɛ Bojuu bocii bò to nu jó bensee wvù. ¹³ Ɛ wvù ke to yen me le, leem mbew yem e gay ê me le, 'Saul waa bwɛem, kase eyenè mwɛem e.' Ke sekedvu nonen, Ɛ me mum ɲkase no n'yene mwɛem e, mum n'yen ten wvù wvù Ananias e. ¹⁴ Ɛ wvù gay ê me le, 'Nyo' bo'icee bosɛɛbeene nu Ɛ baa wase wo le wo ekiee fiee fi wvù shieele, bò le wo eyen Wee we Lemme wvu Teytey e, eyuw njeme wvù buyte diuw we le. ¹⁵ Wo nu ke enu wee wvù efewci ekume wvù, seɲè ê bonyii bocii fiee fi wo yen bò fi wo yuw e. ¹⁶ No fí nu nonen keseen, wo bvuu ceɲte la? Nene we é bó elese wo ê joo, ecuke bibefe biuw, no wo lɛke ê Tata.'

Ɛ Baul see no Jisos to tum Ɛ wvú fô bonyii bò yaa nu ke Bojuu le

¹⁷ Ɛ me ŋke ntu jim Jelusalem, ŋke ndioo mbunlee yew ncese le, Ɛ fiɛɛ diɛwɛ ɛfile le nɛ to fô me le. ¹⁸ Ɛ me n'yen Tata le Ɛ fiɛɛ fidvu le, Ɛ wvú gay ê me le, 'Yanɛn nɛ Jelusalem jan cekey njefo ke bonyii bo jan nu ke ebee fiɛɛ fi wo fewci ekumɛ me ke.' ¹⁹ Ɛ me ntfuse ê wvú le, 'Tata, bó kee naa ntay le me nto ŋké no nleyte yéw bunle le, ŋkooyi bonyii bò nu Ɛ lese fitele yî yo le, nsuurjke. ²⁰ Seke bó to yuu Tɛfan wvù to fewci ê bonyii ekumɛ wo, nu Ɛ me nto nu naa fó ntomte. Ɛ è nu me wvù bonyii bò to yuu wvú to baayɛɛ ndvú yibo, nya Ɛ me no ŋkɛŋke.' ²¹ Ɛ Tata bvuu gay ê me le, 'Nɛnɛ jan, njefo me nu entum wo naa ncejole fô bonyii bò yaa nu ke Bojuu le.' "

²² No Baul to jemyi Ɛ bonyii yeke, Ɛ wvun njeme ke dioo buy diuw we le, Ɛ bó kɛw no wante lo fowɛɛwe, gayte le, "Bó elɛɛ lo kfuu wvun wee yî nshɛ le. Ke è nu wee wvù enu dvú ke." ²³ Ɛ bó no wante nonɛn, yewsee ndvú yibo we, tfumyi kebvuu we. ²⁴ Ɛ cee ekolɛ bikuu bi bonyii bo nci le mum nɛ gay le nci ejo Baul eɛn bô wvú fô la dibole, le bó dioo Ɛ ɛn tam wvú, biwɛɛ mwɛɛm ê wvú, é wvú esee fiɛɛ fi ge Bojuu Ɛ sɛ no wante wvú nɛn. ²⁵ Ɛ bó mum ɛn bô wvú kay, nɛ le bó etamte, Ɛ Baul bife ê ekolɛ ke ŋgoo bonyii bo nci le kemew kè to leeme fó le, "Nci nu Ɛ bee le bó etam wee wvu Lum sɛ bó Ɛ saw nsaw we le?" ²⁶ Ɛ ekolɛ ke ŋgoo bonyii bo nci le kedvu yuw nonɛn, mum ɛn yɛn cee ekolɛ wvubole, gay ê wvú le, "Wo gomte keemom Ɛ è nu la? È keè le wee wvun nu wee wvu Lum." ²⁷ Ɛ cee ekolɛ wvudvu yuw nonɛn, mum ɛn yɛn Baul e bife ê wvú le, "Ke see ê me, wo nu wee wvu Lum e?" Ɛ wvú bee. ²⁸ Ɛ cee ekolɛ wvudvu gay ê wvú le, "Me nto ŋguy bigew nteen, nɛn no nu wee wvu Lum." Ɛ Baul tfuse ê wvú le, "Me nu fiem

wee wvu Lum bootɛɛn.” ²⁹ Ɛ bonyii ba bɔ̀ to nu keebiwɛ mweɛm ê wvú mum tfuw bikaa. Ɛ cee ekolɛ wvubo no fane tɛn, njefo wvú to nu ɛ gay ɛ bó kay Baul ɛ è nu wee wvu Lum.

Ɛ Baul taɲɛ diuw fwe dvu bonyii bɔ̀ saake woɲ Bojuu

³⁰ Ɛ cee ekolɛ wvudvu no gomte kɛ keelooɛ kɛɛ fiɛɛ fi Bojuu to teyte yî Baul e. Ɛ bvú buy yuu, ɛ wvú gay ɛ bó fay Baul, tee bocee ncese bo baay baay noo bonyii bocii bɔ̀ saake woɲ, ɛ bó to, ɛ wvú leke Baul ê bó fwe.

23

¹ Ɛ Baul luɲ ejise yî bonyii bɔ̀ saake woɲ e, gay lɛ, “Boom bo bwɛɛm e, yî nce wɛm e ɛ to ɛ buy ɛbɛn e, nu ɛ me ɲkɛ no ɲgee kɛ ɛ è nu mweɛm mvù me ɲkee lɛ mvú nu lɛɲ ê Nyo' ejise, ɛ kɛ fiɛɛ yaa nu dvú fi saake me fô fitele fiem e kɛ.” ² Ɛ Ananias wvù to nu ekolɛ ke bocee ncese le gay ê bonyii bɔ̀ to leeme mbew Baul e lɛ bó ekfun lo diuw we. ³ Ɛ Baul tfuse ê wvú lɛ, “Nyo' nu ke ekfun tɛn wo. Wo fieesene kembew kè bó nu ɛ yefe kí ɛ no baa. Wo shile fɛ lɛ wo saake me bii nci le, ɛ bvuu ɛ no ɲgoyte nci wvudvu gayte lɛ bó ekfun me le?” ⁴ Ɛ bonyii bɔ̀ to leeme mbew Baul e bife ê wvú lɛ, “Wo nan'yi ekolɛ ke bocee ncese Nyo' le le?” ⁵ Ɛ wvú tfuse lɛ, “Boom bo bwɛɛm e, kɛ me mbe ɲkee lɛ è nu ekolɛ ke bocee ncese le kɛ. Bó nu ɛ saɲ lɛ, ‘Fo wee ejeme diɛw yî befe ê wee wvù saake bonyii kɛ.’ ”

⁶ Ɛ Baul ke dioo taa yɛn lɛ bonyii bɔ̀ to nu fó nu ɛ bomew nu Bosadusii ɛ bomew nu Bofalasii, ɛ wvú mum jeme bɔ̀ diɛw yî tɛmyi entelɛɲ jo bonyii bɔ̀ saake woɲ ba lɛ, “Boom bo bwɛɛm e, me nu wee Falasii, nu waa Bofalasii. Me nu fɛn yî nsaw e njefo me ntaale fwe, ɲkee lɛ boɲkfu nu ke ebuy yî kpwe le.” ⁷ No wvú jeme nonɛn, ɛ Bosadusii bɔ̀

23:1 24:16 23:2 lɛw 19:15; Mat 23:27-28; Jon 18:22-23

23:5 Ksm 22:28 23:6 26:5; 24:21; Fili 3:5-6

Bofalasioo mum ne ke waa, e nshii wvudvu mum bvuj. ⁸ Bó to waale nonen, njefo Bosadusii to ké no duu le ke bonkfu nu ke ebuy yí kpwe le ke, bvuu duu le ke fiεε fimew nu dvú diewe bonceendaa bo Nyo' le kenεε biyoy ke. Geenen, e Bofalasioo berje le mvumvun mvunciim nu lo. ⁹ E waa ne teme lo fó, e bonyii bomew bò to duci bonci bò to nu ŋgoo Bofalasioo le, leem fó jeme teme lo, gay le, “Bese baa yen fiεε fi wee wvun jay e ke. È nelo enu e keyoy kemew kenεε nceendaa Nyo' e jeme ê wvú.” ¹⁰ E waa wvudvu ke mum ne no gomte wase keetu bvudiuw, e cee ekole bikuu bi bonyii bo nci le no fane le sekemew é bó ene esaaye lo Baul fó biba le. E wvú mum gay le nci ebow fó, eloo Baul can yibole, ekase eben bô wvú fô la di nci le.

¹¹ E è ke no nu entar, e Tata to leem mbew Baul e, gay ê wvù le, “Kuu shém. No wo nu e see wase ê bonyii ekume me Jelusalem, è nu ke lenlen no wo nu ke esee ten Lum.”

E bonyii bomew jo nsey keeyu Baul

¹² E ekfuj buy yuu, e Bojuu bomew koo ntfum, die kelew le ke bó nu ke edie fiεε kenεε ewu fiεε se bó e yu Baul ke. ¹³ Bonyii bodvu bò to koolεε ntfum, die kelew to fele wee mbaanye. ¹⁴ E bó mum gen fô bocee ncese bo baay baay e, noo bonyii bò saake won, gay ê bó le, “Bese nu e looce e die kelew le ke bese nu ke elese lo fiεε emvu se bese e yu Baul ke. ¹⁵ Yí keseen e, ben e bo bonyii bocii bò saake won eciinse ntum fô cee ekole bikuu bi bonyii bo nci le, ebuwse wvú le wvú ebvuu ebrowse Baul é wvú eto ê ben fwe, le ben gomte keebvuu etasse nsaw we ntay. Nonen, é bese emum egbwe wvú ê je, é bó dioo booke bô wvú, é bese emum eyu e è beε ê je.”

¹⁶ No bó to koolɛ ntfum yidvu nonɛn, ɛ waa jeme Baul wvù diemsen yuw, mum gen fô la di bonyii bo nci le, see ê Baul. ¹⁷ Ɛ wvù mum tee ekolɛ ke ŋgoo bonyii bo nci le kemew gay ê kí le, “Joo cuwee wvun egen bô wvù fô cee ekolɛ bikuu bi bonyii bo nci le, wvù kɛŋke fiɛ keesee ê wvù.” ¹⁸ Ɛ wvù mum jo, gen bô wvù fô cee ekolɛ bikuu bi nci le, gay ê wvù le, “Baul wvù wee ncaw nu ɛ tee me, ɛ gay le me enjo cuwee wvun ento bô wvù fô wo le, le wvù kɛŋke fiɛ keesee ê wo.” ¹⁹ Ɛ cee ekolɛ wvudvu mum jicɛ wvù le yî kebo le, ɛ bô wvù lewse ye, ɛ wvù bife ê wvù le, “È nu la fi wo gomte keesee ê me?” ²⁰ Ɛ cuwee wvudvu tfuse le, “Bojuu bomew nu ɛ jo ntaŋ le bó nu egay é wo ebowse Baul é wvù eto fwe dvu bonyii bô saake woŋ ntfuu, le bó gomte keetasse nsaw we ntaŋ, ɛ bó gee nonɛn buwsee lo wo. ²¹ Fo wo ke ebee kɛ, njefo bonyii nu dvù fele wee mbaanye bô nu egbwe wvù ê je, ɛ bó die kelew le kɛ bó nu ke edie fiɛ kɛnɛ ewu fiɛ sɛ bó ɛ yu Baul kɛ. Bó nu keseen ɛ bó ɛ seyse wase ye, ɛ no ceyte kɛ wase ɛ è nu fiɛ fi wo nu jeme.” ²² Ɛ cee ekolɛ bikuu bi bonyii bo nci le wvudvu mum gay le cuwee wvudvu egenè, ciise ê wvù le fo wvù dioo gene ge ɛ wee kɛɛ le wvù nu ɛ see fiɛ fidvu ê wen kɛ.

Ɛ bó ciinse Baul Kaysalia fô Felew wvù wee sa' le

²³ Ɛ cee ekolɛ bikuu bi bonyii bo nci le wvudvu mum tee bikuu bi ŋgóo bonyii bo nci le bifɛɛ gay ê bí le, “Ben eseyse bonyii bo nci le gee fɛɛ (200) bô bo nyámbala le mbaŋsooshwiŋ (70) noo bo egoŋ e gee fɛɛ (200), é ke edioo enu didiuu bvuuke entaŋ, é bó egen Kaysalia. ²⁴ Ben eseyse tɛn nyámbala ê Baul, ejo wvù egen bô wvù fô Felew wvù wee sa' le ɛ fiɛɛ baa kooy bô wvù ê je kɛ.” ²⁵ No wvù gay nonɛn, mum saŋ ŋwa' ɛ wvù jemyi le,

²⁶ “È nu me wvù Klawdius Lisias. Me nsaanŋke ŋwa' wvun fô wo le wee wvu baay wvù Felew wvù wee sa'. Me

ŋgayte wo le. ²⁷ Bojuu se nu ε koo wee wvun ε no gomte keeyu. Me ε n'yuw le è nu wee wvu Lum, bee bonyii bem bo nci le ε se ε mum ε ley fó ε loo wvú can yibole. ²⁸ Me ε nse ε no ŋgomte keen'yuw fiεε fi bó teyte yî ye le, ε mum ε mbow bô wvú fô bonyii bobole bô saake woŋ e. ²⁹ Bó ε se ε dioo tasse, me ε n'yen le mwεem mvù bó teyte yî ye le nu ke mbew wvu ekumε bonci bobole, ε wvú baa ge fiεε fi bó eyu lo wvú kenεε elese wvú yew ncaw e ke. ³⁰ Wee ε se ε dioo see ê me le Bojuu bomew nu ε koo ntfum keeyu wee wvun, me ε mum ε nciinse wvú fô wo le kaŋ mwaan. Me nu ε ŋgay ten ê bonyii bô teyte mwεem yî ye le le bó eto eyen ε è nu wo le, esee fiεε fi bô bó keŋke.”

³¹ Ε bonyii bo nci le ke mum ge ke no cee ekole wvubo to gayε, jo Baul entan, ε bô bó gen buy Antibati. ³² Ε ekfuŋ ke buy yuu, ε bonyii bo nci le bô to lene bô bikaa cine Baul e can bô to lene yî nyámbala le le bó egenè bô wvú fwe, mum kase tu jim fô la dibole. ³³ Ε bó ke gen fese Kaysalia, mum nya ŋwa' we ê wee sa' bvuu nya ten Baul can ye le. ³⁴ Ε wvú fi ŋwa' wvudvu tan, bife laa Baul buy ê keba ke la le le. Ε wvú dioo yuw le Baul nu wee wvu Silishia, ³⁵ mum gay ê wvú le, “Me nu ŋke en'yekε nsaw wo seke bonyii bô ben ε bó keŋke nsaw ε fese fen.” Ε wvú mum gay le bó ejo Baul egen egεε wvú ê ntow 'Elod e, ecεytè wvú.

24

Ε bó jike nsaw Baul fwe dvu Fεlew

¹ Ε εdiuw ke buy etin, ε Ananias wvù ekole ke bocee ncese le, bô bonyii bomew bô saake woŋ, noo Tεtulus wvù to nu ε wvú ε loocε ε yeeyi nci, bow gen Kaysalia. Ε bó mum gen yen Fεlew wvù wee sa' le, jike nsaw wvubo wvu ekumε Baul fwe dvu wvú. ² Ε bó tee Baul, ε Tεtulus mum

kew keeteyte mwεem yî ye le, gay ê Felew le, “Wee wvu baay, nykeey nu ε no nu dvú woŋ wvun e ε to ε buy yî keseen e, ε è nu nje sa' yo yî jee, ε boŋkumen bð jee nu dvú nteen woŋ wvun e can yo le. ³ Bonyii bocii yuuke njoŋ baay bvuu fiisene sa' yo mondvuum monciim sekecii. ⁴ Ke me ŋgomte keenjewsee kefew kuw baay ke, me nleke le wo eyeke ke caan, eyuw fiε fi bese nu ejeme. ⁵ Bese nu ε yen le wee wvun nu wee fiε. Wvú ghane shiike mvunlaa enteleŋ jo Bojuu yî ekole ke nshε le kecii. ε è bvuu nu wvú cee ekole ŋgoo yî bó teje le yi Nasalet. ⁶⁻⁷ Wvú to gomte ten keebefe bð yew ncese ε bese koo wvú. * ⁸ É wo biwci lo mwεem ê wee wvun, é wo eyuw ê wvú mwεem mvun mvunciim mvù bese jemyi ekume wvú.” ⁹ No Tetulus jeme nonen, ε Bojuu tom, bense le mwεem mvun mvunciim nu keceey.

ε Baul taje diuw fwe dvu Felew

¹⁰ ε wee sa' we few ê Baul le wvú ejeme. ε wvú mum jeme le, “Me ŋkee le wo nu ε saw wase bonsaw woŋ wvun e yî bilum e nteen. Me ε mum ε no n'yuuke njoŋ keenleem ntaje diuw wem ê wo ejise. ¹¹ É wo ne lo ε no biwci, é wo eyuw le ediuw baa efey wase yuufe ncow efaa no me nto mbenεε Jelusalem keebunle Nyo' ke. ¹² Bojuu to baa eyen ε me mbeeke mbew bee wee ke, ε bó to baa eyen ten ε me mbeysee bonyii yew ncese le kenεε yéw bunle le, kenεε bvudvuu bvumew e elaanle ke. ¹³ Ke bó yaa keŋke naa lo fiε fi duŋci le me nto nu ε ŋge mwεem mvun mvù bó teyte yî yem e ke. ¹⁴ Me nu ε mbee fin fwe dvu wo, le me mbunlee

24:5 17:6 24:6-7 21:28, 30 * 24:6-7 Boŋwa' bo boyvuum bomew keŋke 6b-8a ε bó ε saŋ le, “Bese to gomte keesaw wvú bii nci wese le, ε Lisias wvù cee ekole bikuu bi bonyii bo nci le ley fó, loo wvú can yese le gay le bese eto eyen wo le, esaw nsaw we ê wo ejise.” 24:14 9:2

Nyo' bo'icee bosese mbii Je le yì bó teje le è nu yì befe. E me mberje e è nu mwεem mvunciim mvù nu ê Ŋwa' bonci bo Muses e noo mvù nu ê Boŋwa' bo bonyii bo ntum Nyo' le. ¹⁵ Me ntaale ke fwe yî Nyo' le leŋleŋ no bó ten taale, le bonyii bocii bò jee bò befe nu ke ebuy yî kpwe le. ¹⁶ Nonen, me e mum e no momte ntay sekecii keencee nce wvu leŋ fwe dvu Nyo' noo bonyii, wvu le fo fiε enu dvú fi esaakè me fô fitele le ke.

¹⁷ È nu wase bilum nteen no me nen'yεε Jelusalem, e me nse ŋkase e ŋgen jó keenya bigew ê bonyii bem bo woŋ e, noo keeŋge ncese. ¹⁸ È nu fiε fin fi bó se yeŋεε me le yew ncese le e me ŋgee, e me e ŋkfum wase ekole kem. E ke bonyii keŋεε diuw wvu kumεen se nu fó ke. ¹⁹ Bojuu bomew bo εsia se nu fó, e bó be keŋke keenu fen ejeme ê wo fiε fi bó keŋke ekume me, e è fen nu le fiε nu dvú. ²⁰ É è baa nu nonen, é ban bonyii see le fiε fi bó se yeŋεε le me nu e njay seke me nse nleemεε fwe dvu bonyii bò saake woŋ, ²¹ efey fiε fi me nse njemyεε bò diew yì temyi ê bó le, me nu ê bó fwe yî kefew kekie le yî nsaw e njefo me nu e mbee le boŋkfu nu ke ebuy yî kpwe le.”

²² No Baul jeme nonen, e Felew yeke nen, e è to nu wee e wvú looci kee wase ekume Je Tata, mum leke nsaw gay le, “Seke Lisias wvù cee ekole bikuu bi bonyii bo nci le e bow e to, e me nse nsumten nsaw wene.” ²³ E wvú mum gay le ekole ke ŋgoo mi bonyii bo nci le ejo Baul egen elese yew, eεyètè. Geenēn, le bó enya ke naa wvú bò je, ecine é nsáa ye etoo fici wvú.

E Felew leke nsaw Baul yî bilum e bifεε

24:15 23:6; 26:8; Dan 12:2; Jon 5:28-29 **24:16** 23:1; 1Kol 4:4; 2Kol 1:12; 2Tim 1:3 **24:17** 11:29-30; 21:17-28 **24:21** 23:6; 24:15 **24:22** 9:2
24:23 27:3; 28:16, 30

²⁴ Ɛ ediuw ke dīoo gence, Ɛ Felew bô Dusila wvù kpwese wvù to nu wee Juu gen tee Baul Ɛ wvù to, Ɛ bó no yeke fiƐ fi wvù jemyi ekumε keelese fitele yî Klistu Jisos e. ²⁵ Ɛ wvù ke dīoo jemyi ekumε no è nulo é wee enù wee wvù jee, bô no è nulo é wee ekemsenè bô ekole kew, noo no Nyo' nu ke esaw bonyii, Ɛ Felew yuw nonen, Ɛ fí bεmse wvù. Ɛ wvù mum gay ê Baul le, “È nulo é wo egene keseen, é me ŋke endīoo Ɛ ŋkeŋke kefew nse mbvuu entee wo.” ²⁶ Wvù to jeme nonen, keŋke ŋkpawce le sekemew é Baul ekew wen. Ɛ wvù ké mum no teŋe Baul efonefon Ɛ bô wvù fele kenfe. ²⁷ Ke nonen, ke nonen, Ɛ bilum kum bifε. Ɛ bó dīoo gee Bolsius Festus yî kentaw ke Felew e, Ɛ Felew no gomte le wen ege é Bojuu ekoonke wen, mum cine Baul e yew ncaw e.

25

Ɛ Baul jo nsaw we keegen dvú fwe fô Nfon wvu Lum e

¹ Ɛ è ke dīoo nu ediuw eta no Festus kewε keesaake keba ke woŋ e kè Judea, Ɛ wvù ne Kaysalia ben Jelusalem. ² Ɛ bocee ncese bo baay baay bô bikuu bi Bojuu le bi woŋ e mum to yen wvù le, jike nsaw wvù bó keŋke bô Baul ê wvù ejise, no leke wvù le, ³ wvù efi ke le bowen, ege é bó eciinse Baul é wvù eto Jelusalem. Ɛ bó to gee nonen, Ɛ bó Ɛ seyse wase le bó nu ke egbwe wvù ê je, eyu. ⁴ Ɛ Festus tfuse ê bó le, “Baul nu yew ncaw e Kaysalia, Ɛ me keβεε nu eŋkaase ntuu jó ediuw eyan. ⁵ Bonyii bô keŋke mvungay mvu sa' le bomew ebi me le Kaysalia, ejeme fiƐ fi wvù jay Ɛ è nu jó Ɛ è fen nu le fiƐ nu dvú.”

⁶ Ɛ Festus ke ce bô bó gen buy ke diewe ediuw nyarŋ kenεε yuufe le, mum kase tu jim Kaysalia. Ɛ ekfuŋ buy yuu, Ɛ wvù gen shii yew nsaw e, gay le bó eto bô Baul. ⁷ No Baul feƐe, Ɛ Bojuu bô to nen'yεε Jelusalem bow jó, mum lemen

gem wvú, no teyte mwεem yí ye le nteen ε fi wεε yaa nu κε. Geenen, ε fiεε yaa nu dvú fi bó nulo esee fi dunji le wvú nu ε ge fimew κε. ⁸ Ε Baul taje diuw we gay le, “Me mbaa njay naa lo nci Bojuu, kenεε wvu yew ncese, kenεε wvu Nfon wvu Lum κε.” ⁹ Geenen, ε Festus no gomte le wen ege é Bojuu ekoonke wen, mum bife ê Baul le, “Wo koonke keeben Jelusalem é me keβεε ensaw nsaw wo jó yí mwεem mvun e?” ¹⁰ Ε Baul tfuse le, “Me nleeme wase fen ê keβεη ke nsaw e, ε è nu ke Nfon wvu Lum e. Ε è nu fen fò bó bee keesaw nsaw wεm. Wo keβεε kee naa ntay le me mbaa njay fiεε bee Bojuu κε. ¹¹ É è fen nu le me nu ε ηgoy nci, ε njay fiεε fi è nulo é bó eyu lo me, me nsaa entune keenkpwe κε. Geenen, é è nu le mwεem mvù bó teyte yí yεm e nu mbiay, tu ke wee nu dvú wvù nulo enya me can Bojuu ban e κε. Me nu nleke le nsaw wεm egen fwe fô Nfon wvu Lum e.” ¹² Ε Festus yuw nonen, ε bô bonyii bew bò bô bó to saake bonsaw tfumtfum. Ε wvú mum gay ê Baul le, “No wo nu ε leke wase le nsaw wo nu egen fô Nfon wvu Lum e, tu wvú nu egen fó.”

Ε Festus be Nfon Aglifa bô nsaw Baul

¹³ Ε è ke no nu kefew kemew e ejim jodvu, ε Nfon Aglifa bô Benis * laa ghane ê Festus e Kaysalia keegay wvú le. ¹⁴ Ε bó ke dioo nu wase jó yí ediuw e nteen, ε Festus nε be Nfon bô nsaw Baul gay le, “Wee mvu nu fen wvù Fεlew to cin'yεε yew ncaw e, ¹⁵ ε me ηke ndioo ηgen Jelusalem, ε bocee ncese bo baay baay bô bonyii bò saake wonj Bojuu jike nsaw we ê me ejise le me enggay le wvú nu ε gbwe nsaw. ¹⁶ Ε me ηgay ê bó le, ke nce bonyii bo Lum nu ε bee le bó esumten le wee nu ε gbwe nsaw se bó nu ε nya wase je wee wvudvu ε leem ê keβεη ke nsaw e fwe dvu bonyii bò bô bó

^{25:9} 24:27 ^{25:11} 25:21, 25; 28:19 * ^{25:13} Benis to nu waa bwee Aglifa. ^{25:14} 24:27

keŋke nsaw ε taje diuw we yî mwεem mvù bó teyte yî ye le ke. ¹⁷ Ε bó ke díoo to fεn, ε me ŋfaŋe n'yaa mooce lo ke. Ε ekfuŋ buy yuu, ε me ŋgen nshii yew nsaw e ŋgay ε bó to bô wee wvudvu. ¹⁸ Ε bonyii bô bó to keŋke nsaw ke díoo leem we, faŋe yaa duŋce jay wvù me nto ŋkpwaake le è nulo é bó esee yî ye le ke. ¹⁹ Ε bó kaa no jemyi ε è nu mwεem mvu mbew e yî ye le ekumε je yì bó bunlee Nyo' jó, noo ekumε wee mvu wvù bó teŋe le Jisow ε wvù to kpwe wase, geenεn ε Baul leeme ke le wvù nu dvù. ²⁰ No me nto mbaa ŋkieε no è nulo é me enley ente jo mwεem mvun, ε me mum mbife ê Baul laa wvù kooŋke keeben Jelusalem é bó esaw nsaw we jó ekumε mwεem mvun ε. ²¹ Ε wvù tfuse le wen nu emey yew ncaw e, é ke esumten Nfon wvu Lum nsaw wen. Ε me mum ŋgay le bó egeε wvù yew, ecytè egen ebuy no me ŋke enciinse wvù ê Nfon wvu Lum.” ²² Ε Aglifa yekε nen, gay ê Festus le, “Me keβεε ŋkooŋke keen'yuw mwεem mvun diuw wee wvudvu le.” Ε Festus tfuse le, “Wo nu ebuy eyuw ntfuu.”

²³ Ε ekfuŋ buy yuu, ε Aglifa bô Benis no lene too bô bvuwee bvu baay. Ε bô bocee bikuu bi bonyii bo nci le noo bonyii bo baay baay bo εlaante, len to ley ŋgay. Ε Festus mum gay ε bó to bô Baul. ²⁴ No bó toε bô wvù, ε Festus gay le, “Nfon Aglifa bô bonyii bocii bô nu fεn, ben eyen wee wvun. È nu wee wvù Bojuu bocii too nyεeyi me jan noo Jelusalem ekumε wvù, wamte, gayte le ke è nu wee wvù enu dvù ke. ²⁵ Ε me mbaa n'yen le wvù nu ε ge fiεε fi bó eyu wvù ke. No wvù se lekεε wase le nsaw we egen fwe ε è nu fô Nfon wvu Lum e, me ε mum ε n'yen le me nu enciinse wvù fô wvù le. ²⁶ Geenεn, ke me n'yaa nlooci ŋkee fiεε fi è nulo é me ensaŋ fô Nfon wvù cee ekole wem e ekumε wvù ke. Nonεn, me ε mum ε nleke wvù ê ben ejise keseen efey

mvunciim ê wo Nfon Aglifa ejise, le ben etasse nsaw we, wvu le me eŋkerŋke fiεε fi è nulo é me ensaŋ. ²⁷ Me n'yene le fi baa nu leŋ le me enciinse wee ncaw fô Nfon e se me nu ε nduŋce fiεε fi bó gayte le wvú nu ε jay e ke.”

26

ε Baul taŋe diuw fwe dvu Nfon Aglifa

¹ ε Nfon Aglifa mum gay ê Baul le, “È nu bvudvuu bvuw keseen keejeme bô diuw wo.” ε Baul mum cake kebo we, kew keetaŋe diuw we, gay le, ² “Nyaa', me n'yene le keshi kem nu ε joŋ le baay keenleem etaŋe diuw wem fwe dvu bó eben yí mwεem mvunciim mvù Bojuu teytey yí yem e. ³ Me njemyi le nen, njefo bó looci le kee nce woŋ Bojuu noo bombew bô bó ké no keŋke. Nonen, me ε no nleke le bó eyeke ke le nyεkeey eyuw fiεε fi me nu enjeme.

⁴ Bojuu bocii kee nce wem ε kew naa ε me mbεε lo. Bó kee no me nto ncee woŋ wese le noo Jelusalem. ⁵ ε bó kee naa ntay le ε kew lo ncejole nu ε me nu wee ŋgoo Bofalasii ε è nu ŋgoo yí looci temyi yí fiεε fi Nyo' le fele yimi yicii. Fin nu fiεε ε è nu le bó kooŋke keejeme, é bó ebee le è nu keceεy. ⁶ Me ε no nleeme le fen keseen yí nsaw e njefo me ntaale fwe, ŋkee ŋkawma wvù Nyo' to kawεε bo'icee bosese dvú. ⁷ Ŋkawma wvun nu le wvù dikfuu disese di yuufe ncow difεε ceŋte no bó bunlee Nyo' shiee le entaŋ bô emvunsheeŋ. Nyaa', è nu le nje ŋkawma wvudvu wvun wvù Bojuu keŋke le nsaw dvú bee bó. ⁸ Me ε no mbiite ê bó noo ê bonyii bocii le laa è ge la wvù ben yene ε fi temyi keebεε le è nulo é Nyo' ebvuse wee yí kpwe le le?

⁹ Me kebeε nto ŋkpawci naa le me ŋkeŋke keeŋge fiεε ficii keenfiwse diee di Jisos wvu Nasalet e. ¹⁰ ε fifin nu naa fiεε fi me nto ŋgeε Jelusalem. Me nto nu ε nfi mvuŋgay ê

bocee ncese bo baay baay ŋkooye bonyii bò è nu bo Nyo' le nteen, nfen yew ncaw e. Kε è to mey ke fin ke. Bó to ké dioo nu le bó nu eyuwyε bó, ε me ten ntom. ¹¹ Me nto nyaa ŋgew ê bó εfonεfon yéw bunle le yicii, ŋkane le bó ejemyi díew yì befe ekume wee wvù Jisos. Ε shém ffluuke me bò bó baay, ε me mbone bikaa ê bó ejim, ŋgene mbuyte bilaante bi bitum bimew e.

Ε Baul bvuu jeme no wvú to kumενεε no nu wee Klistu

¹² Ε me ŋke mum ne no ŋgene Damaskus, ε bocee ncese bo baay baay ε saŋ ŋwa', ε nya me mvunŋgay. ¹³ Nyaa', ε me ndioo ŋgene ε è nu le εmvunsheerj entelej, ε me ne n'yen ε n'yuū mvu ne law fowe baa fele diuu, shii to yì bee bonyii bò bee bó to lene le. ¹⁴ Ε bese bocii ne gbweken fokuse, ε me n'yuw ε diew bife ê me ê díew Ibulu le le, 'Saul, Saul, wo bone bikaa ê me ejim nen nje la? Wo gee nen, kfone ε è nu ye yo, diewe na' lemme fô wvú bone ye yì kemaŋ ke ice le.' ¹⁵ Ε me mbife le, 'È nu wo wvù yee Tata?' Ε wvù tfuse le, 'È nu me wvù Jisos, ε è nu me wvù wo bone bikaa ejim jodvu. ¹⁶ Ja leem we. Fiεε fi ge me ε mbuynen fô wo le nu le me embaa wo wee wem lemme le, é wo efewcì mwεem mvù wo yen eben bò mvù me mbeε ŋke enduŋce ê wo le. ¹⁷ Me nu ŋke enfi wo can Bojuu noo bonyii bò yaa nu ke Bojuu le, ε è nu bó bò me nu entum wo fô bó le. ¹⁸ Wo nu ke egen eyene ejise εbo, ebvuse bó ê ejiwε le, eleke bó ê n'yuū le, é bó ebuy can Satan e, enu bò bo Nyo', é bó elese fitele yì yem e, é Nyo' eleεshe bibefe bibole. É bó ke emum ekenke kelerj fô bvudvuu bvù bonyii bò wvù nu ε ge le è nu naa bew e.'

¹⁹ Nyaa', no fí to kooyε le nonen, ε me mum ŋge ke le no wvù jemyεε ê me fowe. ²⁰ Ε me mum n'yaw ŋkew

no nfewci Damaskus, nse ŋke ŋgen Jelusalem. E me no ŋghane won wvù Judea le tfuu noo bitum e bicii bì yaa nu ke bi Bojuu le, nfewci ê bó le bó ekumen mvuntelem mvubole, etu bô bo Nyo', egeè e è nu mwëem mvù dunji le bó nu e kumen wase. ²¹ È nêe le fiêe fi to gee é Bojuu se koo me yew ncese le egomte keeyu. ²² Geenên, Nyo' e se e no fii me e to e buy eben e. Me e mum e no nleeme fen nfewci ten ê bonyii bo baay baay noo bo caan caan. E fiêe fi me nfewci nu ke fí fi Muses bô bonyii bo ntum Nyo' le to teete le fí nu ke ekooy. ²³ Bó to gayte le Mboyse wvù Nyo' to kawee kenke keeke eyen ŋgew, enu wee wvu fwe keebuy yî kpwe le, edunçe n'yuu ê Bojuu noo bonyii bô yaa nu ke Bojuu.”

²⁴ No Baul to tanji ke diuw we gene, e Festus ne kay lo wvù gay le, “Baul wo jewte wase lo. N'yeyi wo wvu baay nu e ge wase wo e ne e no jewte lo.” ²⁵ E Baul tfuse ê Festus le, “Ke me n'yaa njewte ke wee wvu baay. Fiêe fi me njemyi nu keceey, e me njemyi bô bvufee bwem fó. ²⁶ Me njemyi ê Nfon endan nen, njefo bó kee mwëem mvun e ke mvù to kooyi ê kenyile le ke, e ke fimew yaa nu dvù fi bó nu se bó kee lo ke. ²⁷ Nyaa', bó nu e bee ke fiêe fi Borwa' bo bonyii bo ntum Nyo' le jemyi le? Me ŋkee le bó nu le e bee.” ²⁸ E Nfon Aglifafa bife ê Baul le, “Wo kpwaake le è nulo é wo ebanke me é me entu wee Klistu ke yî kefew e caan nen e?” ²⁹ E Baul tfuse le, “Kenêe kí nu caan, kenêe kí nu baay, tu bunle yem fô Nyo' le nu ke le fo emey ke wo ke. Wee tfuu wvù nu fen eben yuuke no me njemyi ebanke ten enu diewe me le, geenên, efufe ke e è nu boncaw ban.”

³⁰ E Nfon ne ja we, e wee sa' bô Benis noo bonyii bô bô bó to shilêe bi. ³¹ E bó buy, no jemyi ebonebon le, “Wee wvun baa ge fiêe fi bó eyu lo wvù kenêe elese wvù yew ncaw e

ke.” ³² Ɛ Nfon Aglifa gay ê Fəstus Ɣ, “É è be baa nu Ɣ wee wvun nu Ɣ Ɣke wase Ɣ nsaw we egen fô Nfon wvu Lum e, tu bó be Ɣ cine wvú Ɣ.”

27

Ɣ bó ciinse Baul Lum

¹ Ɣ bó ke dioo seyse Ɣ bee bo Baul eley ŋguw wvu ê joo egen woŋ wvù Itali Ɣ, Ɣ bó mum nya Baul bô bonyii bo ncaw e bomew can Julius wvù to nu ekole ke ŋgoo mi bonyii bo nci Ɣ bo Nfon wvu Lum e. ² Ɣ bee bó ley ê ŋguw wvù nen'yε Adamitium e wvù to nu keegene leemene mondvuum mo ŋgem joo Ɣ, keba kè Ɣsia Ɣ. Ɣ Alistakus wvù wee wvu Tesalonika, woŋ wvù Masedonia Ɣ to nu ten bee bó. Ɣ bee bó mum no gene. ³ Ɣ ekfuŋ buy yuu, Ɣ bese fese Sidon, Ɣ Julius duŋce keŋkoŋen fô Baul e, cine wvú Ɣ Ɣ wvú egen fô nsáa ye Ɣ Ɣlaante é bó efi wvú bô fiε fi wvú shieele. ⁴ Ɣ bese ke kase ley ê ŋguw e fó, dioo egene, Ɣ fwefwe no too cile bese fwe, Ɣ bese mum no wemte wase woŋ wvù Sayblus wvu ê joo enteleŋ e, Ɣ wvú cile fwefwe. ⁵ Ɣ bese ke gen lente joo yi baay yì nu mbew woŋ wvù Silishia bô yì nu mbew woŋ wvù Bamfilia Ɣ, mum fese ê kelaante kè Mila Ɣ, woŋ wvù Lisia Ɣ. ⁶ Ɣ ekole ke ŋgoo bonyii bo nci Ɣ kie yen ŋguw wvu ê joo Ɣ jó wvù to nen'yε Aleksandia gene Itali Ɣ, mum bvuse bese, lese Ɣ è nu ê wvuwe Ɣ. ⁷ Ɣ bese ke ja fó, Ɣen ke wase nen weε weε yì ediuw e nteen, ke jεnen lo se fese mbew kelaante kè Sinidus e. No fwefwe to baa bee Ɣ bese egen fwe teyey, Ɣ bese mum beε no wemte wase lo KƔt woŋ wvu ê joo enteleŋ e, Ɣ wvú cile fwefwe, mum fey Salmoni bvudvuu Ɣ bvú ley Ɣ gen ê joo woŋ wvudvu Ɣ. ⁸ Ɣ bese mey ke no wemte tuu ŋgem joo Ɣ, ke jεnen lo se gen buy

bvudvuu bvù bó teje le Diuw Joo wvù Nyekeye e, ε wvù to nu nceencee mbew kelaante kè Lasia le.

⁹ No bese to nu ε jewse wase kefew ê je baay, ε Diuu di Baay di Nlɛshɛ Bibefɛ le to fey wase, ε è nu wase kefew ke nffum wvù tɛmyi le, ε Baul mum nya ntefe ê bonyii bo ê ŋguw e le, ¹⁰ “Bo'icɛm, me n'yene le ε kɛw fɛn ε gen fwe nu ε lenɛ disɛɛbeene nu ke ebefe, é kenla enu dvù ε è yaa nu ke ke mwɛɛm bô ŋguw e maan̄ ke, bonyii nu ke ekpweken tɛn.” ¹¹ Geenen, ε ekolɛ ke bonyii bo nci le faɲɛ yaa yuw njeme Baul e ke, yuw fiew ε è nu cee ekolɛ ŋguw bô cee ŋguw e. ¹² No diuw joo wvudvu to baa jee keenu fó yî kefew ke nffum wvù tɛmyi le, ε wee nteen mum no tomte le è jee le bó egenè fwe, momtè laa è nulo é bó efese diuw joo wvu Foniks e, wvù nu won̄ wvù Klet jodvu le, efese kefew kedvu fó le. Diuw joo wvudvu wvun to taale je eweewe bvuu taale tɛn je ekuɛku jò diuu seeyi.

Ɛ nffum tuu ŋguw

¹³ Ɛ fwefwe wvumew ke nɛ no bene je ekuɛku nen wɛɛ, ε bonyii bo ŋguw e mum no kpwaake le bó ε keɲke wase fiɛɛ fi bó be gomte. Ɛ bó mum baa keɲ'wow ke ŋguw e, mum no gene ê joo, tuu ke ŋgem e ŋgem e Klet jodvu. ¹⁴ Ɛ nffum wvù tɛmyi wvù bó teje le, “Wvù je ebo eɲkoɲko jò diuu sane”, ke nɛ sese won̄ wvudvu le, shii ê joo. ¹⁵ No wvù shiile, kfun ŋguw ε je faɲɛ yaa bvuu nu dvù keegene yî dvù le ke, ε bó mum cine ŋguw e, ε nffum no tuule gene dvù. ¹⁶ Ɛ bese mum no gene ke lo, gen fey ekuɛku jo won̄ wvumvu wvu caan ê joo entelɛɲ ε bó teje le Kawda. Ɛ won̄ wvudvu no cile fwefwe, ε bese mum no katene keebense kekoɲ ê ŋguw e. ¹⁷ Ɛ bese ke bense, mum yilɛ ŋguw bô bokfuu fo wvù esawye, dioo gene no fane le ŋguw nu ke egen kfun ye mbew won̄ wvù Libia le yî bijiw bi monshɛɛm e bì nu ê joo. Ɛ bó mum shike ndvu fwefwe, cine ε ŋguw no

gene ewvunewvun. ¹⁸ No nffum wvudvu to temyi ke gene lo, e ekfun buy yuu, e bó mum kew no bvuse mwεem ê ŋguw e, laanke ê joo. ¹⁹ E bvú ke bvuu buy yuu, e bonyii bo ŋguw e bvuse mwεem mvu ŋguw e lan ê joo bô can yibo. ²⁰ E ediuw ke fey nteen e bese baa yen diuu le keneε jón e ke, e nffum kfone ke lo e è yaa nu wvu wεe ke, e bese mum kieε le fisese nu e ka wase.

²¹ No bonyii to nu e ce wase ediuw nteen e bó baa die fiεε, e Baul ne bence leem fwe gay le, “Bo'icem, é ben se bee eyuw me le é bó emey Klet, tu beene baa ekenke ŋgew wvun bô kenla kin nen ke. ²² Geenen, me nleke le ben ekuu shém, njefo ke naa wee mvu ben e nu ela ke, è nu ela ke ŋguw mey. ²³ Me njemyi nen njefo Nyo' wvù kenke me, wvù me mbunlee, se nu e tum nceendaa we entan eben wvú e to e leem mbew yem e, ²⁴ e gay ê me le, ‘Baul, fo wo efanè ke. Wo kenke keeke eleem fwe dvu Nfon wvu Lum. Taa eyen, Nyo' nu e duŋce wase kenkonen fô wo le e ge le ke wee mvu ŋgoo bonyii bô ben e bó nu ê ŋguw e nu ke ela ke.’ ²⁵ Nonen, bo'icem, ben ekuu shém. Me nu e nlese fitele yî Nyo' le le fiεε fi wvú jeme ê me nu ke ekooy ke lenlen no wvú jeme. ²⁶ No fí nu nonen, ŋguw kenke keeke ekfun ye yî won wvumew e ê joo entelenj.”

²⁷ E è ke no nu ediuw ncow ena yuufe le e nffum bæe ke kale bô bese ê joo yi baay yi Adia le. * E è ke no nu ke diewe entan entelenj e, e bonyii bô lemte ê ŋguw e ne kpawwce le sekemew e bó buyte wase mbew nshε le. ²⁸ E bó mum few joo no yí shiyyine bô kfuu e bó e shenke fiεε yî dvú le, yen le yí nu ŋkenken mbaanfiεε. E bó gence fwe, bvuu few, yen e yí nu wase ŋkenken yuufe ncow tin. ²⁹ E bó no fane le è nelo é ŋguw ekfun ye yî bimbaan e, mum shike biŋwow binew ê joo ejim jo ŋguw, no bunlee le ekfun

^{27:18} Jona 1:5 ^{27:24} 9:15 ^{27:26} 28:1 * ^{27:27} Boŋwa' bomew teje joo yi baay yin le Meditelinian.

eyuu ke lo. ³⁰ Ɛ bonyii bò lemte ê ŋguw e ke ne no gomte keelewte buy ê ŋguw e, mum shike kekoŋ ê joo, no buwsee le bó gomte keeshike biŋwow bi fwe dvu ŋguw ê joo. ³¹ Ɛ Baul gay ê ekole ke bonyii bo nci le bô bonyii bew le, “É bonyii ban mom lo ɛ buy ê ŋguw e, naa é wee mvu ben e saa ke eluŋ ke.” ³² Ɛ bonyii bo nci le mum sumye bokfuu bò bó to suuyee kekoŋ dvú yî ŋguw e, mum cine ɛ kí no leyte gene.

³³ Ɛ bvutfuu ke dioo sam, ɛ Baul leke bonyii bocii le bó edieken, gayte le, “Eben nu wase ediuw yuufe ncow ena no ben nu yî nfan e, ɛ fiee baa eley ê ben emvu ke. ³⁴ Me ɛ mum ɛ no nleke le ben edie ke fiee, é ye yene etu fó. Ke naa yvuw miaaŋ nu ke ela ê wee efa ke.” ³⁵ No wvú jeme nonen, mum jo blæed, nya keyoone ê Nyo', guse no diee ê bonyii bocii ejise. ³⁶ Ɛ bó mum kuu shém bocii dieken. ³⁷ Bese bocii bò to nu ê ŋguw e to nu wee gee fee kecow mbansooshwiŋ ncow bosooaan (276). ³⁸ Ɛ bonyii bocii ke dieken ffuu, ɛ bó mum bvuse egiŋ yò to nu ê ŋguw e, laŋ ê joo keege le wvú eyaaten.

Ɛ ŋguw sawye

³⁹ Ɛ ekfuŋ ke yuu, ɛ eŋkpwaante yene, ɛ bonyii bò lemte ê ŋguw e faŋe yaa kiee bvudvuu bvudvu ke. Geenen, ɛ bó yen kendvuy e, ɛ kí ɛ gen ɛ buy yî monshæem e, mum yen le bó emom é ŋguw eley egen ece yî dvú le ŋgem joo le. ⁴⁰ Ɛ bó mum sumye biŋwow ɛ bí shii gen ê joo, bvuu kase fay bokfuu bò bó to suuyee bite bì bó banse ŋguw dvú, mum bense ten ndvu fwefwe yi fwe ɛ fwefwe ley jó no domsee ŋguw ɛ wvú gene ê kendvuy kedvu le. ⁴¹ Geenen, ɛ wvú dioo gene, kfun ye yî kejiw ke monshæem e ê joo. Ɛ keba ke ŋguw e ke fwe ley ce yî dvú le faŋe yaa ebvuu eshiike ke. Ɛ joo mum no kfun keba ke ejim ɛ kí sawyi.

⁴² Ɛ bonyii bo nci le mum nɛ no gomte le bó eyuwɛ bonyii bo ncaw e bocii wvu le fo mvu bó le ke enɛ esam joo ebuy elewte. ⁴³ Geenen, ɛ ekole ke bonyii bo nci le no gomte keeboyse Baul, mum kan le fo bó ege nonen ke, gay fiew le bonyii bò kee keesam joo eyaw esele ê joo, esam ebuy ɛŋkpwaante, ⁴⁴ é kebese ke bonyii le ebii yî biwanj e noo yî binsawɛ bi ŋguw e. È nɛɛ no bese to ghanɛɛ sɛ fese ɛŋkpwaante yuleyule.

28

Ɛ bo Baul fɛse Malta

¹ No bese to fɛsɛɛ ɛŋkpwaante yuleyule nonen, mum yuw le bó teje bvudvuu bvudvu le Malta, ɛ è to nu wonj ê joo entelɛj. ² Ɛ bonyii bo wonj wvudvu le duɲɛ keŋkoŋen fô bese le ɛ è yaa nu ke wɛɛ ke, fiisen bese, fwɛɛ ŋguy ɛ bese no yosene, njefo janj to nu ɛ kew wase no too ɛ kenton gule. ³ Ɛ Baul ke baance ŋgay, gen le wen efwɛɛ, ɛ kefe to nu ê ŋgay yidvu le, ɛ ŋguy yvuwɛ ge ɛ kí mum buy, lum kebo kew no njɛɛŋkene yî dvú le. ⁴ Ɛ bonyii bo wonj wvudvu le dioo yen no kí njɛɛŋkene yî kebo kew e, mum no jemɛi ebonebon le, “Wee wvun ke nu ɛ yu wase wee. Wvú be ɛ boy ê joo, geenɛn lon nu ɛ koo wvú ɛ wvú nu ekpwe.” ⁵ Geenen, ɛ Baul yɛwɛ ke lo kefe kedvu ɛ kí gbwe ê ŋguy e, ɛ fiɛɛ fanjɛ yaa ge wvú ke. ⁶ Ɛ bonyii bodvu mum no cɛyɛ, kpwaake le ye Baul nu ekew ebene, kenɛɛ le wvú nu enɛ esɛsɛ egbwe ekpwe. Ɛ bó ke cɛy nɛn cɛy ŋkuuŋ, ke dioo yen ɛ fiɛɛ baa ge wvú, ɛ bó mum kumen ŋkpawɛ wvubo nɛ wase no duu le, “Wee wvun nu nyo' mvu.”

⁷ Wee sa' wvu jó to keŋke ŋɛɛ ye ke nceencee mbew fô bese to nu le. Diee di wee wvudvu le to nu Bublius. Ɛ wvú fiisen bese, ɛ bee bó ce ɛdiuw ɛta ɛ wvú taale fô bese le

ntay. ⁸ E fí kooy le icee Bubluis to jiime cemte bô ken'ya' noo ntoombun. E Baul mum gen fô wvú to jiime, bunle, gee can yî ye le, fe wvú. ⁹ No fí to kooyee nonen, e bonyii bo woŋ wvudvu le bocii bô to keŋke bincem mum no too e Baul fele ten bó. ¹⁰ E bó mum no nyaa bese bô mwεem nteen. E bese ke dioo nen'yi jó, e bó bvuu to bô mwεem mvunciim mvù bese to shieele gee ê ŋguw e.

E bo Baul ne Malta gen Lum

¹¹ E bese ley ê ŋguw e no gene e bó e ce wase Malta woŋ wvu ê joo enteleŋ wvudvu le kee te. Ŋguw wvudvu to nu wvu Aleksandia e bó teŋe le Bonyo' bo Emam e, * e wvú to nu woŋ wvudvu le ceyte le kefew ke nffum wvù temyi le efey. ¹² E bese ke gen buy diuw joo wvu ê kelaante kè Silakus e, ce jó ediuw eta, ¹³ ke ne jó, gen fese diuw joo wvu ê kelaante kè Legium e ce jó. E ekfuŋ buy yuu, e fwefwe kew no bene je ekueku, e bese mum no gene, e è ke no nu ediuw efaa, e bese fese diuw joo wvù Butioli le. ¹⁴ No bese fese jó, yen bonyii bo mbee le bo jó le, e bó leke le bese egen ke le é bee bó ece ediuw esooshwiŋ. E bee bó ke ce, e bese se ke gen fese Lum.

¹⁵ No bese to gene, e bonyii bo mbee le bo Lum ke dioo yuw le bese too lo, e bó buy no leno too le bee bó etasen. E bó to naa buy fô Way wvu Abiyus e, bô fô Yéw Bonyii bo Ghane le yi She le. E Baul yen bó le, e fitele fiew leeten, e wvú nya keyoone ê Nyo'. ¹⁶ E bese ke fese Lum, e bó cine Baul e e wvú no cee fiew wvú ember, e wee nci ceyte wvú.

E Baul no nu wee ncaw Lum fewci diew Nyo'

¹⁷ E ediuw ke fey eta, e Baul tee bikuu bi Bojuu le bi jó. E bí to, e wvú gay ê bí le, “Boom bo bwεem e, me nu yî ncaw e nen e bó to koo me Jelusalem, nya can bonyii bo Lum e e

* **28:11** Bonyo' ban nu bô bó teŋe le Kasto bô Bulok. **28:16** 24:23

me mbaa ncim njay naa lo fiεε bô bonyii boseεbeene kenεε nce bo'icee boseεbeene mvu κε. ¹⁸ Ε bonyii bo Lum bodvu ke dioo tasse nsaw wεm, faŋε yaa yen fiεε fi è nulo é bó eyu me yî dvú le κε. Ε bó mum no gomte keecinε me le, ¹⁹ geenεn, ε Bojuu ma lo. Ε me mum no ηκεηκε keenλεκε le nsaw wεm eγεν fwe fô Nfon wvu Lum e. Ε κε me nto ηgee nonεn, le me ηκεηκε fiεε keentey yî bonyii bem e κε. ²⁰ È nεε fiεε fi ge me ε nse ntee ben le beene ejeme. Me nu yî boncaw ban e nen ε è nu nje wee wvù beene bonyii bo Israeel se cεyte.”

²¹ Ε bonyii bodvu tfuse ê wvú le, “Bese baa κεηκε ηwa' wvù ja Judea εκυμε wo κε, ε wee mvu boom bo bwee wesebeene le bô nen'yi jó too jan baa eshomse wo kenεε ejeme fiεε fi befε εκυμε wo κε. ²² Geenεn, ε bese nu ke ekoonke keeyuw wo ηkpwawce. Fi bese kee nu κε le ηgoo yin yì wo nu jó nu ε bonyii bemte κε lo yí mondvuum monciim.”

²³ Ε bó mum gεε diuu di bó nu ke eto é Baul ejeme ê bó. Ε è ke no nu εbvubwe, ε bonyii nteen tase fô wvú to cee, ε wvú κεw fontaŋentaη γεν buy fokieguu, nyeyte fiεε ficii ê bó, fewci εκυμε bvunfon bvυ Nyo' le. Ε wvú bvuu no jemyi duŋci mwεem mvù nu ê Ŋwa' bonci bo Muses e bô ê Boŋwa' bo bonyii bo ntum Nyo' le εκυμε Jisos, momte keege é bó ebee le fiεε fi wen jemyi nu keceey. ²⁴ Ε bonyii bomew bee fiεε fi wvú to jemyi le, ε bomew faŋε yaa bee κε. ²⁵ Ε bó nε bvυη εbonebon mum no buci no Baul laη diew le, “Fiεε fi Keyoy ke Yuule to jemyεε ê bo'icee bonen diuw wee ntum Nyo' wvù Yesaya le nu naa keceey. ²⁶ Kí to nu ε jeme le,

‘Genε egay ê bonyii bodvu le,
ben nu ke eyeke naa mwεem ntay geenεn yaa yuuke κε,

ke etaale naa mwεem ntay geenen yaa yene ke.

²⁷ ε fi nu nonen njefo mvuntelem mvu bonyii bodvu le nu ε mvú ε le wase.

Bó nu ε jine bintuɲtuɲ bibole,
ε kfuke ejise ebo.

ε bó ge nonen le fo ejise ebo eyenè mwεem e,
ε bintuɲtuɲ bibole yuuke mwεem,
ε mvuntelem mvubole yvuwse,
é bó etu jim fô me le, é me enfε bó.' ”

²⁸ ε Baul mum mese le, “Ben ekeè le bó nu ε tum wase bonyii bô saaka wvun wvu ekume no Nyo' boysee bonyii fô bonyii bô yaa nu ke Bojuu le, ε bó nu eyuw.” ²⁹ † [No wvú jeme nonen, ε Bojuu bodvu mum ne no buci, beeke mbew yî jeme wvudvu le ε è yaa nu wvu wεε ke.]

³⁰ ε Baul no cee ke yew yî wvú to laake lo le yî bilum e bifε, fiisene bonyii bocii bô to too ê wvú le. ³¹ ε wvú no fewci ekume bvunfon bvú Nyo' le, bvuu yεeyi bonyii ekume Tata Jisos Klistu, jemyi yaa fane ke, ε wee yaa jewsee wvú ke.

^{28:28} 13:46; Luk 3:6 † ^{28:29} ke boŋwa' bo boyvuum bomew keɲke kencim kin ke.

Ŋwa' Nyo' Moŋkan mo Monfɛm New Testament in Noone (CM:nhu:Noone)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Noone

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Noone

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30
